

**59. međunarodno vojno hodočašće (PMI)
25. hodočašće Hrvatske vojske i policije
 Lourdes, 16. – 23. svibnja 2017.**

MOLITVENIK – VODIČ

Zagreb, 2017. godine

Izdavač:

Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj
Ksaverska cesta 12
HR - 10 000 ZAGREB
www.vojni-ordinarijat.hr
vojni.ordinarijat@morh.hr

Odgovara:

Msgr. Jure Bogdan, vojni ordinarij u RH

Priredio:

Mladen Čobanović

Jezična korektura:

Mladen Čobanović

Grafički uredio:

Mladen Čobanović

Fotografije:

Mladen Čobanović, Arhiva Vojnog ordinarijata

Tisak: Tiskara Zelina d.d.

Naklada: 1300

Imprimatur: msgr. Jure Bogdan, vojni ordinarij u RH

Klasa: 032-08/17-01/01

Urbroj: 512-07-17-52

Zagreb, 3. svibnja 2017.

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 000962257

ISBN 978-953-6754-41-0

SADRŽAJ	5
Upute hodočasnicima	7
Riječ vojnog biskupa	9
Poruka svetog oca Franje hodočasnicima	12
Povijesni pregled	15
Zemlje sudionice	19
Povijest Međunarodnog vojnog hodočašća u Lourdes (PMI)	21
Pastoralni značaj vojnog hodočašća u Lourdes . . .	23
Učiteljstvo Crkve o miru i ratu	31
PROGRAM HODOČAŠĆA od 16. - 23. svibnja 2017.	35
Utorak, 16. svibnja	35
Srijeda, 17. svibnja	36
Četvrtak, 18. svibnja	39
• Sveta misa pred Spiljom ukazanja	39
• Križni put	43
• Pokorničko bogoslužje	63
Petak, 19. svibnja	65
• Sveta misa u crkvi Sv. Krunice	65
• Svečanost otvorenja	67
• Euharistijsko klanjanje	67
Subota, 20. svibnja	69
• Sveta misa u bazilici Sv. Pija X.	71
• Procesija sa svijećama	73
• Klanjanje pred Presvetim	73
Nedjelja, 21. svibnja	75
• Međunarodna sveta misa i svečanost zatvaranja	75

Ponedjeljak, 22. svibnja	81
Utorak, 23. svibnja	83
RED MISE S NARODOM	85
POBOŽNOST BDM	109
PJESME	121
PUTOSITNICE	
od Zagreba do Lourdesa	165
Republika Slovenija	166
Republika Italija	174
Republika Francuska	186
Avignon	201
Carcassonne	205
Lourdes	210
Nica	211
Padova	212
Sveti Antun Padovanski	214
Sveti Leopold Bogdan Mandić	216
„LURD – SUSRET NEBA I ZEMLJE“	218
Upitnik	253

UPUTE HODOČASNICIMA

Hodočasnički priručnik treba nositi sa sobom tijekom hodočašća kako bi se pomoću njega aktivnije i plodonosnije sudjelovalo u slavljima. Hodočasnici će bolje i lakše sudjelovati u svim činima ako budu unaprijed čitali i slijedili plan programa, kao i pastoralne naputke istaknute u vodiču, koji pokazuju smisao onoga što se događa.

Vojni kapelani, koristeći se istim programom, moći će, u skladu s vlastitom inicijativom i pastoralnom brigom, izložiti sadržaj pojedinih čina:

- u autobusu, za vrijeme putovanja
- u hotelu, koristeći pogodan trenutak
- u mjestima boravka (Avignon, Carcassonne, Lourdes, Nica, Padova)

Moći će pokazati i uvježbati pjesme koje će se pjevati u zajedničkim slavljima.

Religiozni osjećaj treba pratiti svakog hodočasnika te mu biti snaga i motivacija za hodočašće. On će se, na ovom hodočašću, izražavati zajedničkim molitvama prije putovanja, molitvom Anđeo Gospodnji usred dana, moljenjem krunice i pjevanjem marijanskih pjesama. Uz zajedničko moljenje i pjevanje, stvorit će se prostor i za osobnu molitvu.

Hodočašće je religioznog i vojno-redarstvenog karaktera pa je potrebno u svakom trenutku pripaziti na traženu službenost kako u odijevanju tako i u ponašanju, bilo u crkvi ili u taboru, u hotelu ili na putu, ili na ulicama grada.

BERNADETTE

+

LOVRDES

1858

RIJEČ VOJNOG BISKUPA

“Daruj nam mir“

Dragi hodočasnici,

Dvadeset i pet puta hrvatska vojska, policija i branitelji organizirano hodočaste Gospi u Lourdes. Bilo je to 1992. godine kada je Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj odlučio ponuditi put svojim vjernicima, okupljenima u Oružane i Redarstvene snage Republike Hrvatske, kako bi se, kao branitelji ugroženih ljudi i imovine sa strane agresorske vojske, koja se još tada nazivala „narodnom“, u čistoj savjesti suprotstavili vojnoj sili agresora.

Gledano s aspekta vremena u kojemu smo ovako počeli hodočastiti u Lourdes, ali i sa stajališta vjernič-

koga odnosa hrvatskog naroda s Marijom, nalazimo višestruke razloge za pokretanje vojno-redarstveno-braniteljskog hodočašća koje je 2017. godine navršilo 25 godina.

Čini se da je odgovorne osobe koje su devedesetih godina našega stoljeća vodile brigu o dušobrižništvu hrvatske policije i vojske, s obzirom na hodočašćenje u Lourdes, motiviralo povijesno iskustvo Crkve da Gospa uvijek nosi poruku spasenja i slobode „malenima“ i da će ona svojom molitvom pred Božjim licem izmoliti da Bog „uzvisi neznatne“, a „silne zbací s prijestolja“. Bio je to trenutak posebne osjetljivosti kada je ovakvo hodočašće značilo ulazak u evanđeoski savez s Gospom, u kojemu će sa strane hodočasnika dominirati povjerenje, a s Gospine strane odnos Majke prema ugroženoj djeci. Vrijeme je to, kao što znadete, ratnog vrtloga u kojemu se nazirala samo još gora stvarnost. Ni slutiti se nije moglo ono što će Hrvatsku zadesiti sljedećih godina, jer se ipak donekle nadalo da objektivna istina prava na mir, suverenitet i međunarodna javnost imaju širi prostor djelovanja.

Potom je veliki vjerničko-obvezujućí razlog pokretanja ovih hodočašća, govor vjere o Djevici koja se nazvala u Lourdesu „Bezgrešno začéće“, ali pokazati također marijansku odanost hrvatskog vojnika i policajca Bezgrešnom začéću Blažene Djevice Marije, kao jedinoj novosti u civilizaciji svijeta: s porukom da je među nama jedno stvorenje, jedna žena, jedina koja je izuzeta od grijeha, a time i od svakog oblika zla, mraka, mržnje i otrova koji je kadar narušiti međuljudske odnose. Ovu je ženu hrvatski narod od svojeg postanka Crkvom štovao, njoj se molio, s njom je gradio i rađao, njoj je posvećivao svoju zemlji i humke na

kojima se nerijetko uočavaju znakovi marijanske prisutnost po kapelicama, svetištima i drugim načinima izricanja kreativne vjere.

I na kraju, ne manje vrijedan razlog za pokretanje organiziranog hodočašća hrvatske vojske i policije u Lourdes, bio je stvarati zajedništvo s vojskama i policijama svijeta, a osobito Europe, jer je riječ o ljudima koji u Lourdes dolaze kao na mjesto molitve, susreta i iskustva snage koja dolazi iz vjere.

Poštovani hodočasnici, Vojni ordinarijat koji ove godine slavi 20. godina svojeg postojanja i 25. godina hodočašćenja vojske i policije u Lourdes, pripremio vam je ovaj Vodič kako biste sabranije i lakše ostvarili svoje nade i svoje potrebe u ovom hodočašću. Geslo ovogodišnjeg hodočašća je „Dona nobis pacem“ (daru nam mir). Ako je rat u našoj zemlji završen, previše je zemalja u svijetu u kojima je rat kruta svakodnevnica. Naša vjernička solidarnost ne smije se ograničiti samo na svoje „dvorište“ – ona mora prijeći ogradu i postati molitva i djelo za sve ljude i zemlje koji prolaze Golgotu smrti nasilja našega vremena.

Osim ovog građanskog i društvenog mira, važan je i mir u vašim osobama, u srcima, u riječima, gestama i pogledima. Razlikuje se pristup čovjeka mira od pristupa osobe ispunjene nemirom, a osobito onim nemirom koji druge ugrožava. To je nemir zavisti i ljubomore, egoizma i pohlepe, zapuštene nutarnje higijene i okorjelosti srca, uma i tijela.

U Lourdesu je dohvatljiv mir što nam ga nudi Isus, Uskrsli. Taj se mir ne ograničava na našu uskogrudnost. On doista rađa „nemirom“ u onima koji ga prepoznaju i prihvate. Svi ljudi i sva mjesta svijeta postaju briga ljudi Isusova mira. Isusov mir nije samo život is-

punjen nadom da ćemo svi jednoga dana spoznati sav apsurd mržnje i ratova. Bit će to onoga dana kad ćemo stajati pred licem Božjim kao ljudi u svojoj uskrsljaj besmrtnosti. Spoznat ćemo tada da nam je Isus ostavio ljubav da to i ranije spoznamo, ali nismo htjeli. Isus svojim mirom želi da budemo graditelji drugačijeg svijeta putem međuljudskih odnosa bez predrasuda, oprostom kao načinom komunikacije i stiskom ruke kao izrazom naše jednakosti. Isus želi da ova poruka mira zahvati našu nadu i dade smisao našem križu i opiranju novosti Evanđelja.

Lourdes je mjesto gdje se ova nutarnja sloboda može i treba dogoditi za svakoga od nas i za sve zajedno. Neka vam Gospa udijeli onu pobjedu koja vam danas treba. Nemojmo zaobići „neprijatelje“ u sebi i naša nutarnja opiranja ovoj kvalitetnoj promjeni u nama. Bez straha ih prepoznamo i odlučno s njima postupimo. Neka Božje prebivalište vaše duše ne bude mjesto vašega nemira koji vas ugrožava i rađa nesigurnošću. Neka vam vjera, zajedništvo, molitva i putna pokora pomognu da budemo svi zajedno mjesto nade za Crkvu i hrvatski narod sada i u budućnosti.

Bog vas blagoslovio.

Vaš biskup,

✠ *Msrgr. Jure Bogdan, vojni ordinarij u RH*

U Zagrebu, 3. svibnja 2017.

PORUKA SVETOG OCA FRANJE HODOČASNICIMA

Naslovljena na msgr. Luca Ravela, apostolskog upravitelja Vojne biskupije u Francuskoj

Njegova svetost Papa Franjo pridružuje se svojom molitvom svim vojnim i policijskim hodočasnicima i njihovim obiteljima, okupljenima u Lourdesu za prigodu Međunarodnog vojnog hodočašća. Papa također izražava izuzetno poštovanje svim hodočasnicima koji su imali prigodu sudjelovati u operacijama uspostave i održavanja mira širom svijeta, te moli za duše onih koji su poginuli kao i za ranjene vojnike i policajce i njihove najbliže.

U ovim teškim vremenima, važno je prisjetiti se da je mir dar kojeg nikad ne smijemo prestati moliti Oca: *Dona Nobis Pacem*. Gospodin odgovara uvijek na tu molitvu svoje djece, ozbiljnu molitvu često tjeskobnu. On odgovara na te molitve konkretno, potičući stvaraoce mira na bratstvo i solidarnost: „Mir je Božji dar, ali dar povjeren svim muškarcima i ženama koji su pozvani da ga ostvare“ (Poruka za Svjetski dan mira, 1. siječnja 2016). Vi ste pozvani, to je vaš poziv da budete stvaratelji mira, na jedan osobit, ali autentičan način, i što svjetlije živite u Kristu i njegovom Duhu ljubavi koji će vas učiniti pobjednicima nad zlom i mržnjom. Na taj način ćete biti vašim protivnicima, kao i vašoj braći po oružju koji ne dijele našu vjeru, pravi svjedoci Istine.

Papa Franjo želi izraziti svoju ljubav i svoju očin-
sku potporu svim onima koji plemenito služe u voj-
nom pozivu, još više onima koji se nalaze u velikoj
opasnosti kao i njihovim obiteljima koje strepe za nji-
hove živote. Sve vas povjerava zaštiti Gospe Lurdske i
daje svima apostolski blagoslov.

Kardinal Pietro Parolin
Državni tajnik Njegove Svetosti

Vatikan, 11. travnja 2017.

POVIJESNI PREGLED

Nakon završenih pregovora Sveta Stolica i Republika Hrvatska potpisale su "Ugovor o dušobrižništvu katoličkih vjernika, pripadnika Oružanih snaga i Redarstvenih službi Republike Hrvatske" 19. prosinca 1996. godine u Zagrebu.

Sveta Stolica je nakon ratifikacije ugovora 9. travnja 1997. godine u Vatikanu dekretom „Qui Succesimus“ Zbora za biskupe 25. travnja 1997. godine osnovala Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj i imenovala prvog vojnog ordinarija msgr. Jurja Jezerinca. Dopisom Apostolske nuncijature u Hrvatskoj 20. ožujka 1998. msgr. Jezerinac obaviješten je da od 7. ožujka više ne nosi naslov naslovnog biskupa Strumice nego "Vescovo Ordinario Militare per la Croazia" (vojni ordinarij za Hrvatsku), a dekretom „Omnium Ecclesiarum sollicitudine“ Zbora za biskupe izdanim 22. rujna 1998. godine odobren je "Statut Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj".

Istovremeno, Vojni ordinarijat prikazao je Zboru za biskupe „Pravilnik o ustrojstvu i djelovanju Vojnog ordinarijata u Republici Hrvatskoj“ koji su potpisali predsjednik HBK msgr. Josip Božanić i ministri MORH-a Pavao Miljavac i MUP-a Ivan Penić u Zagrebu 3. prosinca 1998. godine.

Slijedeći dan potpisan je „Posebni dio Pravilnika o ustrojstvu i djelovanju Vojnog ordinarijata u RH“, a potpisali su ga vojni ordinarij i ministar obrane. Svojim otpisom Zbor za bogoslužje i disciplinu sakramenata prot. 2888/99/L danim 9. ožujka 2000. godine odredio je da je „Gospa velikoga hrvatskog krsnog sa-

veza“ zaštitnica Vojnog ordinarijata u RH, a slavi se 5. kolovoza svake godine kao svetkovina.

Briga Crkve za vojnike i policajce na tlu Republike Hrvatske započela je i prije potpisivanja Ugovora. Već 24. rujna 1991. godine, početkom agresije na Republiku Hrvatsku, predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman uputio je predsjedniku HBK kardinalu Franji Kuhariću zamolbu da se pobrine za duhovnu skrb branitelja koji su kao dragovoljci s krunicom u ruci odlazili na prvu crtu braniti Domovinu.

Predsjednik BK odgovorio je 7. listopada da su “hrvatski biskupi zaključili da se Ravnateljem dušobrižništva vojnika u Republici Hrvatskoj imenuje pomoćni biskup zagrebački msgr. Juraj Jezerinac”. U vrijeme Domovinskog rata, od 1991. do 1995., u pastoral vojnika bilo je uključeno oko 160 svećenika.

Msgr. Jezerinac je na službi vojnog ordinarija bio sve do 30. listopada 2015. godine, kada je papa Franjo prihvatio njegovo odreknuće od službe, u skladu s odredbom kanona 401 § 1 Zakonika kanonskoga prava, te je imenovao biskupom – vojnim ordinarijem u RH msgr. Juru Bogdana, dotadašnjeg rektora Papinskoga hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu.

Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj izjednačen je biskupiji, a njegovoj vlasti upravljanja pripadaju:

- Vojnici i pripadnici redarstvenih službi, te druge osobe stalno zaposlene u oružanim snagama i redarstvenim službama Republike Hrvatske;
- Članovi njihovih obitelji: bračni drugovi i njihova djeca, pa i ona koja su punoljetna ako žive s roditeljima u istom domu, kao i njihova rodbina i druge osobe koje s njima dijele prebivalište;
- Kadeti vojnih škola i škola redarstvenih službi,

kao i oni koji obavljaju službu u vojnim ustanovama ili ustanovama redarstvenih službi;

- Svi vjernici, muškarci i žene, kao i članovi redovničkih ustanova, koji stalno obavljaju službu koju im je povjerio vojni ordinarij ili im je dao svoju suglasnost za nju.

Vojni ordinarijat čine: Kurija Vojnog ordinarijata, Ured kurije, dekanati kao i personalno-teritorijalne vojne i policijske kapelanije raspoređene diljem Hrvatske.

U Vojni ordinarijat inkardinirani su: vojni ordinarij msgr. Jure Bogdan, vojni ordinarij u miru msgr. Juraj Jezerinac, vojni kapelani: don Vlado Mandura, vlč. Željko Savić, don Antonio Mikulić, don Marin Drago Kozić, don Marko Medo, vlč. Ivan Blaževac i vlč. Željko Rakošec, a ostali svećenici ustupljeni su od dijecezanskih i redovničkih ordinarija s ugovorom na tri godine. Pomladak Vojnog ordinarijata formaciju stječe kod karmeličana u Remetama u Zagrebu.

Uz specifične pastoralne projekte, jedan od važnijih je pastoral hodočašća. Hodočašća se odvijaju na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Na regionalnoj razini hodočasti se u poznata marijanska svetišta. Na nacionalnoj razini Hrvatska vojska i policija svake godine hodočasti u nacionalno svetište u Mariju Bistricu na prvu nedjelju u listopadu. Pastoral hodočašća ima svoj sadržaj prije, za vrijeme i poslije hodočašća. Prije hodočašća održavaju se kateheze, za vrijeme hodočašća slavljenjem sakramenata pomirenja i svete mise te križnog puta nastoji se što dublje doživjeti stvarnost vjere, a poslije hodočašća nastoji se živjeti od njega kroz katehezu i život u zajednici.

2007. godine svečano je proslavljena 10. obljetnica Vojnog ordinarijata uz sudjelovanje najodgovornijih

iz Ministarstva obrane, Glavnog stožera, Ministarstva unutarnjih poslova i Ravnateljstva policije. Svečano je proslavljena i 15. obljetnica hodočašćenja Hrvatske vojske i policije u Lourdes s, do tada, najvećim brojem hodočasnika (oko 1850). Tom prigodom, gradonačelniku Lourdesa darovano je poprsje bl. Alojzija Stepinca s nakanom da bude svjedokom trajne povezanosti Hrvatske s Marijom, Isusovom i našom majkom. U Mariji Bistrici, uz hrvatske biskupe i veliki broj vjernika Vojne biskupije, slavljaju su nazočili mnogi prijatelji iz Engleske, Slovačke, Litve, Njemačke, Austrije, Francuske...

2008. godine, na 150. obljetnicu lourdskih ukazanja i 50. obljetnicu hodočašćenja vojski svijeta iz Hrvatske je krenulo oko 2400 hodočasnika. Hrvatska je organizirala procesiju s Presvetim oltarskim sakramentom.

2009. godine Hrvatskoj je povjerena organizacija Međunarodne svete mise prigodom koje je donesen „Splitski evanđelistar“ iz kojeg je čitano na svetoj misi i koji je darovan svetištu.

2010. godine Hrvatska je ponovno organizirala Međunarodnu svetu misu.

2012. godine Hrvatska je organizirala procesiju s Presvetim oltarskim sakramentom. Ujedno je to i “Godina jubileja” u Vojnom ordinarijatu, naime, proslavljena je 15. godišnjica Vojnog ordinarijata, te 20. obljetnica hodočašćenja u Lourdes i u Mariju Bistricu.

2013. godine Hrvatska je, zajedno sa svetištem, organizirala procesiju s Presvetim oltarskim sakramentom.

2014. i 2016. godine Hrvatska je organizirala Procesiju sa svijećama.

ZEMLJE SUDIONICE

Afrique du Sud

Albanie

Allemagne

Argentine

Australie

Autriche

Belarus

Belgique

Bénin

Bolivie

Bosnie Herzegovine

Bresil

Burkina Faso

Burundi

Canada

Camerun

Congo-Brazza

Corée du Sud

Côte d'Ivoire

Croatie

Danemark

Equateur

Espagne

Etats-Unis

France

Grande-Bretagne

Guinée
équatoriale

Hongrie

Inde

Indonésie

Irlande

Italie

Kenya

Lettonie

Liban

Lituanie

Luxembourg

Madagascar

Monaco

Norvège

Nouvelle Zelande

Ouganda

Paraguay

Pays-Bas

Pérou

Philippines

Pologne

Portugal

Republique
Dominicaine

République
Tchèque

Roumanie

Sénégal

Serbie

Slovaquie

Slovénie

Suède

Suisse

Suriname

Ukraine

Vatican

Venezuela

POVIJEST MEĐUNARODNOG VOJNOG HODOČAŠĆA U LOURDES (P.M.I. – Pèlerinage militaire international)

Vojno hodočašće rodilo se u ratu

Prvo hodočašće vjerskog i vojnog karaktera dogodilo se po završetku II. svjetskog rata, kada su nekoć licina vojnih kapelana u poniznosti skupili vojnike razdijeljenih i zaraćenih strana te s njima hodočastili u Lourdes kao znak pomirbe i mira.

Vojno hodočašće postalo je „internacionalno“

Malo sjeme, „embrij PMI-a“, palo je na srce mladih i dobrodušnih vojnika i ta sretna inicijativa pastoralnog i mironosnog karaktera tako je ojačala i brzo se širila te je već 1958. godine vojno hodočašće postalo međunarodno.

Vojnici pred Djevicom, Kraljicom mira

Pred likom Gospe Lurdske, koji je bio „nježan kao majka“ ali i „snažan kao vojska na prvoj borbenoj crti“, to prvo mnoštvo vojnika s svježim sjećanjem na rat učinilo je stvarnom iluziju o miru. Ujedno, počele su se ostvarivati riječi proroka Izaije: “On će biti sudac narodima, mnogim će suditi’ plemenima, koji će mačeve prekovati u plugove, a koplja u srpove. Neće više narod dizati’ mača protiv naroda, nit’ se više učiti’ ratovanju” (Iz 2, 4).

“Svi narodi neka te slave, Gospodine!”

Ništa manje nego trideset naroda iz cijelog svijeta, koji su netom ratovali, počeli su se sastajati u lurdskom svetištu i ganuti izmjenjivali su molitve i pjesme, razmjenjujući oznake i odore – ritual koji se održao do današnjih dana, u znak bratimljenja.

Napokon se uključila i Istočna Europa

Napokon, pali su fizički i politički zidovi koji su žalosno dijelili europski kontinent. Komunizam je pao. SSSR i SFRJ raspale su se i na međunarodnom vojnom hodočašću sudjelovale su: Poljska, Mađarska, Češka i Ukrajina, a od 1993. i Hrvatska. Od samih početaka hodočašće je bilo i ostalo otvoreno Europi i svijetu.

Prisutnost Hrvatske u PMI-u

Hrvatska vojska sudjeluje na međunarodnom vojnom hodočašću u Lourdesu od stvaranja slobodne i suverene Republike Hrvatske. Od lipnja 1999. godine Hrvatska je među 15 članica organizatora hodočašća. Sudjelovanje naše vojske i policije pri organizaciji, provedbi i sveukupnom slavlju obogaćuje druge narode, a nama otvara vrata europske zajednice, koja želi biti ujedinjena na kršćanskim temeljima. Hodočašće želi potvrditi sva iskustva Lourdesa: traženje Boga, obnova života, jačanje vjere i odgovornosti.

PASTORALNI ZNAČAJ VOJNOG HODOČAŠĆA U LOURDES

Hodočašće

„Obradovah se kad mi rekoše: ‘Hajdemo u Dom Jahvin!’ Eto, noge nam već stoje na vratima tvojim, Jeruzaleme. Jeruzaleme, grade čvrsto sazdana i kao u jedno saliveni! Onamo uzlaze plemena, plemena Jahvina, po Zakonu Izraelovu, da slave ime Jahvino“ (Ps 122, 1-4).

Kod svih religija hodočašće je u središtu vjerskog iskustva, ono je traženje Boga i susret s njim u bogoštovnom ozračju. Ljudska uvjetovanost čini nas hodočasnicima jer, kako kaže sv. Pavao, naša je domovina na nebu, a ne na zemlji. Tako hodočašće postaje simbol posve duhovnog karaktera u kojem se napušta sigurno i odlazi u svijet nesigurnog, rizika i neizvjesnosti. Hodočašća su prigoda da vjernici dublje proživljavaju svoju vjeru kroz molitvu i pokoru. Putujući prema svetim i osobitim mjestima, hodočasnici se nalaze na proputovanju prema Gospodinu koji ih sam vodi na tom putu. Put hodočasnika je težak. Iziskuje dosta napora i truda. Razlikuje se od puta izletnika. Hodočasnički hod je žrtva zbog Boga, iz vjerskih pobuda.

Čovjek kao „pridošlica na ovom svijetu“ biće je koje se pridružuje mnoštvu koje putuje prema vječnom svetištu – nebu.

Hodočasnik

„Ti nas potičeš da tražimo radost hvaleći tebe, jer si nas stvorio za sebe i nemirno je naše srce dok se ne smiri u tebi!“ (sv. Augustin).

Subjekt hodočašća je jedino čovjek. Svojom nadnaravnom stvarnošću on je putnik, hodočasnik, tražitelj i stranac na ovom svijetu. Upućen je na nešto posve drugo. Teži prema vječnom životu. Život na zemlji ne može ispuniti sve njegove težnje niti ga učiniti posve sretnim i zato traga, putuje. Nestalnost života govori mu da je prolaznik, a smrt je znak da odlazi s ovog svijeta.

Odlazi na put i ulazi u stanje jednog novog vremena u kojem sve ljudske vrijednosti i vrednote zadobivaju dimenziju vječnosti. Poput Abrahama koji napušta svoju zemlju i poput Isusa koji hodočasti u hram u dobi od 12 godina (Lk 2, 42). Poput Abrahama koji polazi od doma svojega u vjeri u Svemogućega i poput Isusa koji stiže na mjesto koje je Očevo (usp. Lk 2, 49).

Isus cijelo vrijeme svoga poslanja, o različitim blagdanima, s učenicima putuje u Jeruzalem. Ta hodočašća odigrala su veliku ulogu za vrijeme njegova javnog djelovanja. To su bile prilike kad je svoj nauk mogao iznijeti pred mnoštvom hodočasnika. Na taj način vijest o Mesijinu dolasku doprla je i do najzabitijih mjesta Palestine, a i preko njenih granica. On je htio da i njegova žrtva na križu bude prinesena za vrijeme hodočašća, a i rođendan Crkve, silazak Duha Svetoga nad apostole, dogodio se na Pedeseticu - kad su brojni Židovi i drugi narodi hodočastili u Jeruzalem.

Hodočasnik ne ide sam. S njim su osobe različite dobi, kulture, podrijetla. Uzdiže se iznad ovih umjetnih zapreka da bi ostvario srdačan susret kao plod kršćanske povezanosti i bratimljenja. Time se stvara svijest pripadnosti jednom Božjem narodu.

Na hodočašću se rađaju misli koje se ne daju izraziti riječima. Čovjek vjernik prinosi na oltar svoju mukotrpnu svagdašnjicu s namjerom da se Krist nastani u njegovu životu, da svoje križeve sjedini s Kristovim križem

kako bi mu bili lakši. Upravo zbog toga potrebni su takvi susreti, i to na posebnim mjestima gdje se učvršćuju korijeni vjere, na mjestu gdje se osjeća Božja blizina i zaštita.

Biti hodočasnik u Lourdesu znači prihvatiti radost Božje poruke koju je izrekla Majka Božja preko sv. Bernardice. To je poruka obraćenja, pokore, bratstva i ljubavi prema Majci Božjoj koja nas kao majka prati u životu. U Lourdesu milost Božja djeluje, samo poput psalmiste treba moliti: „Stvori, Gospodine, u meni novi duh“.

Vojnici - kršćani u Lourdesu

Vojnici su pozvani braniti svoj narod i iz dana u dan bdjeti nad njim i čuvati red i mir. Da bi to ostvarili moraju njegovati moralna i etička načela koja se smatraju temeljem svakog suživota i koja ga čine dugotrajnim i obogaćujućim. Svojim životima moraju svjedočiti temeljne vrijednosti koje proizlaze iz bogate tradicije svakoga naroda: vjernost, duh suradnje, njegovanje ideala, bezuvjetno služenje bez koristoljublja, kao i druge vrijednosti u kojima participiraju vojnici i policajci sa svojim obiteljima.

Kršćanska vjera, koja daje dostojanstvo čovjeku na način koji ga čini sudionikom vječnosti, omogućuje vojniku ili policajcu da u zajedništvu sa svojim narodom živi i djeluje, da se sjedini s osobom Isusa Krista i da na taj način svjedoči kako je njegova služba nositeljica mira.

Svojom prisutnošću i sudjelovanjem u Lourdesu, u zajedništvu s drugim kolegama po službi, svjedoče duh katoličanstva, otvaraju granice, stvaraju razumijevanje i brišu udaljenosti kako u fizičkom tako i u načinu mišljenja i u kriterijima življenja. Lourdes proširuje horizonte naglašavajući ekumensku dimenziju braće kršćana.

Posjet Spilji ukazanja

Spilju ukazanja treba posjetiti svaki hodočasnik pojedinačno ili u skupini jer to je mjesto milosti na kojem će se pomoliti potpomognut tišinom i primjerom drugih hodočasnika.

Duša se osjeća slobodnija u Marijinoj prisutnosti. To su privilegirana mjesta na kojima se osjeća Božja blizina i prima nezasluzena Božja milost. Upravo zato i hodočastimo u Lourdes da bi Gospodin po posredovanju svoje Majke u nama stvorio čisto srce, velikodušno i ispravno. U blizini spilje nalazi se čudotvorna voda, koja simbolizira neizmjernost milosti i Božje pomoći onim hodočasticima koji u svojoj poniznosti traže i žele otkriti lice Gospodnje u svakodnevici svoga života.

Pred likom Majke Božje

„Veliča duša moja Gospodina, klikće duh moj u Bogu, mome Spasitelju, što pogleda na neznatnost službenice svoje: odsad će me, evo, svi naraštaji zvati blaženom. Jer velika mi djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo!“ (Lk 1, 46-49).

Marijina ljepota potiče čovjeka na neprekidno hodočašćenje kako bi pronašao svoj ideal. Dovoljno je ponizna da bude na dohvat čovjeku i približi mu bogatstvo Božjeg života. Slobodna je i pokazuje put kako to postati. Po volji Božjoj postala je Majka Božja, prihvatila je tu zadaću zreloom odlukom, svjesno, radosno i bezuvjetno. Slijedila je put koji joj je Gospodin pokazao. Prihvaćanje takvog života za nju je potpuno, slobodno i bezuvjetno. Vjerna je Riječi Božjoj, sluša je, prihvaća i ispunja i zbog toga je naraštaji zovu „blaženom“.

Preko pobožnosti Majci Božjoj približavamo se

osobi Isusa Krista. Ona je i naša majka jer povećava osjećaj naše vjere, daje majčinsku ljubav našoj sinovskoj čežnji, pruža sigurnost na putu koji nas vodi ususret Gospodinu i pomaže nam prepoznati smisao života u svakom trenutku.

Biti jaki u vjeri poput Marije

Marija je bila blizu Gospodinu kao ni jedno drugo stvorenje, u njoj tražimo pomoć za raskidanje okova naše ograničenosti i za ulaz u božanski život. „Neka mi bude po riječi tvojoj“ - odgovorila je Marija Bogu. U tom trenu postala je Majka Božja i tako zauzela povlašteno mjesto u povijesti spasenja.

Njezina vjernost Božjoj riječi odlučnost je sudjelovanja u Isusovu životu preko spremnosti izgradnje vlastitog života po uzoru na njegov život. Ta Bogorodičina vjernost oslikava se u četiri točke, kako je to uočio papa Ivan Pavao II.:

- Ponizno traženje Boga. Marijin upit: „Kako to može biti kad ja muža ne poznajem?“ - nema ispravne vjernosti ukoliko se ne postavljaju ovako radikalna pitanja o cilju i našoj egzistenciji, a koja svoj odgovor imaju jedino u Bogu.

- Prihvatiti misterij prihvaćajući svoje pozitivne i negativne strane, kao jedini put u pronalaženju sigurnosti koja se oslanja na Riječ Božju: „Neka mi bude po riječi tvojoj“.

- Podudaranje života i vjere, samoće i boli, jer teški trenutci naše duše donose vjernost i Božju milost u svakom trenutku našega postojanja.

- Ustrajnost nas štiti ne samo kad smo radosni nego i kad smo žalosni, stavljajući svaki dan u Božje ruke. Ustrajnost čuvamo slaveći Euharistiju i hodeći putem križa. Vjera Blažene Djevice Marije je božanska, ali i ljudska. Ona stalno živi svoj život po vjeri iako je njegov sadržaj obavijen tajnom. Događaje povijesti spasenja uspijeva uklopiti u logiku ljubavi jer su po njoj postali stvarnost.

Duh sv. Bernardice

Lourdes je čudo vjere. Imati vjeru znači da nam Bog dopušta da svojom osobnošću uđemo u njegov intimni život i uživamo.

Sv. Bernardica je uživala gledajući Majku Božju. Ona je bila siromašna, ali je u svome siromaštvu bila velikodušna pomagati druge i ne tražiti protuusluge. Njezino bogatstvo bila je kršćanska vjera. U susretu s Majkom Božjom aktivno je slušala, a kad joj Gospa nije ništa govorila strpljivo ju je i s nadom čekala. Bez problema je razumjela bit poruka: krunicu kao oblik molitve, nužnost obraćenja i pokoru. Osmijeh na Gospinom licu označavao je nježnost i Božju ljubav, čudotvorni izvor vode Božju milost i čistoću srca.

Bernardica je uvijek ostajala vjerna porukama koje je prenosila, ne gubeći duševni mir kada su je napadali i kad je nisu razumjeli. Trpljenje koje je podnosila u svojoj zajednici suobličila je s Kristovim trpljenjem.

Bog je odabrao bolesnu djevojčicu da bi odlučno potvrdio božansku vrijednost čovjeka. „Ako ne postanete kao djeca, nećete ući u Kraljevstvo Božje“, obećao je Gospodin. Sv. Bernardica je svijetli primjer duhovnog djetinjstva čovjeka koji živi s Kristom i njegovom Majkom.

UČITELJSTVO CRKVE O MIRU I RATU

Mir nije puka odsutnost rata, niti se svodi jedino na uspostavu ravnoteže među protivničkim silama. On ne nastaje niti iz nasilne vladavine, nego se doista s pravom naziva "djelom pravde" (Iz 32, 7). Mir je plod reda što ga je u ljudsko društvo utisnuo njegov božanski Utemeljitelj i što ga trebaju ostvariti ljudi, koji žedaju za sve savršenijom pravdom.

Za izgradnju mira bezuvjetno je potrebna čvrsta volja da se poštuju drugi ljudi i narodi i njihovo dostojanstvo te zauzeto ispunjavanje bratstva. Tako je mir također plod ljubavi, koja ide dalje od onoga što može izvesti pravda.

Međutim, zemaljski mir što se rađa iz ljubavi prema bližnjemu odraz je i učinak Kristova mira, koji izlazi iz Boga Oca. Sam, naime, Utjelovljeni Sin, knez mira, svojim je križem sve ljude pomirio s Bogom, ponovno uspostavivši jedinstvo svih u jednom Narodu i u jednom Tijelu. U svome je tijelu ubio mržnju i slavom svoga uskrsnuća izlio je Duha ljubavi u ljudska srca. Stoga se svi kršćani usrdno pozivaju da se, „provodeći u život istinu i ljubav“ (Ef 4, 15) ujedine sa svim doista mirotvornim ljudima da bi izmolili i izgradili mir.

Vođeni istim Duhom ne možemo a da ne pohvalimo one koji se u borbi za svoja prava odriču nasilnih čina i posizu za sredstvima obrane koja su, uostalom, na raspolaganju i slabijima, dakako, pretpostavivši da je to moguće bez povreda pravâ i dužnosti drugih ili zajednice.

Ljudima kao grešnicima uvijek prijeti opasnost rata i prijetit će sve do Kristova dolaska. Ali ako ujedinjeni u ljubavi nadvladaju grijeh, nadvladat će i nasilje, dok se ne ispuni riječ: „Prekovat će svoje mačeve u plugove, svoja koplja u srpove, neće više narod dizati mač proti narodu, neće se više učiti ratu“ (Iz 2, 4).

Oni pak koji služeći domovini vrše vojničku dužnost neka se smatraju službenicima sigurnosti i slobode naroda, i ako ispravno vrše tu dužnost, istinski pridonose učvršćenju mira.

Svaki ratni čin koji ide za uništenjem čitavih gradova ili prostranih krajeva zajedno s njihovim stanovništvom bez razlike jest zločin protiv Boga i protiv samoga čovjeka, što treba odlučno i bez oklijevanja osuditi.

Posebna se pogibelj današnjeg rata sastoji u tome što onima koji su naoružani novim znanstveno proizvedenim naoružanjem pruža takoreći priliku da počine takve zločine te, po nekoj neumoljivoj povezanosti, može nagnati ljudsku volju na najokrutnije odluke. Da se to, dakle, ne bi ubuduće nikad dogodilo, biskupi cijeloga svijeta sakupljeni zajedno zaklinju sve ljude, a osobito upravljače država i vrhovne vojne zapovjednike da neprestano odvaguju u svijesti toliku odgovornost pred Bogom i pred čitavim čovječanstvom.

Budući da mir mora izvirati iz međusobnog povjerenja među narodima, a ne da se narodima nametne oružanim terorom, svi moraju raditi na tome da napo-

kon prestane trka u naoružanju i da se stvarno započne s razoružanjem koje se dakako nema provoditi samo s jedne strane nego obostrano istim ritmom na osnovi zajedničkog dogovora uz stvarna i efikasna jamstva.

Ne treba, međutim, omalovažavati pokušaje koji su već učinjeni ili koji se čine da se ukloni opasnost rata. Radije treba podržati dobru volju mnogih koji, iako zauzeti golemim brigama svoje visoke službe, ipak potaknuti sviješću svojih velikih odgovornosti, nastoje ukloniti mrski im rat premda ne mogu ne vidjeti zamršenost stvarnog stanja. Treba usrdno moliti Boga da im dadne snage da ustrajno poduzimaju i odlučno privedu kraju to djelo najveće ljubavi prema ljudima kojim se muževno izgrađuje mir. To sigurno od njih danas zahtijeva da svoj um i svoje srce rašire preko granica vlastite zemlje, da napuste nacionalni egoizam i pohlepu da gospodare drugim narodima te da njeguju duboko poštovanje prema čitavom čovječanstvu, koje korača prema svojem sve većem jedinstvu uz tolike teškoće.

Državnici koji su odgovorni za opće dobro svoga naroda a ujedno i promicatelji dobra cijeloga svijeta, uvelike ovise o javnom mnijenju i stavovima množtva. Ništa im ne koristi što se trude oko izgradnje mira dokle god osjećaji neprijateljstva, prezira i nepovjerenja, rasne mržnje i ideološke tvrdoglavosti međusobno dijele i zavađaju ljude. Zato je neodgodivo potrebno da se odgoji novi mentalitet i da se javnom mnijenju dade novi smjer. Oni koji se posvećuju odgoju, osobito mladeži, ili oni koji oblikuju javno mnijenje neka

najvažnijom svojom dužnošću smatraju brigu da srca svih ljudi odgoje za nove mirotvorne osjećaje. A svi mi moramo promijeniti svoje srce i trebamo gledati na čitav svijet i na one zadatke koje svi zajedno možemo poduzeti da naš rod uznapreduje.

Ne smije nas prevariti lažna nada. Ako se ne uklone neprijateljstva i mržnje i ako se ne zaključe čvrsti i pošteni ugovori o budućem univerzalnom miru, čovječanstvo bi, koje se već nalazi u kritičnoj opasnosti premda je u posjedu začuđujuće znanosti, moglo pogubno biti dovedeno do onoga časa u kojem više za nj neće biti drugog mira osim stravičnog mira smrti. Ipak se Kristova Crkva, nalazeći se usred sadašnjih tjeskoba, dok izgovara ove riječi, ne prestaje čvrsto nadati. Našem vremenu ona hoće da opet i opet, u zgodan i nezgodan čas navijesti Apostolovu poruku: „Pazite! Sad je pravo vrijeme“ da se preobrazе srca, „evo, sad je dan spasenja“.

Nepoznato nam je vrijeme dovršenja zemlje i čovječanstva, a ne znamo ni način preobrazbe svemira. Prolazi, doduše, vanjski lik ovoga svijeta, izobličen grijehom. No poučeni smo da Bog sprema novi stan i novu zemlju u kojima će vladati pravednost i gdje će blaženstvo ispuniti i nadvisiti sve želje za mirom što se rađaju u ljudskom srcu. Tada, pošto smrt bude pobijeđena, sinovi će Božji biti u Kristu uskrišeni, i ono što je bilo sijano u slabosti i raspadljivosti obući će neraspadljivost, ostat će ljubav i njezina djela, i od ropstva prolaznosti oslobodit će se sva stvorenja što ih je Bog stvorio radi čovjeka.

(Iz konstitucije “*Gaudium et spes*” - “*Radost i nada*”,
II. vatikanskog sabora)

PROGRAM HODOČAŠĆA 16. - 23. SVIBNJA 2017.

Utorak, 16. svibnja

10.00 Euharistijsko slavlje u crkvi Uzvišenja Sv. Križa u Sigetu, Trg Svetog Križa 1. Slavlje predvodi i propovijeda vojni biskup u RH msgr. Jure Bogdan.

Pastoralna nota: **Marija je majka Gospodina našega Isusa Krista, majka Crkve i naša majka. Mi, kao jedan Božji narod, hodočastimo Gospi u Lourdes gdje ćemo pod njezinim okriljem slaviti Boga. Predstavnici smo hrvatskog naroda, iz njega polazimo, njemu se vraćamo, za nj se molimo.**

Na misi pjevamo:

ulazna: Gospa Velikog zavjeta, br. 49

Gospodine, Svet, Jaganjče (Peran)

pripjevni psalam: Ako danas glas mu čujete (Marović)

prikazna: Život svoj prikazujemo Bogu, br. 8

pričesna: Veselo braćo kliknimo, br. 22

Uzmite, jedite, br. 12

završna: Zdravo Djevo, br. 25

11.00 Polazak za Lourdes.

Napomena:

Na graničnom prijelazu s Republikom Slovenijom ne izlaziti iz autobusa. Granični policajac će ući i pogledati dokumente.

Obavezno je ponijeti dokument s kojim ste se prijavili na hodočašće.

Srijeda, 17. svibnja

Napomena:

Obavezno stati prije ulaska u Avignon.

07.00 Euharistijsko slavlje u katedrali u Avignonu predvodi i propovijeda vojni biskup u BiH msgr. Tomo Vukšić.

Pastoralna nota: „**Ti si Petar - Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i vrata paklena neće je nadvladati**“. U Petrovu nasljedniku – Svetom Ocu ostala je snaga kojom je Krist opasao svoju Cr-

kvu. Proširena po čitavom svijetu želi ostati vjerna Bogu te štiti vječne vrednote dane od Boga. Želi biti Božji glas u svijetu. Iako joj se, kao i Petru, ponekad dogodi da zataji Gospodina u njoj je spasenje, slava i moć Božja. Dio nje smo i ona ovisi o nama.

Na misi pjevamo:

ulazna: Ti Kriste, kralj si vjekova, br. 24

Gospodine, Svet, Jaganjče

pripjevni psalam: Gospodin je pastir moj

prikazna: Oče naš dobri, br. 9

pričesna: Klanjam ti se smjerno, br. 13,

Ja sam s vama, br. 14

završna: Do nebesa, br. 23

08.30 Nastavak putovanja preko Montpelliera, Narbonea za Carcassonne, najveću srednjovjekovnu utvrdu u Europi, poznato vinarsko i turističko središte u kojem ćemo stati i razgledati ga.

14.00 Nastavak putovanja preko Toulousea za Lourdes.

Molitva krunice

Molitva krunice je molitva na koju je pozvana svaka kršćanska obitelj, kao i svaki hodočasnik. Stoga, neka ova krunica, koju ćemo moliti od Tarba do Lourdesa, bude svečani pozdrav Mariji i radost zbog dolaska u njezino okrilje.

Neka ovo hodočašće bude put prema dobru za sve, slijedeći poruke „Bijele Gospođe“ iz Massabiellske spilje...

“Ave, ave Maria” – *hodočasnički pozdrav pjevati prije svakog otajstva.*

Prvo slavno otajstvo: Isusovo uskrsnuće... Uskrs je sigurnost da na kraju pobjeđuje dobro, a ne zlo. Isusovo vršenje Očeve volje učinilo je da je Isus u zajedništvu s Ocem te je, stoga, mogao ljubiti do kraja – a onaj koji ljubi do kraja, životom pobjeđuje smrt.

Drugo slavno otajstvo: Isusovo uzašašće... Koji je smisao ljudskog života? Sv. Augustin govori: „Za sebe si nas stvorio Bože i nemirno je srce naše dok se ne smiri u tebi“. Isus, pošto je završio poslanje koje mu je dao Otac, vratio se njemu jer je došao na zemlju vršiti ne svoju volju nego volju onoga koji ga je poslao... Naš životni cilj je doći k Ocu. Na životnom putu pozvani smo vršiti volju Očevu te vršeci ju doći k Ocu...

Treće slavno otajstvo: Silazak Duha Svetoga... Duh sveti, ljubav između Oca i Sina uvodi nas u svu istinu... Prihvatiti Isusa Krista znači prihvatiti Duha Svetoga, što znači biti u zajedništvu s Ocem i Sinom... Koji duh nas vodi? Isus kaže: „Po plodovima njihovim ćete ih prepoznati...“

Četvrto slavno otajstvo: Marija uznesena na nebo... Marija je Božja suradnica u ostvarenju Božjeg djela u svijetu... Njezin „Evo službenice Gospodnje“ označio joj je cijeli život... Prva u povjerenju, prva je i u proslavi...

Peto slavno otajstvo: Marija okrunjena za kraljicu... „Vidjeh veliko mnoštvo koje nitko ne mogaše izbroji-

ti...“ Veliki petak i veliko mnoštvo koje prati Jaganjca... Koliko boli smo doživjeli u Domovinskom ratu, koliko nepravde..., a konačna riječ je On „koji sjedi na prijestolju...“ Marija je proslavljena... svi koji su živjeli Kristovu riječ proslavljeni su... „Naša je domovina na nebesima odakle i Spasitelja očekujemo...“

Oko 17.00 Dolazak u Lourdes i smještaj u hotelima.

19.00 Večera, slobodno vrijeme, odmor.

Napomena:

Na sve objede (doručak, ručak i večera) obvezno je dolaziti u grupi i točno u vrijeme koje je dogovoreno s voditeljima grupa u hotelima.

Četvrtak, 18. svibnja

06.45 Ustajanje i zajuttrak.

Napomena:

U 07.45 svi hodočasnici u odorama okupljaju se ispred hotela Christina (označeno na planu) kako bi u svečanom postroju došli pred Spilju ukazanja.

08.00 Odlazak u svečanom postroju na svetu misu pred Spiljom ukazanja.

08.30 Sveta misa pred Spiljom ukazanja, predvodi i propovijeda vojni biskup u RH msgr. Jure Bogdan.

Pastoralna nota: **Spilja ukazanja je mjesto najintimnijeg slavlja cijeloga našeg hodočašća u Lourdes. U ovoj Euharistiji očituje se jedinstvo naše Vojne biskupije i cijele Crkve kojoj je Krist glava, a Djevica Marija majka. Ovo je mjesto na kojem možemo biti sjedinjeni s Marijom u molitvi i tako iskazati jednodušnu postojanost.**

Povijest spasenja uopće, kao i povijest svakog naroda, puna je poziva na obraćenje kako pojedinaca tako i cijelih naroda. Djevica, koja se 1858. ukazala u ovoj spilji, govori nam isto kao i u Kani Galilejskoj: „Što god vam rekne učinite!“ (Iv 2, 5).

I glas Crkvenog učiteljstva potiče nas govoreći: „Cijeli svijet treba izgraditi od samog korijena i na taj način preobraziti nehumano u humano, humano u božansko, kako to zahtijeva srce Sina Božjega“ (Pio XII. u radio poruci odaslanjoj na svetkovinu Gospe Lurdske, 11. veljače 1952.).

U vremenu u kojem smo treba pokazati kako je Crkva, kojoj je Krist temelj, bila i ostala primjer humanosti i vjernosti i kao ogledalo savršene vjernosti Božje, koja se nikada ne mijenja i uvijek ostaje dosljedna svojim obećanjima.

Na misi pjevamo:

ulazna: Sred te se pećine, br. 32

Gospodine, Svet, Jaganjče (recitiramo)

pripjevni psalam: Hvali dušo moja Gospodina

prikazna: Sred te se pećine, br. 32 (3-5)

pričesna: Veselo, braćo, kliknimo, br. 22

Čuj nas, Majko, br. 28

završna: Kraljice neba

Napomena:

Poslije svete mise treba što brže i u tišini napustiti prostor ispred spilje kako bi hodočasnici iz drugih zemalja na istom mjestu mogli slaviti misu.

Nakon mise hodočasnici u odorama okupljaju se kako bi u svečanom postroju došli na prostor za fotografiranje. Hodočasnici u civilnoj odjeći idu izravno na Trg Esplanade na mjesto fotografiranja.

10.00 Križni put, posjet Spilji ukazanja i paljenje Zavjetne svijeće.

Pastoralna nota: **Križni put je jako važna odrednica hodočašća u Lourdes, jer ne traže izlječenje samo oni koji imaju bolest tjelesne naravi, nego, i što je još važnije, izlječenje traže svi, zdravi i bolesni, tražeći obraćenje svoje duše preko plodova otkupljenja koji su se dogodili na Isusovu križnom putu. Istina je da ovaj misterij ponajprije slavimo u Euharistiji, međutim, kroz povijest ni jedna pobožnost nije na tako učinkovit način razmišljala o Kristovu misteriju kao pobožnost križnog puta. Križni put ne upućuje samo na razmišljanje o Kristovu putu do Kalvarije, već čini svjesnima da smo i mi sudionici toga puta, što označava srž poslanja: „biti kršćanin“, kako poučava Krist: „Hoće li tko za mnom neka se odrekne samoga sebe, neka danomice uzima križ svoj i neka ide za mnom“ (Lk 9, 23). Ako budemo tako razumjeli i činili ovu pobožnost, zasigurno ćemo po Marijinu primjeru, koja je stajala uz križ svoga Sina, postati vjerniji Gospodinu.**

Napomena:

Križni put predvode vojni biskupi msgr. Jure Bogdan i msgr. Tomo Vukšić, na postajama se izmjenjuju vojnici, policajci i kapelani, koji čitaju tekstove i nose zavjetnu svijeću prema Spilji ukazanja, a na kraju križnog puta propovijedat će fra Frano Musić, biskupski vikar za pastoral MUP-a i Redarstvenih službi RH.

Naprijed ide službeno izaslanstvo, zatim hodočasnici u odorama i na kraju hodočasnici u civilnoj odjeći.

Nakon blagoslova u procesiji i pjevajući spustit ćemo se prema Spilji ukazanja, gdje će naše izaslanstvo zapaliti Zavjetnu svijeću.

Pjevat ćemo: Misao svijeta (S. S. Kranjčević, K. Magdić) ili Ja sam uskrsnuće i život (Š. Marović)

Vrijeme za objed.

Napomena:

Točno vrijeme za svaku pojedinu grupu dogovorit će voditelj grupe s hotelskim službenicima. Treba uvažiti činjenicu da nismo sami u hotelu i da se treba pridržavati kućnog reda hotela.

KRIŽNI PUT

Pripremio: biskup Ratko Perić

UVODNA MOLITVA

**Prepoznati i navijestiti Kristovo lice
U ime Oca i Sina i Duha svetoga. Amen.**

Gospodine Bože, iskrena i čista srca započinjemo hod za križem tvoga Sina. Po svojoj mucii on je oprao sve naše grijehii. Okupili smo se ovdje da kroz Kristovo ispaćeno lice vidimo muku drugih ljudi te da im ublažimo boli njegovom svjetlošću, njegovim srcem. Stoga te molimo: da ne budemo oni koji samo govore, nego da djelom posvjedoćimo svoje rijećii; daj da izađemo ćvršćii i spremniji za svoje svakodnevene križeve.

*Stala plaćuć tužna Mati,
Gledala je kako pati
Sin joj na križ uzdignut.*

PRVA POSTAJA

Isusa osuđuju na smrt

*Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
– Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Osuda na smrt? Tko ju je smislio, kad samo Bog može suditi čovječanstvu? Što sve čovjek nije sposoban učiniti kada ima moć u rukama. O Pilate! Kakvu li si samo pogrešku napravio. O Pilati našega vremena! Koliku samo nepravdu činite!

Pomolimo se: **Bože, oprosti nam sve smrtno grijeh. Oprosti svima koji krivo osuđuju. Oprosti svim Pilatima prošloga i ovoga našega vremena. Oprosti nam sve što sagriješismo mišlju, riječju, djelom i propustom.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Dušom njenom razboljenom,
Rastuženom, ražaljenom
Prolazio mač je ljut.*

DRUGA POSTAJA

Isus prima na se križ

*Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
– Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Isus je primio križ na svoja leđa bez opiranja, iz ljubavi prema nama. Time nas je pozvao da ne bježimo od križa jer je križ put u život. Oče i majko, s ljubavlju prihvati svoj obiteljski križ koji te vodi do životne sreće. Mladiću i djevojko, ne boj se uzeti svoj mladenački križ koji te vodi do pravoga “kruha”. Shvati, bez shvaćanja i prihvaćanja križa, sve je besmisao i smrt.

Pomolimo se: **Oče, tvoj Sin Isus Krist naše je uskrsnuće i život. Pomozi očevima, majkama, djeci i mladima da prihvate svoje križeve i preko njih dođu u tvoje kraljevstvo.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*O koliko uciviljena
Bješe ona uzvišena
Majka Sina jedinog!*

TREĆA POSTAJA

Isus pada prvi put pod križem

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
– *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Pad pod križem znak je težine ljudskih grijeha. Svaki je pad poniženje. Kada padnemo, trebamo se oduprijeti toj težini i podići se; a da to uspijemo, potrebno je vjerovati u Isusa Krista, biti uporan i ustrajan kao on. Povjerujemo da uz njegovu pomoć možemo ustati.

Pomolimo se: **Bože, pomози nam da se odupremo težini svojih grijeha. Daj nam snage da možemo gledati naprijed i poput tebe uporno i ustrajno ići putem istine i pravde.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Bol bolova sve to ljući
Blaga Mati gledajući
Muke slavnog Čeda svog.*

ČETVRTA POSTAJA

Isus susreće svoju svetu Majku

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
 – *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Bog daje svakom čovjeku određeno poslanje, zadatak. Poslanje Blažene Djevice Marije je da bude majka Kristova i da svijetu pokazuje put do njega. To je veoma težak zadatak. Za takvu požrtvovnost i predanost potrebna je čvrsta vjera.

Pomolimo se: Bože, udijeli nam pravu pobožnost prema svetoj Majci tvoga Sina. Presveta Bogorodice, pomози svim mladima svijeta da se uvijek spominju muke tvoga Sina te tako prispijemo k slavi uskrsnuća.

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Koji čovjek ne bi plako
 Majku Božju videć tako
 U tjeskobi tolikoj?*

PETA POSTAJA

Šimun Cirenac pomaže Isusu nositi križ

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
– *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Svaki čovjek ima svoj križ. On je simbol kršćanstva. No, on je i simbol patnje i smrti. Koliko je samo danas ljudi na rubu smrti zbog droge, alkohola, mržnje, psovke, nemoralna života... Iz toga zemaljskoga pakla nema izlaza bez pomoći Cirenca - Krista. On je jedino svjetlo u tami. Jedina pomoć očajnih i izgubljenih.

Pomolimo se: **Bože, rasvijetli nam oči srca da možemo nasljedovati tvoga Sina koji je Put, Istina i Život; daj da u današnjem društvu ne budemo znak smrti i zavodjenja, nego znak sveta života i poštenja.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Tko protužit neće s Čistom,
Kada vidi gdje za Kristom
Razdire se srce njoj?*

ŠESTA POSTAJA

Veronika pruža Isusu rubac

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
 – *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Veronika je prava slika, odraz čovjekove dobre duše. Kada je Isusu pomoć bila najpotrebnija, kad su ga svi odbacili, došla je pomoć. Tako se događa i u našem životu. Kada mislimo da nam je teško i da nas nitko ne prihvaća, Bog nam pošalje nekoga da nas svojom blizinom usreći i blagoslovi. Zahvalimo Bogu na tom daru.

Pomolimo se: **Bože, pomози osamljenima, tužnima, bolesnima, nemoćnima, prognanima, onima kojima je tvoja pomoć najpotrebnija; pomози svim ljudima da sačuvaju obraz od svakoga nepoštenja i grijeha, te tako, čista srca, u nebu uživaju ljepotu tvoga lica.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Zarad grijeha svoga puka
 Gleda njega usred muka,
 I gdje bičem bijen bi.*

SEDMA POSTAJA

Isus pada drugi put pod križem

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
– *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Ponovno se događa pad koji ulazi u čovjekov svijet, pad na kojemu se razilaze granice mogućnosti podizanja. Svaki pad je kušnja koja obeshrabruje. Usađuje sumnju prema vjeri. Tko se predaje Kristu, ustaje i postaje bogatiji duhom.

Pomolimo se: **Molimo te, Gospodine, ublaži svaki naš posrtaj. Daj da kroz padove uvidimo svoje pogreške. Ne dopusti da nam kušnja svlada dušu i pomози nam da poslije svakoga pada ustanemo i jače vjerujemo u pobjedu križa.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Gleda svoga milog Sina,
Ostavljenog sred gorčina,
Gdje se s dušom odijeli.*

OSMA POSTAJA

Isus tješi jeruzalemske žene

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
 – *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Ljudi su svuda oko nas. S njima razgovaramo, smijemo se, tješimo ih i hvalimo. Uz to ih osuđujemo, ogovaramo, žalimo, i o njima stvaramo predrasude. To je doživio Isus prolazeći kroz Jeruzalem. Dok su jedni vikali i vrijeđali, neke su žene plakale. Isus im reče: “Ne oplakujte mene!” Time nam govori: Oplakujte sebe, svoju djecu, ljude s kojima živite, bližnje kojima ne darujete ljubav. Pogledajte sebe, svoj život, svoje srce, svoju dušu, svoje djelovanje...

Pomolimo se: **Pokaži nam, Gospodine, snagu ljubavi koju si u nas rođenjem i krštenjem usadio. Daj nam snage da prestanemo sažalijevati i da počnemo pomagati; da prestanemo ogovarati i da počnemo tješiti.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Vrelo milja, slatka Mati,
 Bol mi gorku osjećati,
 Daj, da s tobom procvilim.*

DEVETA POSTAJA

Isus pada treći put pod križem

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
– *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Kako čovjek može biti tako nesiguran i pun sumnje i straha u ono što može učiniti? Bojimo se križa zbog neuspjeha. Nakon pada, nemamo snage za nastavak puta jer nemamo vjere. Isus je pao treći put i ponovno se podigao pod teretom križa. Nije se bojao nastaviti put jer se predao u ruke Očeve!

Pomolimo se: **Molimo te, Gospodine, za hrabrost i snagu da nakon pada ustanemo bez straha, s potpunim povjerenjem u Oca nebeskoga koji najbolje rješava ljudske zavrzlake, i zemaljsku bol pretvara u nebesku slavu.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Neka ljubav srca moga
Gori sved za Krista Boga,
Da mu u svem omilim.*

DESETA POSTAJA

Isusa svlače

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
 – *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Kad se kralja kruni, onda ga se obuče u svečanu odjeću i postavi na prijestolje. Kod Krista, Kralja, bio je drugačiji protokol. Umjesto da ga obuku, njega su svukli; umjesto da ga postave na prijestolje, Krista su razapeli. Svi prisutni vidjeli su ga gola kao pravoga čovjeka, ali ubrzo nakon toga vidjeli su ga kao pravoga Boga po pobjednoj žrtvi.

Pomolimo se: **Daj nam, Bože, da uvijek možemo prepoznati čovječstvo i božanstvo tvoga Sina. Ne daj da ikada posumnjamo u vrijednost Njegove žrtve za nas, nego da u njoj uvijek nađemo pokretačku snagu za svoj život.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Rane drage, Majko sveta,
 Spasa za me razapeta
 Tisni usred srca mog.*

JEDANAESTA POSTAJA

Isusa razapinju na križ

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
– *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Koliko je samo današnji čovjek raspet! Razapinje sam sebe za uspjeh, slavu, novac, položaje... Zanemaruje obitelj, Crkvu, vjeru... I opet nema sreće! Krist je bio raspet da nitko od nas ne bi morao biti raspet. No, sve se manje uviđa i poštuje vrijednost toga događaja spasenja.

Pomolimo se: **Pomozi nam, Gospodine, da spoznamo vrijednost otkupljenja, kako ne bismo postali robovi materijalnih stvari i prolaznih uspjeha. Daj da lakše vidimo tebe i krenemo za tobom.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Neka dođu i na mene
Patnje za me podnesene
Sina tvoga ranjenog.*

DVANAESTA POSTAJA

Isus umire na križu

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
 – *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Isus nas voli. Postao je čovjekom radi nas. Svjesno i iz ljubavi prema nama podnio je najteže trenutke. Želi da imamo lijep i uspješan život, na zemlji i u vječnosti. Da bi nam u tome pomogao, treba našu suradnju. Samo tako, surađujući, može nas spasiti od naših slabosti, sa-moće, zloće, poniženja...

Pomolimo se: **Isuse koji si na križu izdahnuo, privini nas k sebi na sveti križ. Smiluj nam se i daj da umremo u tvojoj blizini i u tvojoj milosti.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Daj mi s tobom suze livat,
 Raspetoga oplakivat,
 Dok na svijetu budem ja.*

TRINAESTA POSTAJA

Isusa skidaju s križa

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
– *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Kako je teško bilo Djevici Mariji kad su joj u krilo položili beživotno tijelo jedinoga Sina. To dobro znaju i majke naših hrvatskih branitelja. Ali u trenucima svoje najveće boli nisu dopustile da ih svlada mržnja, nego su se povjerile Bogu i povjerovala u bolje sutra.

Pomolimo se: **Molimo te, Gospodine, podari snagu svim majkama koje se svakodnevno suočavaju s tako strašnom i neizrecivom boli. Ne daj da izgube vjeru i nadu u tebe nego im pomози da poput tebe krenu dalje u život, žrtvujući se za svoje obitelji i za braću u potrebi.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*U tvom društvu uz križ stati,
S tobom jade jadovati
Želja mi je jedina.*

ČETRNAESTA POSTAJA

Isusa polažu u grob

Klanjamo ti se, Kriste, i blagoslivljamo te.
 – *Jer si svojim svetim križem otkupio svijet.*

Grob predstavlja svršetak ovoga života. Tu se susrećemo s mišlju da je sve gotovo. No, ipak postoji ono zbog čega svi živimo, život poslije ovog života. I u našim životnim teškoćama, kada mislimo da je sve gotovo, kada ne vidimo izlaz iz problema koji se gomilaju, ako se s pouzdanjem obratimo Bogu, u nama će se roditi i živjeti nada.

Pomolimo se: **Gospodine, kada završi ovaj život, kada se ugasi svjetlo našega žića, primi nas u svoje nebesko kraljevstvo i podari nam svoju ljubav i pokoj vječni.**

Smiluj nam se, Gospodine! – **Smiluj nam se!**

*Kada dođu smrti časi,
 Kriste, Bože, nek me spasi
 Majke tvoje zagovor.*

*Kad mi zemlja tijelo primi,
 Dušu onda uzmi ti mi
 U nebeski blažen dvor.*

ZAVRŠNA MOLITVA

Gospodine, rekao si: “Gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima”. Osjećamo tvoju prisutnost među nama.

Zahvaljujemo ti što si stalno prisutan u životu svakoga od nas. Voliš nas, promatraš, djeluješ svojom nevidljivom milošću. Kroz ovaj križni put postali smo, barem nakratko, sudionici tvoga života. U tvojim mukama prepoznali smo i svoje vlastite muke i patnje. U tvojim padovima prepoznali smo i svoje životne padove. Ali ti si se iznad svega toga izdigao i nama dao nadu, poticaj, snagu i uzor. Molimo te da budemo dionici uskrsnuća, novoga života - čistih srdaca koja slijede put zajedništva, mira, slobode, humanih međuljudskih odnosa i iznad svega ljubavi. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

***Hvaljen budi Isus Krist, raspeti naš Otkupitelj,
i njegova pod križem žalosna Majka Marija!***

15.30 Pokorničko bogoslužje u crkvi Svete Bernardice (na drugoj obali Gave, Obala Karmel). Predvođi vodjni kapelan vlč. Željko Savić.

Pastoralna nota: U ovom važnom trenutku našeg hodočašća nastojmo se osobno susresti s Gospodinom u sakramentu milosrđa i oprostjenja u svetoj ispovijedi. Ne zaboravimo da inicijativa ovog dvosmjernog susreta uvijek polazi od Boga. I kad, s jedne strane, tražimo njegov oprost, a s druge mir s ljudima, tražimo to jer nas je Bog prvi ljubio i dao nam svoj mir. Stoga, grijeh nije samo okretanje od Boga, već i od nas samih, bližnjih i od cijele Crkve, jer je osiromašujemo i vrijeđamo svaki put kad nismo u Božjoj milosti. Kad priznamo i pokajemo se za počinjene grijehe ostajemo vjerni Bogu i vraćamo se u zajedništvo s njim, jer „vjeran je Bog koji vas poziva u zajedništvo Sina svojega Isusa Krista, Gospodina našega“ (1 Kor 1, 9). Ukoliko budemo ustrajni, u srcu ćemo čuti glas koji kaže: „Vjera te tvoja spasila! Idi u miru!“ (Lk 7, 50), kao što su ga čuli Marija Magdalena, Samaritanka i toliki drugi tijekom povijesti spasenja.

U bogoslužju ćemo pjevati:

ulazna: Ja se kajem, br. 1

nakon ispita savjesti: Kakav prijatelj je Isus, br. 60

Preporuka:

Poslije svete ispovijedi nastojmo se povući u tišinu, promišljati svoj život i zahvaliti Bogu na primljenoj milosti. Nakon večere preporučuje se odlazak na procesiju sa svijećama u organizaciji Svetišta, a poslije procesije na molitvu u tišini pred Spiljom ukazanja.

Petak, 19. svibnja

07.00 Ustajanje, zajutrak.

Napomena:

U **07.45** svi hodočasnici okupljaju se ispred hotela Christina (označeno na planu) kako bi u svečanom postroju ušli u baziliku Sv. Krunice. Hodočasnici u civilnoj odjeći idu iza hodočasnika u odorama.

08.00 Odlazak u svečanom postroju prema bazilici Sv. Krunice.

08.30 Euharistijsko slavlje u bazilici Sv. Krunice, predvodi i propovijeda vojni biskup u BiH msgr. Tomo Vukšić.

Na misi pjevamo:

ulazna: Kraljice krunice, br. 31

Gospodine, Svet, Jaganjče (recitiramo)

pripjevni psalam: Zdravo Marijo (Ps. 112), br. 109

prikazna: Život svoj prikazujemo Bogu, br. 8

pričesna: Veselo, braćo, kliknimo, br. 22

O mila Majko nebeska, br. 29

završna: Zdravo Djevo, br. 25

Preporuka:

Iskoristiti vrijeme za kupanje u čudotvornoj lurdskoj vodi (od 09.00-11.00 i od 14.00-16.00).

Vrijeme za objed.

Napomena:

Točno vrijeme za svaku pojedinu grupu dogovorit će voditelj grupe s hotelskim službenicima. Treba uvažiti činjenicu da nismo sami u hotelu i da se treba pridržavati kućnog reda hotela.

Preporuka:

Iskoristiti vrijeme za kupanje u čudotvornoj lurdskoj vodi (od 09.00-11.00 i od 14.00-16.00).

16.00-16.30 Svečanost otvorenja Međunarodnog vojnog hodočašća u kampu (samo VIP izaslanstvo).

Napomena:

U **16.15** svi hodočasnici u odorama okupljaju se ispred hotela Christina (označeno na planu) kako bi u svečanom postroju došli u baziliku Sv. Pija X. Hodočasnici u civilnoj odjeći idu izravno u baziliku.

17.00-18.00 Svečanost otvorenja Međunarodnog vojnog hodočašća u bazilici Sv. Pija X.

19.00 Večera.

Napomena:

U **20.15** svi hodočasnici u odorama okupljaju se ispred hotela Christina (označeno na planu) kako bi u svečanom postroju došli u baziliku Sv. Pija X. Hodočasnici u civilnoj odjeći idu izravno u baziliku.

21.00 Euharistijsko klanjanje i večer pomirenja s mogućnošću pojedinačne ispovijedi u bazilici Sv. Pija X.

Pastoralna nota: **Posvećena hostija je Otajstvo pred kojim treba pasti nice, jer nakon pretvorbe, to više nije običan kruh, nego živi Bog, proslavljeni Krist Gospodin. Pred Presvetim oltarskim sakramentom možeš šutjeti i promatrati Boga, govoriti mu, slušati ga, možeš zahvaljivati ili moliti za milosti. Molitva pred Presvetim oltarskim sakramentom je najintimniji susret tebe i Spasitelja.**

Bolestan si? Bolesna si? Svoju bolest donesi Gospodinu koji ozdravlja i predaj mu je s vjerom. Sveto pismo govori o ženi koja je bolovala od krvarenja i sav svoj novac potrošila na liječenje, a ipak joj liječnici nisu mogli pomoći. Prestala je krvariti kada je došla do Isusa i takla se njegovih haljina. Dođi i ti k Isusu i takni ga svojim predanjem njemu.

Subota, 20. svibnja

07.00 Ustajanje, zajutrak.

Preporuka:

Iskoristiti vrijeme za kupanje u čudotvornoj lurdskoj vodi (od 09.00-11.00 i od 14.00-16.00).

Napomena:

U 09.45 svi hodočasnici u odorama okupljaju se ispred hotela Christina (označeno na planu) kako bi u svečanom postroju došli u baziliku Sv. Pija X. Hodočasnici u civilnoj odjeći idu izravno u baziliku.

10.00 Odlazak u svečanom postroju na svetu misu u baziliku Sv. Pija X.

10.30 Međunarodna sveta misa u bazilici Sv. Pija X. (Hrvatsko izaslanstvo predvodi misu za izaslanstva koja govore slavenskim jezicima – očekuje se dolazak hodočasnika iz: Bosne i Hercegovine, Češke, Poljske, Slovačke, Slovenije, Ukrajine i Litve). Misno slavlje predvodi i propovijeda vojni biskup u RH msgr. Jure Bogdan.

Na misi pjevamo:

ulazna: Sred te se pećine, br. 32

Gospodine, Svet, Jaganjče (Peran)

pripjevni psalam: Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar

prikazna: Od sva četiri vjetra, br. 7

pričesna: Kruše života, br. 73

Klanjam ti se smjerno, br. 13

završna: Krist na žalu, br. 61

14.00-15.30 Glazbeni nastupi vojnih orkestara.

Preporuka:

Iskoristiti vrijeme za kupanje u čudotvornoj lurdskoj vodi (od 09.00-11.00 i od 14.00-16.00).

15.30 Sportske igre vojnih invalida na Preriji.

16.30-17.30 Odavanje počasti svim poginulim vojnicima pred spomenikom na Trgu Peyramale (samo VIP izaslanstvo).

Napomena:

Ova ceremonija, u kojoj sudjeluje i naše izaslanstvo, ima značajno mjesto u vojnom hodočašću. Simbolično okupljanje svih vojski koje sudjeluju u hodočašću budi sjećanje, ali i nadu. Prisjećamo se naših poginulih branitelja, u nadi da je uspostavljen trajni mir u našoj domovini. Molitvom, šutnjom i glazbom odajemo im počast.

19.00 Večera.

Napomena:

U 20.15 svi hodočasnici okupljaju se ispred hotela Christina (označeno na planu) kako bi sudjelovali u Procesiji sa svijećama.

21.00-23.00 Procesija sa svijećama, koju organizira hrvatsko izaslanstvo, započinje na drugoj obali Gave - na Preriji, i završava na Trgu Esplanade (potrebno je pribaviti svijeću).

Pastoralna nota: Ova veličanstvena procesija vodi nas u Svetište. Marija nas vodi k Bogu.

23.00 Klanjanje pred Presvetim oltarskim sakramentom u crkvi Sv. Bernardice.

Pastoralna nota: Poslije slavlja Svjetla, u kojem smo sudjelovali u zajedništvu s drugim hodočasniciima potrebno je ostvariti i osobni susret s Gospodinom u tišini srca.

Nedjelja, 21. svibnja

07.00 Ustajanje i zajutrak.

08.30 Odlazak pojedinačnih grupa iz hotela na svetu misu u baziliku Sv. Pija X.

Preporuka:

U baziliku Sv. Pija X. treba ući što ranije. Bazilika je otvorena od 08.30 sati.

09.30-11.30 Međunarodna sveta misa i svečanost zatvaranja Međunarodnog vojnog hodočašća u bazilici Sv. Pija X. odmah nakon mise.

Pastoralna nota: Ova misa slavi se u prostoru koji može primiti sve hodočasnike ovoga međunarodnog hodočašća, što je vidljiv znak sveopće Crkve u jedinstvu vjere, bez obzira na različitost jezika i nacija. Jedinstvo u ovom slavlju očituje se i po latinskom jeziku na kojem se moli središnji dio euharistijskog slavlja. Isus je pokazao svoju ljubav prema nama, darujući svoj život, umirući i uskrsnuvši od mrtvih, kako bismo zadobili spasenje. I nema veće ljubavi nego dati svoj život za druge.

U Euharistiji se obnavlja i ostvaruje ova tajna ljubavi. Sudjelovanje u Euharistiji poziva nas na ljubav prema Bogu i prema čovjeku, prema najmilijima, ali i prema neprijateljima. Ova Euharistija je vrhunac našega hodočašća, gdje smo okupljeni oko Kristova oltara te po pričesti postajemo ujedinjeni s Kristom i sa svakim tko Krista nosi u sebi.

ŠESTA VAZMENA NEDJELJA

1. ČITANJE: Dj 8, 5-8. 14-17

Polagahu ruke na njih, i oni primahu Duha Svetoga

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Filip siđe u grad samarijski i stade im propovijedati Krista. Mnoštvo je jednodušno prihvaćalo što je Filip govorio slušajući ga i gledajući znamenja koja je činio. Doista, iz mnogih su opsjednutih izlazili nečisti duhovi vičući iza glasa, a ozdravljali su i mnogi uzeti i hromi. Nasta tako velika radost u onome gradu. Kad su apostoli u Jeruzalemu čuli da je Samarija prigrllila riječ Božju, poslaše k njima Petra i Ivana. Oni siđoše i pomoliše se za njih da bi primili Duha Svetoga. Jer još ni na koga od njih ne bijaše sišao; bijahu samo kršteni u ime Gospodina Isusa. Tada polagahu ruke na njih i oni primahu Duha Svetoga.

Riječ Gospodnja.

PRIPJEVNI PSALAM: Ps 66 (65), 2-3a. 4-5. 6-7a. 16 i 20

Pripjev: Kliči Bogu, sva zemljo.

*****

Kliči Bogu, sva zemljo,
opjevaj slavu imena njegova,

podaj mu hvalu dostojnu.
Recite Bogu:
»Kako su potresna djela tvoja!«

*****

»Sva zemlja nek ti se klanja i nek ti pjeva,
neka pjeva tvom imenu!«
Dođite i gledajte djela Božja:
čuda učini među sinovima ljudskim.

*****

On pretvori more u zemlju suhu
te rijeku pregaziše.
Stoga se njemu radujmo!
Dovijeka vlada jakošću svojom.

*****

Dođite, počujte, svi koji se Boga bojite,
pripovjedit ću što učini duši mojoj!
Blagoslovljen Bog koji mi molitvu ne odbi,
naklonosti ne odvrati od mene!

2. ČITANJE: 1 Pt 3, 15-18

Ubijen doduše u tijelu, ali oživljen u duhu

Čitanje Prve poslanice svetoga Petra apostola

**Ljubljeni!
Gospodin – Krist neka vam bude svet,
u srcima vašim,
te budite uvijek spremni na odgovor svakomu
koji od vas zatraži**

obrazloženje nade koja je u vama;
 ali blago i s poštovanjem,
 dobre savjesti
 da oni koji ozloglašuju
 vaš dobar život u Kristu,
 upravo onim budu postićeni
 za što vas potvaraju.
 Ta uspješnije je trpjeti,
 ako je to Božja volja,
 čineći dobro,
 nego čineći zlo.
 Doista,
 i Krist jednom za grijeh umrije,
 pravedan za nepravedne,
 da vas privede k Bogu –
 ubijen doduše u tijelu,
 ali ožvijen u duhu.

Riječ Gospodnja.

ALELUJA: Iv 14, 23

Aleluja!

Ako me tko ljubi, čuvat će moju riječ, govori Gospodin:
 i Otac će moj ljubiti njega, i k njemu ćemo doći.

EVANĐELJE: Iv 14, 15-21

Ja ću moliti Oca i on će vam dati drugoga Branitelja.

Čitanje svetog Evandjelja po Ivanu

U ono vrijeme:

Reče Isus svojim učenicima:

»Ako me ljubite, zapovijedi ćete moje čuvati.

I ja ću moliti Oca

i on će vam dati drugoga Branitelja

da bude s vama zauvijek:

Duha Istine,

kojega svijet ne može primiti

jer ga ne vidi i ne poznaje.

Vi ga poznajete

jer kod vas ostaje i u vama je.

Neću vas ostaviti kao siročad;

doći ću k vama.

Još malo i svijet me više neće vidjeti,

no vi ćete me vidjeti

jer ja živim i vi ćete živjeti.

U onaj ćete dan spoznati

da sam ja u Ocu svom

i vi u meni i ja u vama.

Tko ima moje zapovijedi i čuva ih,

taj me ljubi;

a tko mene ljubi,

njega će ljubiti Otac moj

i ja ću ljubiti njega

i njemu se očitovati.«

Riječ Gospodnja.

12.30 Vrijeme za objed.

Preporuka:

Iskoristiti vrijeme za kupanje u čudotvornoj lurdskoj vodi (od 09.00-11.00 i od 14.00-16.00).

19.00 Večera.

20.30 Koncert u crkvi Sv. Bernardice (organizira njemačka delegacija)

21.00 Koncert u bazilici Sv. Pija X. (organizira talijanska delegacija)

Ponedjeljak, 22. svibnja

06.30 Ustajanje i zajutrak.

07.30 Odlazak iz Lourdesa (predati ključ sobe na recepciji te podmiriti sve osobne troškove realizirane u hotelima).

Molitva krunice

Nakana krunice: Zahvala za hodočašće. U molitvu uključimo sve koji su nam se preporučili da za njih molimo kao i sve naše pokojne branitelje...

Prvo radosno otajstvo: Susret između Neba i zemlje, dijalog se ponovno uspostavio. Čista suprotnost onome što se dogodilo u raju zemaljskom. Adam se skrivao pred Bogom, a Marija je njegova službenica koja je ušla

u dijalog s njim... Spasenje se uvijek događa po susretu čovjeka i Boga, po Božjem pozivu i čovjekovu odazivu... Moj susret s Bogom u Lourdesu nije samo za mene, on je dar Neba za sve s kojima se budemo susreli...

Drugo radosno otajstvo: Tek kada je čovjek ispunjen Bogom može ispravno ljubiti čovjeka. „Marija pohiti u gorje u grad Judin (...) Blago tebi jer si povjerovala...“ To je razgovor onih koji su sretni u sebi... sretni zbog mira savjesti te koji onda usrećuju druge... Moja odluka na povratku iz Lourdesa je da ću duhovnu radost koju nosim u sebi nastojati, bez velikih riječi, svojim životom širiti oko sebe...

Treće radosno otajstvo: Život je uvijek dar suradnje. U betlehenskoj noći to je bio dar suradnje Neba i zemlje, Boga i čovjeka... U svakom betlehenskom događaju rađanja novog čovjeka to je dar suradnje između Boga i njegova velikodušnog suradnika čovjeka... „Ja sam došao da život imaju, u izobilju da ga imaju“, kaže Krist. Tek onda kad čovjek živi duhovni život u davanju i ljubavi, spreman je biti suradnik Božji u stvaranju i rađanju novog života... Budimo svjedoci života...

Četvrto radosno otajstvo: „Da, Oče...“ – prihvatiti Očevu volju u svemu i onda kada ona izlazi iz okvira uobičajenoga... Marija je spremna ići do kraja... Ona prikazuje sina u Hramu... Ne razumije što znači mač boli koji probija srce, ali ona u svome srcu čuva sve događaje... Možda će nam se nekada dogoditi tuđi podsmijeh i nerazumijevanje, jer smo po svom ponašanju drugačiji... Ako živimo po savjesti čuvajmo i mi sve te događaje u svom srcu...

Peto radosno otajstvo: „Zar niste znali da moram biti u kući Oca mojega...“ Nesporazum koji se pojavio između roditelja i Isusa evanđelist zaključuje riječima „...bio im je poslušan...“, a potom priznanjem da nisu razumjeli... Čovjek često ne razumije Božje zahvate u svojem životu... Bog često začuđuje... Imati hrabrosti ići putem koji Bog pokazuje i u isto vrijeme ostati u zajednici s ljudima – znak je zrelosti...

Oko 18.00 Dolazak u Nicu.

19.00 Euharistijsko slavlje u Nici predvodi policijski kapelan don Marin Drago Kozić, a propovijeda policijski kapelan vlč. Ivica Horvat.

Na misi pjevamo:

ulazna: Čuj nas, Majko, br. 28

Gospodine, Svet, Jaganjče (Peran)

pripjevni psalam: Vječna je ljubav njegova

prikazna: Od sva se četiri vjetra, br. 7 (2 i 3)

pričesna: Uzmite, jedite, br. 12

Ja sam s vama, br. 14

završna: Do nebesa, br. 23

23.00 Polazak iz Nice.

Utorak, 23. svibnja

07.00 Euharistijsko slavlje u franjevačkom samostanu, u crkvi kod groba sv. Leopolda Mandića u Padovi predvodi i propovijeda msgr. Željko Čuturić, generalni vikar Vojnog ordinarijata u BiH.

Pastoralna nota: **U Lourdesu smo se susreli s raznim narodima – ujedinila nas je Gospa. Po povratku kući susrećemo se sa sv. Leopoldom. Poput njega i mi ljubimo jedni druge, jer ljubav je od Boga i jedino ona može nadvladati mržnju i podjele.**

Na misi pjevamo:

ulazna: Kakav prijatelj je Isus, br. 60

Gospodine, Svet, Jaganjče (Peran)

pripjevni psalam: Velika nam djela učini Gospodin, br. 110

prikazna: Oče naš dobri, br. 9 (3)

pričesna: Kruše života, br. 73

Veselo braćo kliknimo, br. 22

završna: O mila Majko nebeska, br. 29

Napomena:

Poslije mise razgledat ćemo memorijalni prostor sv. Leopolda Bogdana Mandića u samostanu, a zatim baziliku sv. Antuna Padovanskog.

11.30 Polazak za Zagreb.

Molitva krunice

Nakana je ustrajati u dobru koje smo doživjeli na hodočašću, s posebnom molitvom za naš narod i za njegovu duhovnu obnovu.

Prvo žalosno otajstvo: „Da, Oče, neka bude volja tvoja...“ Jesam li spreman primiti volju Očevu u životu...?

Drugo žalosno otajstvo: Bičevanjem su pokušali ubiti Isusa... Koliko sam svjestan da ponižavanjem dru-

goga ponižavam Isusa Krista? Isus je rekao: „Što ste učinili jednom od moje braće, meni ste učinili...”

Treće žalosno otajstvo: Okrunjen trnovom krunom, ogrnut crvenim plaštem, s trstikom u ruci... Poniziti onoga koji je odgovoran za mene, ne imati hrabrosti razgovarati s njim nego ga pokušati izrugati... Ne otkrivam li tako samoga sebe...?

Četvrto žalosno otajstvo: Križni put... Prepoznajem li sebe na tom putu? U kojoj osobi? Šimun, Veronika, pobožne žene... ili možda Pilat, farizeji, velikosvećenička svita...?

Peto žalosno otajstvo: Smrt... Isusova smrt na križu... Čija je to pobjeda, a čiji poraz? Uz Isusov križ stajali su... Imam li hrabrosti poput Longina priznati Isusa Sinom Božjim?

Do 16.15 Okupljanje na graničnom prijelazu.

Okolo 17.00 Dolazak u koloni u crkvu Uzvišenja Sv. Križa u Sigetu, Trg Svetog Križa 1, gdje ćemo se zahvaliti Bogu za primljene milosti. Zahvalu predvodi msgr. Jure Bogdan, vojni ordinarij u RH.

Ne vaditi stvari iz autobusa prije nego se hodočašće službeno ne završi.

Zahvala:

Ulazeći u crkvu pjevamo: Sred te se pećine, br. 32

Nagovor:

Na završetku: Tebe Boga hvalimo, br. 59

RED MISE S NARODOM

Uvodni obredi

Kad se narod skupi, svećenik s poslužnicima pristupa k oltaru. Za to se vrijeme izvodi ulazna pjesma. Kad svrši ulazna pjesma, svećenik se i vjernici stojeći znamenuju, a svećenik govori:

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Narod odgovori:

Amen.

Nato svećenik okrenut prema narodu i šireći ruke pozdravi ga:

Milost Gospodina našega Isusa Krista, ljubav Boga Oca i zajedništvo Svetoga Duha sa svima vama.

Ili:

Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista.

Ili:

Gospodin s vama.

Narod odgovori:

I s duhom tvojim.

Biskup umjesto Gospodin s vama kod ovog prvog pozdrava kaže: Mir vama. Svećenik ili đakon ili drugi podesan poslužnik može vrlo kratko uvesti vjernike u misu dana. Potom slijedi pokajnički čin. Svećenik pozove vjernike na pokajanje.

**Braćo i sestre, priznajmo svoje grijehе da mogne-
mo proslaviti sveta otajstva.**

**Nakon kratke šutnje svi se zajedno ispovijedaju:
Ispovijedam se Bogu svemogućemu i vama, braćo,
da sagriješih vrlo mnogo mišlju, riječju, djelom i
propustom:**

**i, udarajući se u prsa kažu
moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh.
Zato molim blaženu Mariju vazda Djevicu, sve an-
đele i svete, i vas braćo, da se molite za me Gospo-
dinu, Bogu našem.**

**Slijedi svećenikovo odrješenje:
Smilovao nam se svemogući Bog, otpustio nam gri-
jehe naše i priveo nas u život vječni.**

**Narod odgovori:
Amen.**

**Slijede zazivi Gospodine, smiluj se, ako već nisu pret-
hodili u nekom obrascu pokajničkog čina.**

R. Gospodine, smiluj se O. Gospodine, smiluj se.

R. Kriste, smiluj se. O. Kriste, smiluj se.

R. Gospodine, smiluj se. O. Gospodine, smiluj se.

Zatim, kad je određeno, pjeva se ili govori pjesan:

Slava Bogu na visini.

I na zemlji mir ljudima dobre volje.

Hvalimo te.

Blagoslivljamo te.

Klanjamo ti se.

Slavimo te.

**Zahvaljujemo ti radi velike slave tvoje.
Gospodine Bože, Kralju nebeski, Bože Oče svemogući.**

**Gospodine Sine jedinorođeni, Isuse Kriste.
Gospodine Bože, Jaganjče Božji, Sine Očev.
Koji oduzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se.
Koji oduzimaš grijehe svijeta, primi našu molitvu.
Koji sjediš s desne Ocu, smiluj nam se.**

Jer ti si jedini svet.

Ti si jedini Gospodin.

Ti si jedini Svevišnji, Isuse Kriste.

Sa Svetim Duhom, u slavi Boga Oca. Amen.

**Kad svrši pjesan, svećenik sklopljenih ruku kaže:
Pomolimo se.**

**Svi zajedno sa svećenikom neko vrijeme mole u šutnji.
Tada svećenik raširenih ruku govori molitvu. Na kraju molitve narod usklikne:
Amen.**

Služba riječi

Zatim čitač ide k ambonu i čita prvo čitanje, koje svi sjedeći slušaju.

U znak da je čitanje završeno čitač dodaje:

Riječ Gospodnja.

Svi uskliknu:

Bogu hvala.

Psalmist ili pjevač izvodi psalam, a narod pripjev. Nakon toga, ako treba uzeti drugo čitanje, čitač ga čita na ambonu kao gore. U znak da je čitanje završeno čitač dodaje:

Riječ Gospodnja.

Svi uskliknu:
Bogu hvala.

Slijedi Aleluja, ili druga pjesma. Nato đakon koji ima navijestiti Evandjelje, naklonjen pred svećenikom, tišim glasom traži blagoslov:
Gospodine, molim blagoslov.

Svećenik tišim glasom kaže:
**Gospodin ti bio u srcu i na usnama:
 da dostojno i prikladno navijestiš njegovu Blagu vijest: u ime Oca i Sina + i Duha Svetoga.**

Đakon odgovori:
Amen.

Ako nema đakona, svećenik naklonjen pred oltarom tiho govori:
Svemogući Bože, očisti mi srce i usne da mogu dostojno navijestiti tvoju svetu Blagu vijest.

Zatim đakon ili svećenik ide k ambonu te kaže:
Gospodin s vama.

Narod odgovori:
I s duhom tvojim.

Đakon ili svećenik:
Čitanje svetog Evandjelja po I.

Pri tom znamenuje knjigu i sebe na čelu, ustima i prsima. Narod usklikne:

Slava tebi, Gospodine.

**Kad svrši Evanđelje, đakon ili svećenik kaže:
Riječ Gospodnja.**

**Svi uskliknu:
Slava tebi, Kriste.**

**Zatim svećenik ili đakon poljubi knjigu i tiho reče:
Evandeoskom riječi uništili se naši grijesi.**

Slijedi homilija (propovijed) koja se ima držati u sve nedjelje i zapovjedne blagdane, a preporučuje se i u druge dane. Nakon homilije, kad je određeno, ispovijeda se vjera:

**Vjerujem u jednoga Boga.
Oca svemogućega, stvoritelja neba i zemlje,
svega vidljivoga i nevidljivoga.
I u jednoga Gospodina Isusa Krista,
jedinorođenoga Sina Božjega.
Rođenog od Oca prije svih vjekova.
Boga od Boga, svjetlo od svjetla,
pravoga Boga od pravoga Boga.
Rođena, ne stvorena, istobitna s Ocem,
po kome je sve stvoreno.
Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja
sišao s nebesa.**

**Na ove riječi do postao čovjekom svi se naklone.
I utjelovio se po Duhu Svetom od Marije Djevice:
i postao čovjekom.
Raspjet također za nas:
pod Poncijem Pilatom mučen i pokopan.
I uskrsnuo treći dan, po Svetom Pismu.**

I uzašao na nebo: sjedi s desne Ocu.
I opet će doći u slavi suditi žive i mrtve,
i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.
I u Duha Svetoga, Gospodina i životvorca;
koji izlazi od Oca i Sina.
Koji se s Ocem i Sinom skupa časti i zajedno slavi;
koji je govorio po prorocima.
I u jednu svetu katoličku i apostolsku Crkvu.
Ispovijedam jedno krštenje za oprostjenje grijeha.
I iščekujem uskrsnuće mrtvih.
I život budućega vijeka. Amen.

Slijedi sveopća ili vjernačka molitva.

Euharistijska služba

Nakon toga počne prikazna pjesma. Međutim poslužnici stave na oltar tjelesnik, ubrus, kalež i misal. Poželjno je da vjernici očituju svoje sudjelovanje prinosom: donoseći ili kruh i vino za euharistijsko slavlje ili druge darove za potrebe Crkve i siromaha.

Svećenik stojeći uz oltar uzme pliticu s kruhom i držeći je malo podignutu iznad oltara, tiho govori:
Blagoslovljen si, Gospodine, Bože svega svijeta:
od tvoje darežljivosti primismo kruh što ti ga prinosimo;
ovaj plod zemlje i rada ruku čovječjih,
postat će nam kruhom života.

Ako se prikazna pjesma ne pjeva, smije svećenik te riječi izgovoriti naglas, a narod može na kraju uskliknuti:

Blagoslovljen Bog u vijeke.

Đakon ili svećenik ulije vina i malo vode u kalež te tiho govori:

Otajstvo ove vode i vina

učinilo nas dionicima božanstva Isusa Krista, koji se udostojao uzeti dijela u našem čovještvu.

Nakon toga svećenik uzme kalež, te držeći ga malo iznad oltara, tiho govori:

Blagoslovljen si, Gospodine, Bože svega svijeta: od tvoje darežljivosti primismo vino što ti ga pri- nosimo;

ovaj plod trsa i rada ruku čovječjih postat će nam piće duhovno.

Ako se prikazna pjesma ne pjeva, smije svećenik te riječi izgovoriti naglas, a narod može na kraju uskliknuti:

Blagoslovljen Bog u vijeke.

Poslije toga svećenik, naklonjon, tiho govori:

Primi nas, Gospodine, duhom ponizne i srcem skrušene;

bila danas naša žrtva pred tvojim licem takva da ti se sviđi, Gospodine Bože.

Svećenik nato, stojeći sa strane oltara, opere ruke, tiho govoreći:

Operi me, Gospodine, od mog bezakonja i od grijeha me moga očisti.

Nakon toga nasred oltara, šireći i sklapajući ruke, licem prema narodu, kaže:

Molite, braćo i sestre,

da moja i vaša žrtva

bude ugodna Bogu Ocu svemogućemu.

Narod odgovori:

**Primio Gospodin žrtvu iz tvojih ruku
na hvalu i slavu svojega imena,
i na korist nama
i čitavoj svojoj svetoj Crkvi.**

Zatim svećenik moli raširenih ruku darovnu molitvu.
Na kraju narod usklikne:
Amen.

EUHARISTIJSKA MOLITVA

Svećenik tada počne euharistijsku molitvu. Šireći ruke
kaže:
Gospodin s vama.

Narod odgovori:
I s duhom tvojim.

Svećenik dižući ruke nastavi:
Gore srca.

Narod:
Imamo kod Gospodina.

Svećenik raširenih ruku doda:
Hvalu dajmo Gospodinu Bogu našem.

Narod:
Dostojno je i pravedno.

Svećenik nastavi predslavlje raširenih ruku i s narodom ga zaključi pjevajući ili naglas govoreći:
Svet, svet, svet Gospodin Bog Sabaot.

**Puna su nebesa i zemlja tvoje slave.
Hosana u visini.
Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje.
Hosana u visini.**

DRUGA EUHARISTIJSKA MOLITVA

R. Gospodin s vama.

O. I s duhom tvojim.

R. Gore srca.

O. Imamo kod Gospodina.

R. Hvalu dajmo Gospodinu Bogu našem.

O. Dostojno je i pravedno.

Uistinu, dostojno je i pravedno, pravo
i spasonosno,

svagda i svagdje zahvaljivati tebi, Oče sveti,
po tvom ljubljenom Sinu Isusu Kristu,
Riječi tvojoj po kojoj si sve stvorio.

Njega si nam,

utjelovljena po Duhu Svetom i rođena od Djevice,
za Spasitelja i Otkupitelja poslao.

Vršeci tvoju volju

on tebi steče sveti narod;

trpio je na križu razapet,

da smrt uništi, uskrsnuće objavi.

**I stoga s anđelima i sa svima svetima
slavu tvoju naviještamo uglas govoreći:**

Svi:

Svet, svet, svet Gospodin Bog Sabaot.

Puna su nebesa i zemlja tvoje slave.

Hosana u visini.

Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje.

Hosana u visini.

Svećenik raširenih ruku govori:
**Uistinu svet si, Gospodine,
 izvore svake svetosti.**

Sklopi ruke, i držeći ih ispružene nad darovima govori:

**Tebe, zato, molimo:
 rosom Duha svoga posveti ove darove,**

Sklopi ruke i napravi znak križa nad kruhom i kaležom govoreći:

**da nam postanu Tijelo i + Krv
 Gospodina našega Isusa Krista.**

Sklopi ruke, uzme kruh i, držeći ga malo iznad oltara nastavi:

**Kad se dragovoljno predao na muku,
 on uze kruh, tebi zahvali,
 razlomi i dade učenicima svojim govoreći:**

Malo se sagne

**UZMITE I JEDITE OD OVOGA SVI:
 OVO JE MOJE TIJELO
 KOJE ĆE SE ZA VAS PREDATI.**

Pokaže posvećenu hostiju narodu, spusti je na pliticu i pokleknuvši pokloni se. Zatim nastavi:

Isto tako, pošto večeraše, uze kalež,

Uzme kalež i, držeći ga malo iznad oltara nastavi:
ponovno ti zahvali i dade učenicima svojim govoreći:

Malo se sagne

**UZMITE I PIJTE IZ NJEGA SVI:
OVO JE KALEŽ MOJE KRVI
NOVOGA I VJEČNOGA SA VEZA
KOJA ĆE SE PROLITI ZA VAS I ZA SVE LJUDE
NA OTPUŠTENJE GRIJEHA.
OVO ČINITE MENI NA SPOMEN.**

Pokaže kalež narodu, stavi ga na tjelesnik i pokleknuvši pokloni se. Zatim kaže:

Tajna vjere:

A narod nastavi poklikom:

**Tvoju smrt, Gospodine, naviještamo,
tvoje uskrsnuće slavimo,
tvoj slavni dolazak iščekujemo.**

Zatim svećenik raširenih ruku govori:

**Slaveći, dakle, spomen smrti i uskrsnuća tvoga
Sina,**

**prinosimo ti, Gospodine,
kruh života i kalež spasenja,
i zahvaljujemo ti što si nas pozvao
da stojimo pred tobom i tebi služimo.**

Smjerno te molimo

**da nas, pričesnike Tijela i Krvi Kristove,
Duh Sveti sabere u jedno.**

**Spomeni se, Gospodine, Crkve svoje širom svijeta:
usavrši je u ljubavi**

zajedno s papom našim **I. i biskupom našim **I.**
i sveukupnim svećenstvom.**

U misama za pokojne može se dodati:

Spomeni se sluge svoga (službenice svoje) **I.
kojega (koju) si (danas) s ovoga svijeta
pozvao k sebi.**

Daj da on (ona) koji (koja) je krštenjem
 urastao (urasla) u smrt tvoga Sina
 postane dionikom i njegova uskrsnuća.
 Spomeni se i naše braće i sestara,
 koji usnuše u nadi uskrsnuća,
 i svih koji preminuše u tvom smilovanju:
 privedi ih k svjetlu svoga lica.
 Molimo te, smiluj se svima nama,
 da zavrijedimo biti sudionici vječnoga života
 s blaženom Bogorodicom Djevicom Marijom,
 s blaženim apostolima i svim svetima
 koji su živjeli u tvojoj ljubavi,
 da te hvalimo i slavimo

Sklopi ruke
 po Isusu Kristu, tvome Sinu.

Uzme pliticu s hostijom i kalež, oboje podigne i go-
 vori:

**PO KRISTU, I S KRISTOM, I U KRISTU,
 TEBI BOGU, OCU SVEMOGUĆEMU,
 U JEDINSTVU DUHA SVETOGA,
 SVAKA ČAST I SLAVA
 U SVE VIJEKE VJEKOVA.**

Narod usklikne:
Amen.

TREĆA EUHARISTIJSKA MOLITVA

Svećenik raširenih ruku govori:
**Uistinu svet si, Gospodine,
 i pravo je da te sve stvorenje tvoje slavi,
 jer po svome Sinu,**

**Gospodinu našem Isusu Kristu,
djelotvornom snagom Duha Svetoga
svemu daješ život, sve posvećuješ
i neprestano okupljaš svoj narod
da od istoka sunčanog do zapada
prinosi čistu žrtvu imenu tvome.**

**Sklopi ruke, i držeći ih ispružene nad darovima go-
vori:**

**Stoga te smjerno molimo, Gospodine,
udostoj se tim istim Duhom posvetiti ove darove,
koje ti donosimo za žrtveni prinos,**

**Sklopi ruke, napravi znak križa nad kruhom i kaležom
govoreći:**

**da postanu Tijelo i + Krv
tvoga Sina, Gospodina našega Isusa Krista,**

Sklopi ruke:

koji nam je povjerio slaviti ova otajstva.

Uzme kruh i, držeći ga malo iznad oltara nastavi:

One noći kad je bio predan,

on uze kruh,

tebi zahvali, tebe blagoslovi,

razlomi kruh i dade učenicima svojim govoreći:

Malo se sagne

UZMITE I JEDITE OD OVOGA SVI:

OVO JE MOJE TIJELO

KOJE ĆE SE ZA VAS PREDATI.

**Pokaže posvećenu hostiju narodu, spusti je na pliticu
i pokleknuvši pokloni se. Zatim nastavi:**

Isto tako, pošto večeraše,

Uzme kalež i, držeći ga malo iznad oltara nastavi:
 uze kalež,
 tebi zahvali, tebe blagoslovi
 i dade učenicima svojim govoreći:

Malo se sagne

**UZMITE I PIJTE IZ NJEGA SVI:
 OVO JE KALEŽ MOJE KRVI
 NOVOGA I VJEČNOGA SAVEZA
 KOJA ĆE SE PROLITI ZA VAS I ZA SVE LJUDE
 NA OTPUSTENJE GRIJEHA.
 OVO ČINITE MENI NA SPOMEN.**

Pokaže kalež narodu, stavi ga na tjelesnik i pokleknuvši pokloni se. Zatim kaže:
 Tajna vjere:

A narod nastavi poklikom:
 Tvoju smrt, Gospodine, naviještamo,
 tvoje uskrsnuće slavimo,
 tvoj slavni dolazak iščekujemo.

Zatim svećenik raširenih ruku govori:

Zato, Gospodine, slavimo spomen
 spasonosne muke Sina tvoga,
 veličanstvenog uskrsnuća
 i uzašašća u nebesku slavu,
 te iščekujući njegov drugi dolazak
 zahvalno ti prinosimo
 ovu žrtvu živu i svetu.
 Pogledaj, Gospodine, prinos Crkve svoje,
 onu istu žrtvu
 po kojoj si nam darovao pomirenje:
 okrijepi nas Tijelom i Krvlju Sina svoga,

ispuni njegovim Svetim Duhom
te u Kristu budemo jedno tijelo i jedan duh.
Učinio nas Duh Sveti vječnim darom za tebe
da zadobijemo baštinu s tvojim odabranicima:
s blaženom Djevicom Bogorodicom Marijom,
s blaženim apostolima tvojim i slavnim mučenicima

(sa svetim **I.**: svecem dana ili zaštitnikom)

i sa svima svetima.

Uzdamo se da će nas njihov zagovor
kod tebe uvijek pomagati.

Molimo te, Gospodine,
da ova žrtva našega pomirenja
bude za mir i na spasenje svega svijeta.
Crkvu svoju na putu zemaljskom
utvrđuj u vjeri i ljubavi
zajedno sa slugom svojim papom našim **I.**
i biskupom našim **I.**,

sa zborom biskupa, sveukupnim svećenstvom
i narodom što si ga sebi stekao.

Usliši molbe ove svoje zajednice

Koja, tvojom milošću, ovdje pred tobom stoji.

Sve sinove i kćeri svoje širom svijeta

ti, blagi Oče, milostivo k sebi privedi.

* Našu pokojnu braću i sestre

i sve koji u tvojoj ljubavi prijeđoše s ovoga svijeta

dobrosvito primi u svoje kraljevstvo,

gdje se i mi nadamo zajedno s njima

vječno uživati u tvojoj slavi,

Sklopi ruke

po Kristu, našem Gospodinu,

po kojemu sva dobra svijetu daješ.*

Kad se u misama za pokojne uzima ova euharistijska molitva, može se reći:

* Spomeni se sluge svoga (službenice svoje) I. kojega (koju) si (danas) s ovoga svijeta pozvao k sebi.

Daj da on (ona) koji (koja) je krštenjem urastao (urasla) u smrt tvoga Sina postane dionikom i njegova uskrsnuća, kad on iz zemlje uskrisi mrtve i ovo naše smrtno tijelo suobličiti slavnome tijelu svome.

I našu pokojnu braću i sestre i sve koji u tvojoj ljubavi prijeđoše s ovoga svijeta dobrostivo primi u svoje kraljevstvo, gdje se i mi nadamo zajedno s njima vječno uživati u tvojoj slavi, kad otareš svaku suzu s naših očiju. Gledajući tebe, Boga svoga, kakav jesi, bit ćemo zauvijek tebi slični i tebe bez kraja slaviti.

Sklopi ruke:

po Kristu našem Gospodinu,
po kojemu sva dobra svijetu daješ.*

Uzme pliticu s hostijom i kalež, oboje podigne i govori:
**PO KRISTU, I S KRISTOM, I U KRISTU,
TEBI BOGU, OCU SVEMOGUĆEMU,
U JEDINSTVU DUHA SVETOGA,
SVAKA ČAST I SLAVA
U SVE VIJEKE VJEKOVA.**

Narod usklikne:

Amen.

OBRED PRIČESTI

Odloživši kalež i pliticu, svećenik sklopljenih ruku govori:

1. Spasonosnim zapovijedima potaknuti i božanskim naukom poučeni usuđujemo se govoriti:

Raširi ruke i zajedno s narodom nastavlja:

**Oče naš, koji jesi na nebesima,
sveti se ime tvoje,
dođi kraljevstvo tvoje,
budi volja tvoja, kako na nebu tako i na zemlji.
Kruh naš svagdanji daj nam danas.
I otpusti nam duge naše
kako i mi otpuštamo dužnicima našim.
I ne uvedi nas u napast,
nego izbavi nas od zla.**

Svećenik sam nastavi raširenih ruku:

**Izbavi nas, molimo, Gospodine, od svih zala,
daj milostivo mir u naše dane,
da s pomoću tvoga milosrđa
budemo svagda i slobodni od grijeha
i sigurni od sviju nereda:
čekajući blaženu nadu
i dolazak Spasitelja našega Isusa Krista.**

Sklopi ruke.

Narod zaključí molitvu poklikom:

**Jer tvoje je kraljevstvo
i slava i moć
u vjekove.**

Zatim svećenik raširenih ruku naglas govori:
**Gospodine Isuse Kriste, ti si rekao svojim
 apostolima:**
mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem;
molimo, ne gledaj naše grijehе,
nego vjeru svoje Crkve;
daruj joj mir i jedinstvo
kako je volja tvoja.

Sklopi ruke:
Koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova.

Narod odgovori:
Amen.

Svećenik šireći i sklapajući ruke doda:
Mir Gospodnji bio vazda s vama.

Narod odgovori:
I s duhom tvojim.

Zatim, ako je zgodno, đakon ili svećenik doda:
Pružite mir jedni drugima.

**I svi prema mjesnom običaju znakom zasljedodče jedni
 drugima mir i ljubav.**
**Svećenik zatim lomi kruh nad pliticom, dijelak stavi u
 kalež i tiho govori:**
Ovo sjedinjenje Tijela i Krvi
Gospodina našega Isusa Krista
bilo nama pričesnicima za vječni život.

Za to se vrijeme pjeva ili govori:
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehе svijeta,

**smiluj nam se.
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta,
smiluj nam se.
Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta,
daruj nam mir.**

To se može i više puta ponoviti ako duže potraje lomljenje kruha. Posljednji put se kaže:
Daruj nam mir.

Zatim svećenik sklopljenih ruku tiho govori:
**Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga,
ti si po volji Očevoj,
uz sudjelovanje Duha Svetoga,
svojom smrću oživio svijet:
izbavi me ovim presvetim Tijelom i Krvlju svojom
od svih mojih opačina i svakoga zla;
daj da se uvijek držim tvojih zapovijedi,
i ne dopusti da se ikad odijelim od tebe.**

Ili:
**Gospodine Isuse Kriste,
neka mi blagovanje tvoga Tijela i Krvi
ne bude na sud i osudu,
nego po tvojoj dobroti
neka mi bude duši i tijelu zaštita i lijek.**

Svećenik poklekne, uzme hostiju, malo je podigne iznad plitice, te, licem prema narodu, kaže naglas:
**Evo Jaganjca Božjeg, evo onoga koji oduzima
grijehe svijeta.
Blago onima koji su pozvani na gozbu Jaganjčevu.**

I zajedno s narodom jedanput kaže:

**Gospodine, nisam dostojan da uniđeš pod krov
moj,
nego samo reci riječ
i ozdravit će duša moja.**

**Svećenik, prema oltaru, tiho kaže:
Tijelo Kristovo sačuvalo me za život vječni.**

**I s poštovanjem blaguje Tijelo Kristovo.
Zatim uzme kalež i tiho kaže:
Krv Kristova sačuvala me za život vječni.**

**I s poštovanjem uzima Krv Kristovu.
Nakon toga uzme pliticu ili ciborij, pođe k onima koji
će se pričestiti, te hostiju malo podigne, pokaže svako-
mu od njih i kaže:
Tijelo Kristovo**

**Pričesnik odgovori:
Amen.**

I pričesti se.

**Dok svećenik blaguje Tijelo Kristovo, počne pričesna
pjesma. Kad pričješćivanje svrši, svećenik ili đakon očis-
ti pliticu nad kaležom i sam kalež. Dok čisti posu-
đe, svećenik tiho govori: **Gospodine, daj da čistom
dušom prihvatimo što smo ustima primili te nam
ovaj vremeniti dar postane vječnim lijekom. Tad se
svećenik može vratiti k sjedalu. Ako je zgodno, može
se neko vrijeme ostati u šutnji ili se izvodi koji psalam,
odnosno hvalospjev.
Zatim svećenik stojeći kod sjedala ili kod oltara kaže:
Pomolimo se.****

I svi skupa s njime mole neko vrijeme u šutnji, osim ako se prije toga već šutjelo.

Nato svećenik raširenih ruku moli pričesnu molitvu. Narod na kraju usklikne:

Amen.

ZAVRŠNI OBRED

Slijede, ako ih ima, kratke obavijesti narodu. Zatim se narod otpušta. Svećenik, šireći ruke prema narodu, kaže:

Gospodin s vama.

Narod odgovori:

I s duhom tvojim.

Svećenik blagoslovi narod riječima:

Blagoslovio vas Svemogući Bog, Otac i Sin i + Duh Sveti.

Narod odgovori:

Amen.

Zatim đakon, ili sam svećenik, sklopljenih ruku prema narodu kaže:

Idite u miru.

Narod odgovori:

Bogu hvala.

Nato svećenik poljubi oltar kao u početku. Iskaže mu dužnu počast s poslužnicima i otiđe. Ako neposredno slijedi koji liturgijski čin, izostavlja se obred otpuštanja.

SUPER

SECRETISSIM

POBOŽNOST BDM

KRUNICA

Kako moliti krunicu?

Krunica ti je u rukama. Uzmi križ krunice, poljubi ga i prekriži se uz riječi:

U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Prikaži molitvu Bogu ovim riječima:

Isuse, to je za tvoju ljubav, za obraćenje grešnika i kao naknada za uvrede koje se nanose Bezgrešnom Srcu Marijinu.

Uobičajena su dva načina moljenja krunice:

1. Prije početka molitve pojedinog otajstva pročita se uvod za razmatranje, zatim se moli Oče naš i 10 Zdravo Marija, te Slava Ocu i molitva O moj Isuse. Na kraju petog otajstva, poslije molitve O moj Isuse, moli se Zdravo Kraljice, a mogu se nadodati i Litanije lauretanske.

2. Najprije se načini znak križa, zatim se kao uvod moli Apostolsko vjerovanje, pa Oče naš (prvo zrnice), tri Zdravo Marije (tri zrnca), i Slava Ocu. Kod prve tri Zdravo Marije dodaje se zaziv nakon imena „Isus“:

**... koji neka nam umnoži vjeru,
... koji neka nam učvrsti ufanje,
... koji neka nam usavrši ljubav.**

Prije svakog otajstva moli se Oče naš, zatim 10 Zdravo Marija, s tim da se nakon riječi „Isus“ doda pojedini naziv otajstva, te Slava Ocu i O moj Isuse.

Na kraju petog otajstva, poslije molitve O moj Isuse moli se Zdravo Kraljice, a mogu se nadodati i Litanije lauretanske.

Vjerovanje

Vjerujem u Boga, Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje. I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice, mučen pod Poncijem Pilatom, raspet umro i pokopan; sašao nad pakao, treći dan uskrsnuo od mrtvih; uzašao na nebesa, sjedi o desnu Boga Oca svemogućega; odonud će doći suditi žive i mrtve. Vjerujem u Duha Svetoga, svetu Crkvu katoličku, općinstvo svetih, oproštenje grijeha, uskrsnuće tijela i život vječni. Amen.

Oče naš

Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime Tvoje. Dođi kraljevstvo Tvoje. Budi volja Tvoja kako na nebu tako i na zemlji. Kruh naš svagdašnji daj nam danas i otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim. I ne uvedi nas u napast nego izbavi nas od zla. Amen.

Zdravo Marijo

Zdravo Marijo milosti puna, Gospodin s tobom. Blagoslovljena ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje Isus. Sveta Marijo Majko Božja, moli za nas grešnike, sada i na času smrti naše. Amen.

Slava Ocu

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu, kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

O moj Isuse

O moj Isuse, oprosti nam naše grijehе, očuvaj nas od paklenog ognja i dovedi u raj sve duše, osobito one kojima je najpotrebnije Tvoje milosrđe.

Zdravo Kraljice

Zdravo Kraljice, majko milosrđa, živote, slasti i ufanje naše zdravo. K tebi vapijemo prognani sinovi Evini. K tebi uzdišemo tugujući i plačući u ovoj suznoj dolini. Svrni, dakle, zagovornice naša, one svoje milostive oči na nas te nam poslije ovoga progona pokaži Isusa, blagoslovljeni plod utrobe svoje. O blaga, o mila, o slatka Djevice Marijo.

Radosna otajstva (ponedjeljkom i subotom)

1. U prvom radosnom otajstvu razmatrat ćemo kako je arkandeo Gabrijel navijestio Mariji da će začeti po Duhu Svetom i roditi Sina Božjega.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koga si Djevice, po Duhu Svetom začela.

2. U drugom radosnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Blažena Djevica Marija posjetila svoju rođakinju Elizabetu i s njom ostala tri mjeseca.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koga si Djevice, Elizabeti u pohode nosila.

3. U trećem radosnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Blažena Djevica Marija rodila Gospodina našega Isusa Krista u betlehemskej špilji te ga je postavila u jaslje.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koga si Djevice, rodila

4. U četvrtom radosnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Blažena Djevica Marija četrdeseti dan poslije poroda prikazala u hramu Ocu nebeskom svoga Sina, Gospodina našega Isusa Krista, kojega je primio u naručje starac Šimun.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koga si Djevice, u hramu prikazala.

5. U petom radosnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Blažena Djevica Marija našla svoga dvanaestogodišnjeg Sina, Gospodina našega Isusa Krista, u hramu među učiteljima.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koga si Djevice u hramu našla.

Žalosna otajstva (utorkom i petkom)

1. U prvom žalosnom otajstvu razmatrat ćemo kako se Gospodin naš Isus Krist u vrtu na Maslinskoj gori molio svome Ocu nebeskom te se znojio krvavim znojem.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji se za nas krvlju znojio.

2. U drugom žalosnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist bio u dvoru Pilatovu privezan za stup i nemilo bičevan.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji je za nas bičevan bio.

3. U trećem žalosnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist bio okrunjen trnovom krunom.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji je za nas trnjem okrunjen bio.

4. U četvrtom žalosnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist, osuđen na smrt, nosio na Kalvariju preteški drveni križ.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji je za nas teški križ nosio.

5. U petom žalosnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist bio raspet na križu između dva razbojnika pred očima svoje žalosne majke Marije.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji je za nas raspet bio.

Slavna otajstva (srijedom i nedjeljom)

1. U prvom slavnem otajstvu razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist treći dan po smrti slavno uskrsnuo od mrtvih.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji je od mrtvih uskrsnuo.

2. U drugom slavnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist četrdeset dana poslije uskrsnuća uzašao na nebo i sjeo o desnu svoga nebeskog Oca.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji je na nebo uzašao.

3. U trećem slavnom otajstvu razmatrat ćemo kako je naš Gospodin Isus Krist poslao Duha Svetoga nad apostole u prilici ognjenih jezika.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji je Duha Svetog poslao.

4. U četvrtom slavnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Blažena Djevica Marija uznesena na nebo.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji je Tebe, Djevice na nebo uzeo.

5. U petom slavnom otajstvu razmatrat ćemo kako je Blažena Djevica Marija okrunjena kao kraljica neba i zemlje.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji je Tebe, Djevice, na nebu okrunio.

Otajstva svjetla (četvrtkom)

1. U prvom otajstvu svjetla razmatrat ćemo kako je na Gospodina našega Isusa Krista na krštenju u Jordanu sišao Duh Sveti, a Otac ga proglasio svojim ljubljenim Sinom.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji je na rijeci Jordanu kršten bio.

2. U drugom otajstvu svjetla razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist u Kani Galilejskoj Marijinim posredovanjem pretvorio vodu u vino i pobudio vjeru učenika.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji nam se na svadbi u Kani objavio.

3. U trećem otajstvu svjetla razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist navijestio Kraljevstvo Božje i pozvao na obraćenje za oprostjenje grijeha.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji nam je Kraljevstvo Božje navijestio i na obraćenje pozvao.

4. U četvrtom otajstvu svjetla razmatrat ćemo kako se Gospodin naš Isus Krist pred učenicima na gori preobrazio, a Otac ih pozvao da ga slušaju.

Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji se na gori preobrazio i svoju nam slavu objavio.

5. U petom otajstvu svjetla razmatrat ćemo kako je Gospodin naš Isus Krist ustanovio Euharistiju. Oče naš... 10 Zdravo Marijo... Slava Ocu... i O moj Isuse...

... Koji nam se u otajstvu Euharistije darovao.

Moli za nas, Kraljice svete krunice.

— Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se: **Bože, čiji je jedinorođeni Sin svojim životom, smrću i uskrsnućem pripremio nam vječno spasenje, podaj, molimo Te, da mi, koji ova otajstva molitvom svete krunice Blažene Djevice Marije razmišljamo, ugledamo se u ono što sadržavaju, a postignemo ono što obećavaju. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.**

Litanije BDM (Litanije Lauretanske)

Gospodine, smiluj se!

Kriste, smiluj se!

Gospodine, smiluj se!

Kriste, čuj nas!

Kriste, usliši nas!

Oče nebeski, Bože, smiluj nam se!

Sine, Otkupitelju svijeta, Bože, smiluj nam se!

Duše Sveti, Bože, smiluj nam se!

Sveto Trojstvo, jedan Bože, smiluj nam se!

Sveta Marijo, - moli za nas!

Sveta Bogorodice,

Sveta Djevo Djevica,

Majko Kristova,

Majko Crkve, - moli za nas!
Majko Božje milosti,
Majko prebistra,
Majko prečista,
Majko neoskvrnjena,
Majko nepovrijeđena,
Majko ljubazna, - moli za nas!
Majko divna,
Majko dobroga savjeta,
Majko Stvoriteljeva,
Majko Spasiteljeva,
Djevice premudra,
Djevice časna, - moli za nas!
Djevice hvale dostojna,
Djevice moguća,
Djevice milostiva,
Djevice vjerna,
Ogledalo pravde,
Prijestolje mudrosti, - moli za nas!
Uzroč naše radosti,
Posudo duhovna,
Posudo poštovana,
Posudo uzorna pobožnosti,
Ružo otajstvena,
Tornju Davidov, - moli za nas!
Tornju bjelokosni,
Kućo zlatna,
Škrinjo zavjetna,
Vrata nebeska,
Zvijezdo jutarnja,
Zdravlje bolesnih, - moli za nas!
Utočište grešnika,
Utjeho žalosnih,

Pomoćnice kršćana, - moli za nas!
 Kraljice anđela,
 Kraljice patrijarha,
 Kraljice proroka,
 Kraljice apostola,
 Kraljice mučenika,
 Kraljice priznavalaca, - moli za nas!
 Kraljice djevica,
 Kraljice svih svetih,
 Kraljice bez istočnoga grijeha začeta,
 Kraljice na nebo uznesena,
 Kraljice svete krunice,
 Kraljice obitelji, - moli za nas!
 Kraljice mira.

Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta
 - oprosti nam, Gospodine!
 Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta
 - usliši nas, Gospodine!
 Jaganjče Božji, koji oduzimaš grijeha svijeta
 - smiluj nam se!

Moli za nas, sveta Bogorodice!
 — **Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.**

Pomolimo se: **Dopusti nama, slugama svojim, molimo te Gospodine Bože, da se neprestano radujemo duševnom i tjelesnom zdravlju i da se slavnim zagovorom Blažene Marije vazda Djevice izbavimo od sadašnje žalosti i nauživamo vječne radosti. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.**

MOLITVE MAJCI BOŽJOJ

Spomeni se

Spomeni se, o predobrosvita Djevice Marijo, kako se nikada nije čulo da si ikoga zapustila koji se k tebi u zaštitu utekao, tvoju pomoć zatražio, tvoj zagovor zaprosio. Ovim pouzdanjem obodren, utječem se i ja k tebi Djevice djevica, k tebi Majko dolazim, pred tobom, eto, stojim ja grešnik i uzdišem. Nemoj Majko Riječi Božje prezreti riječi mojih, nego ih milostivo poslušaj i usliši. Amen.

Pod obranu tvoju

Pod tvoju obranu utječemo se, sveta Bogorodice, ne odbij nam molbe u potrebama našim, nego nas od svih pogibli uvijek oslobodi, Djevice slavna i blagoslovljena, Gospođo naša, Posrednice naša, Zagovornice naša. Sa svojim nas Sinom pomiri, svojemu nas Sinu preporuč, svojemu nas Sinu izruči. Amen.

O Gospođo moja

O Gospođo moja, o Majko moja, tebi se sasvim prikazujem. Da ti se pokažem odanim, posvećujem ti svoje oči, svoje uši, svoja usta, svoje srce: upravo svega sebe. Kad sam, dakle, sav tvoj, o premila Majko, čuvaj me i brani kao svojinu svoju.

Posvetna molitva Bezgrešnom Srcu Marijinu

U nemiru, koji pogađa hrvatsku domovinu, naš narod i sve građane, povjeravamo se i svim srcem predajemo Tvome Majčinskom srcu da moliš za nas i da moliš s nama da nam milosrdni Bog udijeli mir u našim srcima, u našim obiteljima, među ljudima i narodima.

Ponizna službenice Gospodnja i Kraljice Mira izmoli od Srca svoga božanskoga Sina i našega Spasitelja Isusa Krista mir koji on daje: mir u istini i ljubavi, mir u slobodi i pravednosti, mir s Bogom i mir s čovjekom. Želimo biti dostojni toga mira, skrušeno se kajući za svoje osobne grijehе, za grijehе u obiteljima, za sve grijehе protiv Božjih zapovijedi u našem narodu.

Milosrdna Majko, utočište grešnika, izmoli nam darove Duha Svetoga da on svojom snagom promijeni ljudske misli i srca na dobro, za pravednost i mir.

Utjeho žalosnih, u ime prolivene nedužne krvi, u ime suza ranjenih i izbjeglih, u ime patnja nevinih molimo Te da svojim zagovorom od nebeskog Oca izmoliš svojoj ljudskoj djeci čvrstu vjeru i neuzdrmanu nadu. Neka se skrate ovi dani teških iskušenja i neka zasja mir Božji u našoj domovini i u cijelom svijetu. Predobra Majko, moli za nas. Amen.

(Kardinal Franjo Kuharić)

**Najvjernija Odvjetnice, na braniku stoj:
čuvaj našu svetu vjeru i hrvatski dom.**

PJESME

Korizmene

1. Ja se kajem

1. Ja se kajem, Bože mili, / od svakoga grijeha moga, /
moje srce gorko cvili, / jer uvrijedih tebe Boga.
2. Milosrđe tvoje veće, / nego moje sve krivine; / tvoja
milost pustit neće, / skrušen grešnik da pogine.
3. Ja te ljubim, dobri Bože, / iz dna srca ljubim tebe /
što mi više duša može, / više nego samog sebe.

2. O Isuse, ja spoznajem

1. O Isuse, ja spoznajem da sam tebi zgriješio, / teškim
grijehom, jadnik, tvoju ljubav sam izgubio.
2. O Isuse, ja se kajem, grešnom meni milost daj / da
Ti služim sve do smrti i da stečem vječni raj.

3. Prosti, moj Bože

1. Prosti, moj Bože, / kajem se prosti: / gle u žalosti /
srce mi mre.
Pripjev: Prosti, moj Bože, / moje slaboće, / pakosne
zloće / prosti mi blag.
2. Bez broja dare / meni si dao, / a ja sam, jao, / ne-
harni stvor.
3. Milost mi tvoja / prečesto sinu, / ali je rinuh / od
sebe ja.
4. Nema mi mira, / premnoge dane / peku me rane, /
ubog sam, nag.
5. Mrzim na grijehe, / oprati želim / suzama vrelim /
svaki im trag.

4. O Isuse izranjeni

1. O Isuse izranjeni, / drvu križa pribijeni, / dušu si
ispustio.
2. Od ljubavi prevelike / za sve ljude nas grešnike / ah,
da te ne ljubim ja.
3. Pustit nigda tebe neću, / nit svog srca vrijeđat sreću,
/ nikad više grijesima!
4. Ljubavlju ću ljubav vraćat, / za sve boli vijek ću
plaćat / slatkom tebi utjehom.
5. Daj da rado svagda snosim / križ i muke, pa te pro-
sim / daj mi za to milosti!
6. Kada kucnu zadnji časi, / ti me, dobri Kriste, spasi,
/ nemoj me osuditi!

5. Sretnih li vas

1. Sretnih li vas, grešni ljudi! / Novi život sviće vam:
/ ljubavlju za vama žudi, / na sud križa Višnji sam: /
vaše grijehе stavlja na se, / da vas digne, da vas spase /
sa svog križa Bog vaš sam!
2. Ljubite ga, braćo ljudi, / ljubite ga snagom svom! /
Svaki odsad drugi budi / svetom svojom odlukom! /
On vam grijehе uze na se, / on vas diže, on vas spase,
/ ljubite ga dušom svom!

6. Milosti je čas

1. Kruh svoj s gladnim dijeli / tužna razveseli, / bole-
sna pohodi, / slijepca k cilju vodi!
Pripjev: Milosti je čas, / Isus zove nas!
2. Žedna vodom poji, / tjeskobna spokoji, / samot-
nom pristupi, / srca ne otupi.
3. Mira tvorac budi, / nikoga ne sudi, / potlačena bra-
ni. / Blagi sad su dani.
4. Protivnika ljubi, / nadanja ne gubi. / Kristu budi
vjeran, / Duhom naprijed tjeran.

Misne

7. Od sva se četiri vjetra

1. Od sva se četiri vjetra Crkva sabire sveta / u živi Božji hram: / Krist joj je glava, Duh Božji snaga, / Marija Mati, a nebo dom. / Kako je dobro, kako je lijepo / zajedno biti u domu tvom.

2. Tisuću zrnaca skupa kruhu istome stupa / da jedan bude dar: / Kamenom mljeven, plamenom pečen, / ljubavlju slađen za sveti stol. / Svi ćemo s njime u tvoje ime / uzići, Bože, na svet oltar.

3. Miris ti trsova roda duša kreposti nosi / na iskren duše dar: / Sunce ga jači, tijesak ga cijedi: / tegobnim putem u kalež zlat. / Neka ti naša odanost bude / najdraži prinos na tvoj oltar.

8. Život svoj prikazujemo Bogu

1. Život svoj prikazujemo Bogu, / za budućnost hrvatskome rodu.

Pripjev: Za tebe molimo, / za te žrtvujemo / lijepa naša zemljo Hrvatska.

2. Kruh i vino prinosimo Bogu / za mir, ljubav i hrvatsku slogu.

3. Naše molbe šaljemo sad Bogu / za budućnost hrvatskome rodu

9. Oče naš dobri

1. Oče na dobri, u te vjerujemo, / koj' si na nebu kao i na zemlji: / jedan u boštvu a troj si u Trojstvu, / sav na svem svijetu.

2. Mi tvoji sluge stvoreni od tebe, / po tvom smo Sinu spaseni od pakla, / od Svetog Duha krstom posvećeni / za djecu tvoju.

3. Darove ove stavljamo pred tebe, / rad naših ruku,
plod sa naših njiva. / Kruh taj i vino, Bože, ti posveti
/ po svojoj riječi.

4. Od sviju zala ti nas, Bože brani, / vodi nas stazom
kreposnog života, / k nebeskoj slavi daj nam doći svi-
ma / živjeti s tobom.

10. Po obećanju

1. Po obećanju evo te k nama / cijeli te narod pozdrav-
lja tvoj! / Radost veselje neka ti reče / pjesme sad naše
zanosni poj!

Pripjev: Hosana tebi, Isuse Kriste, u slici žrtve presve-
te!

2. Nekad na križu za nas se dade / ljude za grešne sveti
naš Bog.

11. O silni, jaki Bože

1. O silni, jaki Bože, čuj molbe puka svog, / daj do-
stojno da može proslavit Sina tvog. / Za gorku smrt i
muku, što za nas podnije Spas, / oprosti svome puku
milostivo dug vas.

2. O Bože, po milosti na ovaj gledni dar, / svom naro-
du oprosti koj snižen pred oltar / u skrušenosti pada,
da dragom žrtvom tom, / namiri duge sada po milo-
srđu tvom.

12. Uzmite, jedite

1. Uzmite, jedite, moje vam tijelo to je, / uzmite, pijte
svi, evo vam krvi moje.

2. Spasitelj reče to, njegova riječ bi dosta, / tijelo i
sveta krv u taj čas namah posta!

3. Danas, kroz vjekove u Crkvi isto biva: / međ' nama,
sretni smo, imamo Krista živa!

4. Kada nas žića put hoće da jadom smrvi, / štita gle Kristova: tijela mu, svete krvi.

13. Klanjam ti se smjerno

1. Klanjam ti se smjerno, tajni Bože naš, / što pod prilikama tim se sakrivaš, / srce ti se moje cijelo predaje, jer dok / promatra te, svijest mu prestaje. Amen.

2. Vid i opip, okus varaju se tu, / al' za čvrstu vjeru dosta je što ču; / Vjerujem u svemu Kristu Bogu svom, / istine nad ovom nema istinom.

3. Samo Bog na križu bješe oku skrit, / ovdje je i čovjek tajnom obavit; / Vjerujem u oba, oba priznajem, / s razbojnikom isto skrušen vapijem.

4. Rana kao Toma ja ti ne vidim, / ipak Bogom svojim priznajem te s njim; / Daj da vjera moja uvijek življe sja, / da se ufam u te, da te ljubim ja.

5. Uspomeno smrti Spasa premilog, / žive Kruše, što si život puka svog: / Daj da sved od tebe i moj živi duh, / do kraj žića budi najslađi mu kruh.

6. Pelikane nježni, Spasitelju moj, / blatna me u krvi peri presvetoj: / I kap njena može svijet da spasi cijel, / da bez ljage bude posve čist i bijel.

7. Isuse, kog sad mi krije veo taj, / žarku želju, molim, ti mi uslišaj: / daj da otkrito ti lice ugledam / i u slavi tvojoj blažen uživam.

14. Ja sam s vama

1. Nebo gori, zemlja blista, / slušajući Spasa Krista, / kako javlja tisućama: / „Ne bojte se! Ja sam s vama“. *Pripjev:* Ja sam s vama, Isus veli, / s nama ostat žarko želi, / dok pod svetim prilikama / Srce kuca: Ja sam s vama!

2. Svaka crkva Bogom živa, / na oltaru Krista skriva, / i kroz tajnu javlja nama: / Ja sam s vama! Ja sam s vama!

3. Moja žrtva na oltaru / ništi grijehе u svom žaru / pred njom bježi pakla tama, / jer je Božje Janje s vama!
4. Hranite se mojim tijelom, / pojite se krvlju vrelom, / usred Božjeg svetog hrama, / moje Srce bit će s vama!
5. Nek mi dođu dječje duše, / nek se grešni bolom skruše, / mlade želim usrećiti, / u svako se srce skriti!
6. Očevima dajem snagu, / tješim svaku majku dragu, / u svim teškim nevoljama, / ja vas hrabrim, ja sam s vama!
7. Prijatelj sam bolesnima, / utjeha sam samrtnima, / i kad stigne smrtna tama, / ne bojte se! Ja sam s vama!
8. Diljem drage domovine, / kraljuj, Spase, pun miline! Gradove i sva nam sela / nek obasja milost bijela!
9. Pred tobom će zloba pasti, / s Tobom će nam sreća cvasti! / U nebu ćeš biti s nama, / jer si reko: Ja sam s vama!
10. Isuse, za čudo ovo / vazda divno, vazda novo, / što ga Božja ljubav dala, / kličemo ti: Hvala! Hvala!

15. Odzivam se, Isuse

1. Odzivam se, Isuse, / jer ti mene zoveš, / jer ti mene hoćeš: / Ave Jesu!
2. Dolazim ti, Isuse, / jer ti mene tražiš, / jer ti mene paziš: / Ave Jesu!
3. Gledam u te, Isuse, / jer ti mene tješiš, / jer ti mene krijepiš: / Ave Jesu!
4. Ljubim tebe, Isuse, / jer ti mene ljubiš, / jer ti mene žudiš: / Ave Jesu!

16. Moj Isuse

1. Moj Isuse, raskriljujem k tebi ruke, / da se sjetiš svoga križa, svoje muke.
2. Moj Isuse, otvaram ti usta svoja, / da sve čuješ što mi želi duša moja.

3. Moj Isuse, otkrivam ti srce svoje, / prijestolje da sveto nađeš u njem svoje.

4. Moj Isuse, uzdižem ti bolne oči, / zvijezdo moja, svijetli meni u toj noći.

17. Skriven u bijeloj hostiji

1. Skriven u bijeloj hostiji, / nebo u liku kruha! / Višnji u maloj prilici, / život našega duha! Ti si tu!

2. Željo nebeskih anđela, / vrata u samog Boga! / Hrano zemaljskih putnika, / snago vjernika svoga! Ti si tu!

3. Žrtvo za krivnju grešnika, / liječniče bolnih duša! / Nado za palog čovjeka / milost kad tvoju kuša! Ti si tu!

4. Sunce nad našim tminama, / radosti nakon suza! / Uskrs nad našim grobljima, / pobjedo sretnih uza! Ti si tu!

5. Okrepo sviju umornih, / vođo do sretnog raja! / Nagrado sviju pravednih, / Srce prepuno sjaja! Ti si tu!

18. Usta moja

1. Usta moja, uzdižite / k preslavnomu tijelu glas / i krv dragu proslavite / što je proli za sve nas / Čedo majke plemenite / ljudskog roda Kralj i Spas.

2. Dan je svima smrtnicima, / Djeva nam ga porodi, / i on prođe sijuć tlima / zrnje riječi Božjih, / a na kraju vjernicima / divan spomen ostavi.

3. Kad je s braćom večerao, / Spas na gozbi posljednoj, / sav je zakon obdržao / on u hrani vazmenoj / i ko hranu tad je dao / sama sebe družbi svoj.

4. Gospod zbori i kruh biva / svetim tijelom njegovim, / likom vina krv se skriva, / okom toga ne vidim, / ali sama vjera živa / kazuje bezazlenim.

19. Divnoj dakle

1. Divnoj dakle tajni ovoj / klanjajmo se smjerno mi, / stari zakon žrtvi novoj / nek se sada ukloni, / vjera duši čovjekovoj / nek spoznanje dopuni.
2. Bogu Ocu, Bogu Sinu / hvala s pjesmom radosnom, / slavimo im veličinu, / častimo ih dušom svom, / k Duhu Svetom nek se vinu / glasi s dikom jednakom. Amen.

20. O Isuse, nebesa sjaj

1. O Isuse, nebesa sjaj, / ti drag su uhu ugođaj, / ko meda cvijet u ustima / užitak svet u srcima.
2. Tko kuša tebe, glad i žeđ / sve veća hvata njega sved, / on samo tebe željet' zna, / ti ljubav si mu jedina.
3. O, Djevin cvijete, Isuse, / s kog nam sve slasti liju se, / sva slava tebi, sva ti čast / i kraljevska u raju vlast.

21. Sva ljubavi mi, Isuse

1. Sva ljubavi mi, Isuse, / zapali moje srce sam, / ražari ljubav u njemu, / da izgara ga njezin plam.
2. O Isuse, ja vjerujem, / što rekao si, Bože moj, / ti istina si vječita, / utvrdi me u vjeri toj.
3. O Isuse, ja ufam se, / milosrđe si samo ti, / oprostiti ćeš mi, dati mi / u raju život vječiti.
4. O Isuse, ja ljubim te, / ti dobro si nad dobrom svim, / od svega draži ti si mi, / taština neću da vidim.
5. Mog srca Bože, Isuse, / usliši prošnje srcu mom, / da vjerujem i ufam se / i ljubavlju te ljubim svom.

22. Veselo, braćo, kliknimo

1. Veselo, braćo, kliknimo / na radost roda svog, / pjevajmo bijeloj Hostiji: / u njoj je živi Bog.
2. Hostijo sveta, Bože naš, / o čuvaj, brani nas, / naša budućnost s tobom sja, / u tebi naš je spas.

3. Spasitelj svijeta s nama je / naš prijatelj i brat, / sve patnje, boli, radosti / on s nama dijeli rad.

4. Budimo i mi zahvalni / i vjerni Kristu svom, / svoj život njemu darujmo, / obitelj i svoj dom!

23. Do nebesa

1. Do nebesa nek se ori / naših grudi gromki glas, / neka jeknu rajski dvori, / nek nas čuje Isus Spas:

Pripjev: Isukrste, srcu tvom / s nama naš se kune dom: / dušom, tijelom vijek sam tvoj, / za krst časni bijući boj!

2. Čujte puci širom svijeta, / oci naši čujte sad; / čujte sluge pakla kleta, / kako Hrvat kliče mlad.

3. Stijeg Hrvata srce Krista; / tu nam rudi sreća, spas: / tu sloboda zlatna blista, / tu se ori slavski glas.

4. Pređi naši kano lavi, / za krst časni biše boj, / tko je sinak ovaj slavi, / Kristu vjeran vijekom poj.

5. Neka grmi pako hudi, / neka bjesni cijeli svijet, / neka borba lomi grudi, / čvrsto stoji zavjet svet.

6. Kralju slave silni, blagi, / blagoslovi zavjet taj! / Blagoslovi rod nam dragi, / u svom srcu stan mu daj.

24. Ti, Kriste, kralj si vjekova

1. Ti, Kriste, Kralj si vjekova, / ti vladar sviju naroda, / ti sudac si jedincati / svih umova i srdaca.

Pripjev: Kriste, Kralju, mir i jedinstvo / podaj Crkvi svojoj kršćanskoj.

2. Glavari svih te naroda / pred svijetom javno častili, / a mi ti evo kličemo: / ti višnji Kralj si sviju nas!

3. O Kriste, mira vladaru, / pokori srca buntovna, / u jedno stado skupi sve / od tebe što odlutaše.

4. Ti zato ruke šireći, / sa križa visiš krvavog / i probijeno sulicom / uplamu Srce otkrivaš.

5. Ta zato kruha, vina lik / na žrtveniku krije te, / i s probodenih grudi ti / spas djeci tvojoj izvire.

6. Sva slava tebi, Isuse, / što vlašću svijetom upravljaš, / i Ocu s Duhom preblagim / u vječne vijeke vjekova.

Majci Božjoj

25. Zdravo Djevo

1. Zdravo Djevo, svih milosti puna, / vječnog sunca ogrnu te sjaj. / Oko čela zvjezdana ti kruna, / ispod nogu stenje pakla zmaj.

Pripjev: Rajska Djevo, Kraljice Hrvata, / naša Majko, naša zoro zlata, / odanih ti srca primi dar, / primi čiste ljubavi nam žar.

2. Blažena si, jerbo sva si čista, / zmijin dah ne okuži ti grud! / Zvijezda sreće i nama da blista, / noći grijeha, mrak rasprši hud.

3. Hrvat za križ bojak bije sveti / vodio ga ljiljan-barjak tvoj! / Nova neman Križu časnom prijeti: / silna Djevo na braniku stoj!

4. Nevjera se od Isusa dijeli / na zvuk Božji sipa strijela roj / ti nad nama plašt razastri bijeli / brani, Gospo, brani narod svoj!

26. Ljiljane bijeli

1. Ljiljane bijeli nebeskog kraja, / ljepši i draži no sunašca sjaj, / Mirisni cvijete vječnoga raja, / Kraljice neba, pomoć nam daj.

Pripjev: Majčice, čuj svoje dječice glas, / brani i štiti nas, moli za nas, / brani i štiti nas, moli za nas!

2. Čudesnog kipa milosno cvijeće, / sipala ti si na hrvatski dom. / Zanosno narod do tebe kreće, / moleć se tebi i Sinku tvom.

3. Ispred tvog kipa drhtavih grudi, / roneći suze vapimo svi: / Hvala ti Majko, od svih nas budi, tko će nam pomoć, ako ne ti?

27. O divna djevice

1. O divna Djevice, nebeska Kraljice / moli za nas. / Ti znadeš najbolje, sve naše nevolje, / o, spasi nas!

2. Od sunca sjajnija, od zvijezda krasnija, / nebeski cvijet. / Bez grijeha začeta, Djevice presveta, / slavi te svijet!

3. U te se ufamo i pomoć prosimo, / ne odbij nas. / Dođi k nam', Majko daj, kad stigne žića kraj: / na smrtni čas!

28. Čuj nas, Majko

1. Čuj nas, Majko, nado naša, / k tebi vapimo mi svi! / Svak ti srce sad iznaša, / srce puno ljubavi.

Prripjev: Primi, primi, mila Majko, naša srdašca. / To je sve što mogu dati / tvoja dječica.

2. Iz nebeskih sjajnih dvora, / pogledaj nas, Majko sad, / samo jedan pogled zgora, / baci, Majko, na naš jad.

3. Sretan onaj koj' te hoće, / svojom zvati majčicom, / jer od svake ti ćeš zloće / zaštitom ga branit svom.

4. Brani i nas, Majko zlata, / budi nama u pomoć / a najvećma onog sata / kad nam s tog je svijeta poč.

29. O mila Majko nebeska

1. O mila Majko nebeska, / ti zaštitnice bijednika. / Slušaj naš glas, pogledaj nas, / svima nama izmoli spas!

2. Kad duši našoj teško je, / kad pritisnu je nevolje, / tebi se tad moli svak rad, / a ti blažiš bijedu i jad.

3. Ti raj si nam otvorila, / kad Isusa si rodila, / bez njega mi bijedni bi svi, / vječnu sreću izgubili.

30. Majko draga

1. Majko draga Djevo sveta / slušaj svoje djece glas, /
bojni vihor, mržnja kleta / uništiti hoće nas,

Pripjev: Dom nam čuvaj, Božja Mati, / i sinova naših
cvijet. / Tvojom molbom nek se vrati / Božji mir na
cijeli svijet.

2. Dragi naši redom ginu / na bojnim poljanama. /
Majko, daj po svome Sinu / lijeka našim ranama.

3. Grad za gradom ljuto strada, / mirna sela mori
strah. / Smrt i pustoš svuda vlada / plaćuć padosmo
u prah.

4. Neće više rod nam cvasti, / ako se ne smiluješ. /
Dom i narod, sve će pasti / ako ti ne pomogneš.

31. Kraljice svete krunice

1. Kraljice svete krunice, / beskrajne sreće more! /
Tebi se puci klanjaju, / anđeli tebi dvore.

Pripjev: Kraljice krunice, moli za nas! / Kraljice kruni-
ce budi nam spas!

2. Divno si čudo stvorila, / krunicu kad si dala, / nebo
i zemlja pjevaju: / bila ti čast i hvala.

3. Zrcnima svete krunice, / cvatu nam bijele ruže, /
nose ih tvome prijestolju / anđeli što te kruže.

4. Tko će nam, Majko, pomoći, / ako ne ti s visina! /
Kraljice svega svemira, / kraljuješ srcem Sina.

32. Sred te se pećine

1. Sred te se pećine Marija javi / iz rajske visine svak
je pozdravi:

Pripjev: Zdravo, zdravo, zdravo Marijo! / Zdravo,
zdravo, zdravo Marijo!

ili: Ave, ave, ave Maria! / Ave, ave, ave Maria!

2. Djevojčce moleći hitru uz Gavu / tuj gleda nebesku
Marije slavu.

3. Marija bezgrješna zove se Djeva, / Bernarda prva joj hvalu tu pjeva.
4. Svud narod vijest ovu brzo dočuje / i sa svih strana ka Lurdu putuje.
5. Hrvati se, evo, k tebi utiču / i pjesmom ti, Djevo, veselo kliču.
6. Čuj, Majko, ti naše molitve smjerne, / Hrvate očuvaj dovijeka vjerne!

33. Zdravo, Djevo, djeva slavo

1. Zdravo, Djevo, djeva slavo, / našeg Spasa Majko zdravo. / Zvijezdom mora zvana pravo, / zvijezdo ne-prevarljiva!
2. Ti si rajska rosa sveta, / bijela poput ljiljan cvijeta, / dade za spas svega svijeta, / novim putem, novi cvijet.
3. Marijo, o radi tvoga / silnog blaga duhovnoga / dignuta si ti od Boga / nad anđela kore svih.
4. Zbori Kralju svemoćnomu / o svom puku ubogomu, / što unatoč grijehu svomu / milostivu čeka riječ.

34. Zdravo, Majko Djevice

1. Zdravo, Majko Djevice, / sved u cvatu punom, / milostiva Kraljice, / s tom od zvijezda krunom.
2. Od anđela čistija / zlatnu noseć halju, / s desne strane stala si / nebeskomu Kralju.
3. Daj, o Majko milosti, / nado prestupnika, / zvijezdo jasna nad morem, / luku utopnika.
4. Daj nam, dveri nebeska, / bolnog svijeta zdravlje, / vidjet Kralja višnjega / i svih svetih slavlje.

35. Zdravo, Djevo, čista

1. Zdravo Djevo čista, izvor milosti, / zdravo Majko Krista, vrelo radosti! / K tebi se utječemo, od sveg srca

kličemo: / Pomozi nam slatka Djevo Marijo.

2. Zdravo Božja Majko, neba Kraljice, / zdravo svjetlo sjajno, zvijezdo Danice. / U tvom svjetlu vodi nas sada i na smrtni čas, / u raj nas uvedi, Djevo Marijo.

3. Vječna hvala budi Bogorodici, / začetoj bez grijeha, čistoj Djevici, / što nam Krista porodi, grijeha nas oslobodi, / slava Božjoj Majci, Djevi Mariji.

36. Zdravo budi, Kraljice

1. Zdravo budi, Kraljice, / zdravo, Majko sveta. / Ti si naša nada sva, / ti si sunce svijeta.

2. K tebi oči dižemo, / na pomoć nam budi, / i privini svakog nas, / na majčinske grudi.

3. Hrabri nas malaksale, / žalosne nas tješi, / teškim putem kreposti, / korak nam pospješi!

4. Slatka naša utjeho, / Majko Božjeg Sina, / tek po Tebi čeka nas, / rajska domovina!

37. Gospi od brze pomoći

1. Gospo od brze nam Pomoći! / Gledaj jadnike koje obavija noć! / Vjeruju u te, o Majko i Djevo! / U tvoga Majčinstva čudesnu moć.

Pripjev: Majko, Majko pomozi sad, / moli te selo i moli te grad.

2. Sa pouzdanjem nas do tebe evo, / nosimo boli i nevolje sve! / Tješi nas, jačaj, o Majko i Djevo, / sve nas posvećuj kroz godine zle!

3. Kristovoj Crkvi na obranu stani, / zaštita budi nam u svakom zlu! / Svetoga Oca i biskupe brani, / svećenstvo čuvaj na nemirnom tlu!

4. Kada se posljednja približi tama, / pružit ćeš ruku i pomoć nam dat! / Ostat ćeš vječno, o Majčice, s nama, / tvoja će pomoć nam zauvijek sjat!

38. Lijepa si, lijepa

1. Lijepa si, lijepa, Djevo Marijo, / tebe vijek časti raj-
ska družina. / Anđeli lijepo pjevaju, / tebi se Djevo
klanjaju.

2. Pogledaj na nas, milena Mati, / svrni sirotam po-
gled svoj zlati. / Usliši nas, o Majčice, / ne odbij svoje
dječice.

3. Ti si nam Zvijezda, jedina nada, / posred zemaljskih
tuga i jada. / Koji se tebi utječe / utjehu slatku naći će.

4. Ti si nam vrutak milja i sreće, / koji te zove propasti
neće, / koji te ljubi ti ćeš mu / pribavit slavu nebesku.

39. Salve Regina

Salve Regina, Mater misericordiae, / vita dulcedo et
spes nostra salve.

Ad te clamamus exules filii Hevae. / Ad te suspiramus
gementes et flentes / in hac lacrimarum valle.

Ēja ergo advocata nostra / illos tuos misericordes ocu-
los / ad nos converte.

Et Jesum, benedictum fructum ventris tui / nobis post
hoc exsilium ostende.

O clemens, o pia. / O dulcis Virgo Maria.

40. Djevice nevina

1. Djevice nevina, Majčice blaga, / pogledaj ovaj ne-
voljni svijet. / Koj' te zaziva, Majčice draga, / i moli za
tvoj zagovor svet.

2. Ah ne oglušī se, uslišaj, Djevo, / ponizne molbe,
smjerni nam glas. / Zaštiti bijedne grešnike, evo, / što
pomoć ištu u ovaj čas.

3. Ljubljena Djevice, ti srećo naša, / gdje put je pravi
vodi nas vijek. / Molba nek sveta tvoja donaša / blago-
slov svima, bolnima lijek.

41. K suncu prosi

1. K suncu prosi vsaka roža, k suncu trava vsaka, /
tak i k tebi, Majka Božja, srce siromaka. / Milostiva
vsakom ti si, vse ti vračiš boli, / odbila još nikog nisi
koj za pomoć moli.

2. Čuj molitve vruće ove, draga naša Mati! / Tvoj te
narod vezda zove, romari Hrvati. / Dobra nam navek
ostani, zmoli nam pri Sinu, / da od vsega zla obrani
nas i domovinu.

42. Gospi od zdravlja

1. Čuj vruću molbu puka svog, o Majko naša, / koju
t' iz srca svog danas prinaša. / U hramu tvom te po-
zdravlja sav puk u jedan glas: / O Gospe od Zdravlja,
moli za nas.

2. U bolim svojim vapi te, o Gospe od zdravlja, / i
nadu svoju svu u te postavlja. / O pogledaj ga, Majko
sad i počuj njegov glas: / O Gospe...

3. Kad žalost, tuga pohodi, nas djecu tvoju, / tad,
Majko, pruži nam ti pomoć svoju. / Još jednom slož-
no dižemo, svoj, Majko, smjerni glas: / O Gospe...

43. Marijo svibnja kraljice

1. Marijo, svibnja kraljice, / ti Majko rajskog slavlja!
/ Pred sliku tvoju ružice / na pozdrav svibanj stavlja.

2. O, daj ga, daj blagoslovi / i sve nas, Majko, s njime,
/ te srca naša prizovi, / da tvoje slave ime.

3. Mi tebi sve izručamo, / svu zelen, cvijeće tude; /
učini, što se ufamo, / da tebi ures bude.

4. Oj, Majko Božje milosti, / vijek pomoć nama budi,
/ da vijenac sviju kreposti / nam svima resi grudi.

44. Zdravo budi, Marijo

1. Zdravo budi, Marijo, ti si puna milosti. / Vječni Bog je uza te, blagoslov je na tebi.

Pripjev: Zdravo budi, zdravo, zdravo budi, Majko Božja Marijo.

2. Zdravo budi, Marijo, blagoslovljen plod je tvoj. / Blagoslovljen plod je tvoj, dragi Isus Božji Sin.

3. Sveta Djevo Marijo, moli za nas Isusa. / Moli sad i dovijeka. Amen, Djevo prečista.

45. O Marijo mila

1. O Marijo mila, mi sada smo tuj, / usliši nam pjesmu, daj vapaj nam čuj!

Pripjev: Na putu života križ čeka nas ljut, / daj, Majko, nam kaži ti u nebo put.

2. Pokazuj nam stazu, kud stupo Sin tvoj, / gdje svršio muku i preteški boj.

3. Na majčinu srcu tek pravi je plam, / daj ogrjeva od njeg ti, Majčice, nam.

46. Majko Božja Bistrička

1. Majko Božja Bistrička / moli se za nas. / Mi smo tvoji putnici / blagoslovi nas.

Pripjev I: Mi ti ruke pružamo, / srcem te pozdravljamo: / zdravo, zdravo, zdravo, Marijo!

2. Majko Božja Bistrička / moli se za nas. / S tobom nam se rastati / žalostan je čas.

Pripjev II: Mi ti ruke pružamo, / srcem te pozdravljamo: / zbogom, zbogom, zbogom Marijo!

Umnoži našu vjeru, / učvrsti ufanje, / povrati, mila Majčice, / izgubljene sve.

47. Od vijeka si izabrana (lurdska hodočasnička)

1. Od vijeka si izabrana / sveta Djevo Marijo. / Od tebe
nama rodi se Bog / u jasle siđe k nam' od Oca svog.

Pripjev: Ave, ave, ave Maria!

2. Kristova si zaručnica, / sva si njemu predana. / Cijeli
si bićem nebeski sjaj, / ljubav i vjeru nam i nadu daj.

3. S Kristom ti si vazda bila, / gorku čašu ispila, / vjer-
no do križa dopratila, / mrtva na Golgoti prihvatila.

4. U nebu si proslavljena, / jer si uvijek bila vjerna.
/ Uz tvoj je nama majčinski skut / k Bogu u slavu
osiguran put.

5. Nek se vrši Božja volja / da mu vjerni budemo, /
uvijek da damo odgovor tvoj: / "Neka mi bude!" Vodi
život moj!

6. Put nam kaži k Sinu svom, / cilj života, rajski dom,
/ čovjek da bude čovjeku brat, / bližnjemu služiti da
hoće rad.

7. Oči srca nam otvori, / kada bližnjeg mori bol, / njemu
da damo ljubavi kruh, / zakona Božjega slobode duh.

8. Pogledaj nas dobra Majko, / u radosti, žalosti. / Sve
nas izruči svome Sinu, / čuvaj i brani nam Domovinu!

48. Marijo, o Marijo

Pripjev: Marijo, o Marijo! / Marijo, o Marijo, o kako
lijepa si.

1. Zvijezde sjaju oko tvoje glave, / anđeli te svojom
pjesmom slave.

2. Tvoj je smiješak melem mojih rana, / tvoje srce sre-
ća mojih dana.

3. Kad se našeg žića svijeca gasi, / ti kod Sina Krista
sve nas spasi.

4. Na čas smrti s Kristom uz nas da si, / nek nam tada
milost dušu krasi.

49. Gospa Velikog zavjeta

1. Spomen slave pokraj Knina, / velik zavjet sred Solina / znak pobjede iznad Nina, / za Hrvate moli Sina.
2. Zvonimir ti pralik diže, / Jelena ti crkvu gradi, / ta baština do nas stiže, / preuzeše zavjet mladi.
3. Od Trsata do Aljmaša, / ti si Majko snaga naša. / Od Poreča do Škrpjela / svetišta su tvoja bijela.
4. Olovo, Sinj i Tekije, / svud nas tvoja ljubav grije, / Široki Brijeg i Kondžilo / štitilo je tvoje krilo.
5. Bistrica kraj Zagreb grada, / naše sloge nova nada, / ti si sunce usred tmina, / za Hrvate moli Sina.

Sveci zaštitnici

50. Josipe, o milo ime

1. Josipe, o milo ime, / Spasiteljev poočime / kom na brizi Bog bi sam, / vječnog Oca zastupniče, / Majke Božje zaručnice, / svim te srcem pozdravljam.
2. Koju slast si okušao, / kakvom li se srećom sjao / hraneć dijete Božje; / živio si tako smjeran / kao čuvar brižan, vjeran / Isusa i Marije.
3. Očima si gled'o Boga / i na ruci nosio ga, / vio ga u zagrljaj; / Gospoda si ti cjelivo, / od njeg cjelov drag dobivo, / već na zemlji im'o raj.

51. O blažen dane

1. O blažen dane, posvećen / ti svetom krvlju svjedočkom. / Križ Petrov danas slavimo, / i spominjemo Pavlov mač.
2. Obojicu smrt udruži / u svjedočanstvu Kristovu: / za Kristom iduć u smrt su / i oni pošli krvavu.
3. Gle, Petar prvi poginu / i ljubav vraća ljubavlju, / a za njim ide Pavao, / da krvlju život potvrdi.

4. Na molbe ovih svetaca, / svjedoka svojih, Bože naš,
/ sve puke svijeta primi ti / u vječne svoje stanove.

52. Tebi slavu pjevamo

1. Tebi slavu pjevamo / našeg roda sinu, / koji krasiš
svetošću / milu domovinu.
2. Višnji tebe proslavi, / ognjem užga grudi, / Leopolde,
s tobom nam / zora svijetla rudi.
3. Obučen u haljine / siromašnog Franje, / Bogu život
darivaš / slijedeć bijelo Janje.
4. Sav se želiš predati / apostolskom trudu, / služiti
Božjem naumu / da svi jedno budu.
5. Stvoritelj te premudri / milosno odredi, / apostolom
biti mu / svete ispovijedi.
6. Prema svetoj Djevici / žar ti srca gori, / "K Isusu po
Mariji" / tvoj nam život zbori.
7. Mnoštvo tebi umorno, / sa svih strana grne, / da se
krvlju oprano, / u dom Očev vrne.
8. Naša srca slomljena / liječiti ne krati / već nam svojom
pomoći / mir i milost vrati!
9. Leopolde blaženi, / štiti nas Hrvate, / neka tvoje
molitve / sve nas vazda prate!

53. Iz zemaljske suzne doli

1. Iz zemaljske suzne doli / uzdižemo k tebi glas: /
sveti Ante, moli za nas / sada i na smrtni čas.
2. Nevolja nas teška tišti, / utjehe nam s neba daj, /
oproštenje svim nam išti / i nebeski sjajni raj.
3. Daj se sjeti, Ante sveti, / potištenog puka svog / koji
trudno cilju stupa, / nek mu sreću dađe Bog.

54. Ako čudo tražiš, gle

1. Ako čudo tražiš, gle, / smrt i bludnja, nevolje, /
Đavo, guba bjegaju, / zdrave bolesnici.

Pripjev: More, ropstvo blaži se, / uda, stvari propale, / mole i dobivaju / mladi pa i starci.

2. Iščezava pogibelj, / prestaju i potrebe, / neka kaže tko to zna, / pa i Padovanci.

3. Slava Ocu Višnjemu, / i s njim Sinu njegovu, / ko i Duhu Svetomu, / sad i u sve vijeke.

55. Blaženi naš kardinale

1. Blaženi naš kardinale, / Alojzije vrli sine, / ti si stožer u Hrvata / Crkve nam i domovine.

2. Izgarao ti si brigom / za spas duša svoga stada / i da Crkvom Božjom, svetom, / ljubav, sloga i mir vlada.

3. Okrutna te sila htjede / slomiti gorčinom muka / i od Rima rastaviti / bezbožnička teška ruka.

4. Odlučno si glas svoj digô / na zlo svako ma od koga, / snažilo te samo čvrsto / uzdanje u vječnog Boga.

5. Zagovorom Djeve Majke / pastir ti si ostô pravi / svjedočenje tvoje vjerno / Gospod ovjenča u slavi.

6. Njemu nek je vazda hvala / u Sinu i Svetom Duhu / da lik Blaženikov blista / u nebeskom sada ruhu. Amen.

56. Pastiru dobri, Alojzije

1. Pastiru dobri, Alojzije, / vjerni narod moli te: / shrvani smo životom, / obdari nas utjehom.

Pripjev: Budi hvaljeno, / budi slavljeno / Božje ime po tebi.

2. Stazom života trnovitom / kročio si uspravan. / Raspetoga slijedio / ponizan, neokaljan.

3. Pobjeda tvoja je divotna, / sve nas snagom ispunja. / Podaj nam ustrajnosti, / vodi putem svetosti.

4. Vođeni križem spasonosnim / Kristovi smo srcem svim. / Do uskrsne pobjede, / pomози, Alojzije.

5. U slavi neba te gledamo, / s tobom složno kličemo: / sve je naše ufanje / u tebi, Gospodine.

Prigodne

57. O dođi stvorče

1. O dođi stvorče, Duše Svet, / pohodi duše vjernika. / Poteci višnjom milosti / u grudi što stvori ih.
2. Ti nazivaš se Tješitelj, / blagodat Boga Svevišnjeg, / Studenac živi, ljubav, plam / i pomazanje duhovno.
3. Darova sedam razdaješ, / ti prste desne Očeve, / od vječnog Oca obećan / ti puniš usta besjedom.
4. Zapali svjetlo u srcu. / Zadahni dušu ljubavlju. / U nemoćima tjelesnim / potkrepljuj nas bez prestanka.
5. Dušmana od nas otjeraj / i postojani mir nam daj. / Ispred nas idi vodi nas / da svakog zla se klonimo.
6. Daj Oca da upoznamo / i Krista Sina njegova / i u te Duha njihova / da vjerujemo sveudilj.
7. Sva slava Ocu vječnomu / i uskrsnomu Sinu mu / sa Tješiteljem Presvetim / nek bude sad i uvijek. Amen.

Pošalji Duha svojega i postat će.

— **I obnovit ćeš lice zemlje.**

Pomolimo se: **Bože koji si svjetlošću Duha Svetoga poučio srca vjernih, daj da u tom istom Duhu što je pravo mislimo i njegovoj se utjehi vazda radujemo. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.**

58. Dođi, Duše Presveti

1. Dođi, Duše Presveti, / sa neba nas posjeti / zrakom svoje milosti.
2. Dođi, Oče ubogih, / djelitelju dara svih, / dođi, srca svjetlosti.
3. Tješitelju tako blag, / ti nebeski goste drag, / pun miline hlade tih.
4. Umornima odmora, / u vrućini lahore, / razgovore žalosnih.

5. Sjaju svjetla blaženog, / sjaj u srcu puka svog, / napuni nam dušu svu.
6. Bez božanstva tvojega, / čovjek je bez ičega, / tone sav u crnom zlu.
7. Nečiste nas umivaj, / suha srca zalivaj, / vidaj rane ranjenim.
8. Mekšaj čudi kamene, / zagrij grudi ledene, / ne daj nama putem zlim.
9. Svim što vjeru imaju, / što se u te ufaju, / sedam svojih dara daj.
10. Daj nam krepost zaslužnu / i smrt lijepu, blaženu, / daj vjekovit svima raj.

59. Tebe Boga hvalimo

1. Tebe Boga hvalimo, / vjerno ispovijedamo, / vječnog Oca slavimo / složnim glasom pjevamo. / Na nebesim anđeli / štuju te s arkandeli.
2. Kerubini smjerno svi / duboko se klanjaju / serafini složno ti / jednoglasno pjevaju. / Svet, svet, svet je Gospod Bog, / Kralj preslavni puka svog! Blagoslivljajmo Oca i Sina sa Svetim Duhom.
- **Hvalimo i uzvisujemo ga u vijeke.**
Blagoslovljen si, Gospodine, na svodu nebeskom.
- **I dostojan hvale i slavan i uzvisivan dovijeka.**
Gospodine, usliši molitvu moju.
- **I vapaj moj k tebi da dođe.**
Gospodin s vama.
- **I s duhom tvojim.**

Pomolimo se: **Svemogućí, vječni Bože, koji si slugama svojim u ispovijedanju prave vjere dao da spoznaju slavu vječnoga Trojstva, i u mogućstvu veličanstva da se klanjaju jedinstvu: molimo da se čvrstoćom iste vjere vazda od svih protivština obranimo.**

Bože, čijemu milosrđu nema mjere i čije je dobrote beskrajno blago, premilostivomu veličanstvu tvomu zahvaljujemo na udijeljenim darovima i molimo vazda tvoju blagost: ne ostavi onih kojima na njihove molbe daješ što prose, već ih pripravi na buduću nagradu. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

60. Kakav prijatelj je Isus

1. Kakav prijatelj je Isus / naše boli nosi on. / I naš teret i sve jade, / on nam lakša brigom svom. / Kako često mir nam treba, / zašto zalud muke te? / Zašto brige ne bi svoje, / mi svom Bogu rekli sve?
2. Ako dođu kušnje teške, / pa te boli duša s tog, / ti ne gubi nikad nade, / jer nam mir svoj nosi Bog. / Prijatelja vjernog znaš li / kom ćeš svoje tuge reć? / To je Isus što nam uvijek / naše boli nosi sve.
3. Kad nas brige i umornost / teško muče cio dan, / Kriste, utočište naše, / tada mir naš ti si sam. / Prijatelji kad te prezru to za žrtvu Bogu daj, / on će uzet te za ruku, / utjeha će biti, znaj!

61. Krist jednom stade na žalu

1. Krist jednom stade na žalu, / tražeć ljude za velika djela, / da love srca božanskom riječi.
Pripjev: O Bože, zar si pozvao mene? / Tvoje usne moje rekoše ime. / Svoju lađu sada ostavljam žalu, / od sad idem kamo šalješ me ti.
2. Ja sam siromašan čovjek, / moje blago su predanost tebi / i srce čisto da idem s tobom.
3. Ti trebaš dlanove moje, / moga srca ražaren plamen / i kaplje znoja, samoću moju.
4. Ti i ja krećemo danas, / lovit srca na moru života / a mreža bit će riječ Božja prava.

62. Ima jedna duga cesta

1. Ima jedna duga cesta / koja vodi sve do raja. / To je cesta, cesta mira, / cesta mira i ljubavi.
2. Ima jedno obećanje, / da će opet doći k nama, / to je obećanje vjere, / ufanja i ljubavi.
3. Kada sutra moraš poći / sa križanja svoga puta / pođi putem, putem Krista, / putem Krista i ljubavi.

63. Oda radosti

1. Radost, divni dar božanstva, / dijete polja nebeskih, / tvojim žarom opijeni / stupamo do praga tvog. / Kad nas tvoja moć izmiri / nestat mora razdor sav, / svaki čovjek brat je drugom / tvoj kad divni slijedi put.
2. Svaki čovjek koji sreću / vjernog prijateljstva zna, / svaki koji zna za ljubav / nek nam svoj pridruži glas, / sve što može jedno biće / na toj zemlji svojim zvat, / kom to nije dano, bijednik / taj za radost neće znat. / Svaki koji zna za ljubav / nek nam svoj pridruži glas.

64. Braćo moja, radujmo se

Pripjev: Braćo moja, radujmo se, / Bog je tu, Bog je tu, Bog je tu. / Braćo moja, radujmo se, / Bog je tu, da, on je s nama tu.

1. Ne brinimo se tjeskobno jer sami nismo mi, / u molitvama s pjesmama zahvaljujmo mu svi.
2. Da živimo u miru i kad nas tišti zlo, / jer Bog nas uvijek vodi i svladat ćemo to.
3. Naš prijatelj nek bude Bog, Bog Izraelov vijek, / on dat će da mir i ljubav obuzme čitav svijet.

65. Dođi, dođi nam, Gospode

1. Dođi, dođi nam, Gospode (3 X), o dođi, Gospode.
2. Mi te trebamo, Gospode...

3. Mir nam podaj svoj, Gospode...
4. Daj nam vjeru, o Gospode...
5. Daj nam ljubav, o Gospode...

66. Evo nas pred tobom, Marijo

1. Evo nas pred tobom, Marijo, / stojimo pred slikom lica tvog, / mi još ne znamo kako treba moliti, / zato ovo cvijeće dajemo.

Pripjev: Primi našeg srca buket bijeli, / primi ovo cvijeće ljubavi, / srca smo ti svoja u njem dali, / u njem nam je život cijeli.

2. Molitva nek ovo cvijeće bude / za svu djecu svijeta koja plaču. / Vrati im osmijeh na licu, / vrati im miran san / da svi budu sretni kao mi!

67. Glasnik velikoga Kralja

1. Veselo kročim stazom života, / bosa mi noga kame-nje gazi, / zalogaj skroman, raskošna pjesma, / moja je duša radosti česma.

Pripjev: Jer ja sam glasnik Velikoga Kralja, / poslan na raskršća života! / Gozbi da vječnoj dovodim goste / da svijetu rečem što je ljepota.

2. Bijedniku pomoć, gubavcu njegu, / djetetu osmi-jeh, tužnomu radost, / s gladnim podijelit zalogaj sva-ki, / za mir i dobro darujem mladost.

3. Onaj što grešnike blago je gledao, / skupljao prezre-ne ovoga svijeta, / naprijed me šalje, snagu mi daje, / u meni vječno proljeće traje.

68. Gospod Bog je s nama sad

1. Gospod Bog je s nama sad, aleluja! / On nas čuva svaki dan, aleluja!

2. Božja riječ odzvanja svud, aleluja, / Božja riječ je istina, aleluja!

3. Od ljubavi njegove, aleluja, / svaki čas mi živimo, aleluja!
4. Slušajmo i primajmo, aleluja, / Riječ našeg Gospodina, aleluja!
5. Neka izvor Gospodnji, aleluja, / nas ispunja ljubavlju, aleluja!
6. Slava Ocu i Sinu, aleluja, / slava Duhu Svetomu, aleluja!
7. Sada i do vijeka, aleluja, / kao što je od vijeka, aleluja!

69. Hvala

1. Hvala za svako dobro jutro, / hvala za svaki mučni san. / Hvala što tvoja ljubav divna nosi noć i dan.
2. Hvala za moje radno mjesto, / hvala za svaki mali dar. / Hvala ti za svu radost, sreću i za muziku!
3. Hvala što srce često zebe, / hvala za kišu, snijeg i led. / Hvala što svoje brige ljute bacam na tebe!
4. Hvala ti za tvoj govor sveti, / hvala što Duha daješ svog. / Hvala što ljubiš ljude koji bez cilja su svog.
5. Hvala za malu riječ "oprosti", / hvala za ispruženi dlan. / Hvala što plaćaš sve račune, bijednim daješ stan.
6. Hvala za svaki zapad sunca, / hvala što vrijeme leti, mre. / Hvala što vječnost tvoga ritma nosi ljude sve!
7. Hvala što tvoja ljubav dobra, / hvala što nema granice. / Hvala što tebi uvijek mogu hvala reć' za sve!

70. Idi kaži cijelom svijetu

Pripjev: Idi kaži cijelom svijetu da i slijepi opet gledaju, / idi kaži cijelom svijetu da Bog je s nama tu.

1. Otvori svoje uši i slušaj riječi te. / Tko sluša taj i čuje da Bog je s nama tu.
2. Kraj tebe stoji brat tvoj, a ti ga ne vidiš. / Tko ljubi brata svoga, tom prijatelj je Bog.

3. Daj kruhom sad nahrani sve koji gladuju / i kada to učiniš Krist Bog će biti tu.

4. O Bože, daj pozovi k svom stolu ljude sve / i nahrani ih hranom koju daješ samo ti.

71. Kriste, budi naša radost

Pripjev: Kriste, budi naša radost. / Kriste, budi naša sreća. / Kriste, budi nam život ti.

1. Kad nas muče sumnje teške, / kad nas boli duša s tog, / kad nam brat ne pruži ruku, / tad Kriste, budi uz nas.

2. Dok ti pjevamo pjesmu ovu, / ti nas združi ljubavlju. / Neka s nama bude mir, / tvoj mir nek' bude uz nas.

72. Kriste, u Tvoje ime

1. Kriste, u Tvoje ime sad smo ovdje svi. / O da, mi vjerujemo da si s nama ti. / Bez tebe bili bismo bijedni, preslabi; / za život nam snage daj.

Pripjev: Slava tebi, aleluja, (3x) za život nam snage daj.

2. Kriste, po ovog gozbi svoje ljubavi / po kojoj uvijek s nama htjede ostati, / ostani s nama, blagoslovi svaki dan, / za život nam snage daj.

3. Uskrsli, Kriste, tebi vjerujemo mi / da i naš Uskrs jednom mora svanuti, / al' znamo da za Uskrs treba trpjeti, / za život nam snage daj.

73. Kruše života

1. Kruše života, ljubavi vir, / što dušam' našim donosiš mir.

Pripjev: Ti snagu daješ na putu tom, / ti vodiš nas u Očev dom.

2. O divna tajno, ljubavi znak / što svjetlom svojim razgoniš mrak.

3. Sunce života, toplina tvâ / grije sve duše i srca sva.

74. Milost

1. Milost koja sve vodi nas / daje snagu i mir. / Oživjela je život moj, / bijah slijep, a sada vidim.
2. Vrijeme teče, prolazi sve, / milost nam, Bože, daj / da živeći ne umremo, / da svjetlo budeš nama.
3. Sve pjesme naše za te su / i molitve nam žar. / Spasi, o Oče, narod svoj, / daj nam milost slobode na dar.

75. Mir, pravi mir

1. Mir, pravi mir daje Krist, Gospodin naš. / Taj nek' nam znak uvijek sa lica sja. / Mir, pravi mir, daje Krist, Gospodin naš.
2. I vjeru nam daje Krist...
3. I ljubav nam daje Krist...
4. I nadu nam daje Krist...
5. I radost nam daje Krist...

76. Oče, mi ti se klanjamo

1. Oče, mi ti se klanjamo, / svoj ti život dajemo, / mi te ljubimo.
2. Sine, mi ti se klanjamo...
3. Duše, mi ti se klanjamo...

77. Ostani s nama

Pripjev: Ostani s nama jer večer je, ostani, Gospode. Ostani s nama jer mračí se, ostani, Gospodine.

1. Dvojica braće išli su tužni što Isus umrije. / Al' dođe Isus uskršli k njima, i tuga ih mine u tren.
2. Riječ tvoja jasna često mi zbori, želi me podići. / Al' sav moj govor, djela i misli žele te mimoići.
3. Sebe nam daješ, život nam vraćaš, blaguješ sa nama. / Hvala ti, Kriste, za ljubav silnu koja nas vodi kroz svijet.

4. Primi nas, Kriste, ko sinove Oca, tvoja smo braća mi. / Premda je večer i tama sve veća, pođimo skupa sad svi!

78. Molitva (samo malo sunca)

1. Samo malo sunca u moj tmurni dan, / samo malo nade u moj tužni san, / samo jednu noć da sja mi zvjezdan svod: / to je vapaj zgaženoga stvora tvog. / Znam da ima smisla biti zgažen crv, / to mi kaže tvoja prolivena krv. / Ipak, Bože, ja te molim ti mi daj / malo sunca, malo nade da mi sja.

Pripjev: Cijeli svijet te moli u meni, / cijeli svijet se bori u meni. / Milijuni bijedom zgaženi, / nek' osjete da sunce i za njih postoji.

2. Vjerujem da u svom srcu nosiš sve, / vjerujem da misliš na moj mali svijet, / vjerujem da čuješ moju molitvu / skrivenu u srcu bijedom zgaženu. / Premda znam da ima smisla svaki križ, / jer po križu postajem ti sasvim bliz, / ipak, Bože, ja te molim ti mi daj / malo sunca, malo nade da mi sja.

79. Svi slavimo

Svi slavimo, svi slavimo, svi slavimo Gospodina!

Ivan vidje velik broj otkupljenika / koji slave ime tvoje sad. / Tisuće te hvale, milijarde slave, / i svi kliču tebi, Kriste, rad. / Nema Boga kao što si ti, nema ga, nema ga. (2x) / I nema Boga što čudesa tvori, kao što ih tvoriš Ti. (2x)

Niti sa mačem, nit' s ljudskom mišicom, već silom Duha Presvetog. I brda će se premještati, (3x) / ali sa Duhom Presvetim. / I čitav svijet će se spasiti, (3x) / ali sa Duhom Presvetim.

80. Ti dao si nam čvrstu riječ

Pripjev: Ti dao si nam čvrstu riječ, / daj nam svima
Duha svog! / Ne napuštaj nas nikada, / daj nam svima
Duha svog!

1. S nama ostani do konca sviju vjekova, / daj nam
svima Duha svog! / Daj nam snage da ti vjerujemo
dovijeka, / daj nam svima Duha svog!

2. Prijateljstvo svoje već nam sada daješ ti, / daj nam
svima Duha svog! / Kao djeca tvoga Oca već smo pri-
znati, / daj nam svima Duha svog!

3. Svaki dan ti želim reći: daj nam Duha svog! / Daj
nam svima Duha svog! / Koji život daje i put Ocu
kazuje, / daj nam svima Duha svog!

81. Tvoj Duh me ovija kao plašt

1. Tvoj Duh me ovija kao plašt, neprobojan i tih. /
Kako je divno hodati u tvojoj prisutnosti, Bože. / Mo-
čiti korake u tvojoj jakosti, / kročiti dnom Crvenog
mora, mimo uzavrelih voda.

Pripjev: Moja duša u tvome krilu počiva. / Na tvom
dlanu ja živim dane svoje. / Srce mi je ispunjeno sre-
ćom. / O Jahve, ljubav je tvoja preobilna / za ove naše
glinene posude.

2. Staze su moje od svjetla tog njegovim posute pla-
mom. / Od glasa tvoga sve drhti sad i duša treperi u
meni. / Žrtvu ću prinijeti tebi, o Bože moj. / Pretilne
dare svoje ću dati. / Sion će biti življenje to.

82. U onaj dan

1. U onaj dan kad Gospod Bog, / u dan kad dođe
Gospod Bog, / daj da i ja budem blizu / u dan kad
dođe Gospod Bog.

2. I sveti svi kad uskrsnu... / u dan kad sveti uskrsnu.

3. Kad imenom ćeš zvati nas...
4. I kada svijet obnoviš ti...
5. Kad kliknu svi: Aleluja...

83. Veselimo se svi

1. Veselimo se svi i Bogu kličimo / i radosno sad pjesme pjevajmo.

Pripjev: Pjesmu novu pjevajmo sad svi, / divna djela učini nam Bog.

2. U srcu našem gori svjetlo Kristovo, / i vatra sveta prožima nam grud.

3. Krist opravi grijeha naše i krivice sve, / za prijatelje odabra nas on.

4. Sa svojim Svetim Duhom obdari nas Bog, / u njemu srca združena su sva.

5. Krist poziva nas sada k stolu svečanom / da blagujemo tijelo njegovo.

6. Stvorenja sva nek' slave Boga vječnoga, / jer velika je ljubav njegova.

84. Vjek hvaljen budi

Pripjev: Vjek hvaljen budi, o moj Gospodine. / Vjek slavljén budi, o moj Gospodine. / Vjek čašćen budi, o moj Gospodine. / Hosana Tebi, o moj Gospodine.

1. Za stvorenja što si ih stvorio, / što si sunce sjajno zapalio, / što si zvijezde po nebu prosuo, / što si zemlju u svemir smjestio.

2. Za sve cvijeće i zlatne plodove, / vodu, vatru i trsa rodove, / za šum mora i ptica pjevanje, / vjetar, šume i snježne planine.

3. Za sve dare što meni daruješ, / sreću, žrtve što danas svetkujem, / za mir duše jer nama kraljuješ / i sve ljude Ti sreći pozivlješ.

85. Krist Kralj vlada

Krist Kralj vlada, / Krist pobjeđuje, / Krist Kralj vječno kraljuje.

Christus vincit, / Christus regnat, / Christus, Christus imperat.

86. Slavim te, Gospode

1. Slavim te, Gospode, Bože naš, od srca svoga. / Klanjam se ponizno pred tobom u crkvi tvojoj. / Blažen je dan kad sam te zazvao ja, / jer si uslišao mene.

2. Tebi će, Gospode, pjevati stvorenja tvoja, / i blagoslivaljati putove mudrosti tvoje. / Otac si blag, Stvoritelj svemoguć ti, / desnica tvoja me štiti.

87. Samo Bog je ljubav moja

1. Samo Bog je ljubav moja, svoje srce predajem, / ljubim jer si Bog ti pravi, / svom se dušom uzdajem. / I u dobru i u bijedi vršec tvoju zapovijed, / blagi Bože, srećo moja, / od sveg srca ljubim te.

Pripjev: I u dobru i u bijedi vršec tvoju zapovijed, / blagi Bože, srećo moja, / od sveg srca ljubim te.

2. Moje žiće svakog trena hvalu Ocu podaje, / nek me tvoja ruka vodi, / sav se tebi predajem. / Kad se lomi srce moje i kad duša umire, / vječni Oče, stijeno moja, / ti joj spas i pokoj daj.

88. Bože, čuvaj Hrvatsku

Bože, čuvaj Hrvatsku, moj dragi dom, / ljude koji blaguju pri oltaru tvom. / Nek se sliju molitve sve u jedan glas: / Čuvaj ovo sveto tlo, blagoslovi nas.

Ako treba Gospode, evo primi zavjet moj, / uzmi život od mene, pa ga podaj njoj. / I u dobru i u zlu budi s nama, budi s njom, / Bože, čuvaj Hrvatsku, moj dragi dom.

89. Svečan glas nek se ori (papinska himna)

1. Svečan glas nek se ori na Tibru / slavu pjevajmo velika muža, / komu vlast se božanstvena pruža / s kraja svijeta na protivni kraj.

2. Oj ti Rime kršćanstva sveg diko / slavni primjere junaštva trajna / prava baština prijestolja sjajna / ima s tobom tek vječiti traj.

3. A luđaci što trostrukoju kruni / rat navijestiše s paklenom četom, / zalud vodit rat s voljom će svetom, / njen je glas: Tko ga takne da mre.

4. Živi i vladaj jerbo nebo te dade / vjeri, prijestolju vjerna čuvara. / Živi i vladaj jerbo oholog jara / sila satrta u prah će past. / Neka sila sada padne u prah, / neka sila padne sad.

Živi i vladaj ti, / Ivana Pavle ti. / Živi i vladaj, živi vjek.

90. Jekni pjesmo

1. Jekni pjesmo, širom svijeta / vječnom Rimu slavu poj, / gdje nam Crkve glava sveta / sjaji žićem ljeta broj.

Pripjev: Bože, živi, Bože, štiti / svetog Oca, Rima sjaj, / lovor vijencem djelo kiti, / vječnu slavu ti mu daj!

2. Petar svijetom vlada slavno, / Crkve on je temelj kam. / Na toj hridi Krist je davno / vjere svete sazđ'o hram.

3. Dokle sunce zemlju zlati, / dok će ljeta brojiti svijet, / dotle sjajno nam će sjati / Krista, Crkve glavar svet.

91. Zahvali srcem prepunim

Zahvali srcem prepunim / Zahvali Ocu svetomu / Zahvali jer ti je dao Isusa, Sina svog

I sad neka slab kliče ja sam jak, / a siromah ja sam bogat, / zbog onog što mi Bog učini

92. Spasitelju dobri Isukrste

Spasitelju dobri Isukrste / ti si dobar pastir stada svog.
/ Ti nad njime lebdiš, bdiješ, paziš, / da ga ništa ne
zadesi zlog

I ja hoću biti ovca tvoja, / vjerno ići za tobom ću svud.
/ Glas ću slušat premili tvoj vazda, / nit od tebe ja ću
ići kud

93. Kruše života, ljubavi vir

1. Kruše života, ljubavi vir, / što dušam' našim dono-
siš mir. / Ti snagu daješ na putu tom, / ti vodiš nas u
Očev dom

2. O divna tajno, ljubavi znak, / što svjetlom svojim
razgoniš mrak. / Ti snagu daješ na putu tom, / ti vodiš
nas u Očev dom.

Sunce života toplota tva, / grije sve duše i srca sva. / Ti
snagu daješ na putu tom, / ti vodiš nas u Očev dom.

94. Dajemo ti slavu, čast i hvalu

Dajemo ti slavu, čast i hvalu. / Tebi podižemo ruke, /
tvoje ime slavimo.

Jer velik si, činiš djela predivna. / Nitko nije kao ti,
Isuse, / nitko nije kao ti.

95. Moj Isus, moj Gospod

Moj Isus, moj Gospod. / Ne postoji nitko ko ti, / ti
si moj Bog, / slavim te ja / zbog sveg što si učinio ti.
Moj zaklon i snaga, / tebi se utječem. / Nek svaki dan
i svaki sat / bude pjesma slavljenja.

Podigni glas svoj i slavi ga sad, / zemlja nek cijela slavu mu
da. / Mora nek huče svi poklone se / na zvuk imena tvog
Svim svojim srcem slavim te ja, / radost sva moja si
zauvijek ti, / ništa me neće od tebe odvojiti.

96. Pjevat ću Gospodu svom dok živim ja

Pjevat ću Gospodu svom dok živim ja, / pjevat ću hvalu Bogu svom dok daje mi dah.

Moje misli o njemu biti će ljubav, / veselim se, pjevam sad Gospodu svom.

Proslavljaj ga dušo moja, slavi Gospoda, / proslavljaj ga dušo moja, slavi Isusa

Proslavljaj ga dušo moja, slavi Gospoda, / proslavljaj ga dušo moja, slavi ga.

97. Primi ove darove

Primi ove darove naš Oče, / kruh i vino blagoslovi ti. / Svaka naša molitva i pjesma / neka bude dar tvojoj vječnoj ljubavi.

Željeli bi slijediti te vjerno, / tko je s tobom pobjeđuje svijet. / Kroz taj kruh nam daješ vječni život / i po tvojoj krvi svak je od nas svet.

98. Na Isusov se spomen sam

Na Isusov se spomen sam / u duši budi dragi plam, / al' vrh milinama je svim / u milom društvu kad si s njim. Što nježnije da zapjevaš, / što ljupkije da poslušáš, / il' što da draže promatraš, / no Isus što je, Gospod naš?

O blag spram svima, Isuse, / što mole ili kajaju se, / il' traže te kroz žića vaj, / tko tebe nađe, nađe raj.

Govoriti je uzalud, / badava peru sav je trud, / tko kuša taj tek pravo zna, / što znači ljubav Gospodnja.

Ti, Isuse, milinom svom / i našom budi nagradom: / naš ponos cijeli bio tek / u tebi, Spase, zauvijek. Amen.

99. Kao Marija da te ljubim

Kao Marija da te ljubim, / tvoju Riječ da čuvam ja, / kao Marija da je nosim / sred srca svojega.

Samo tebi da se klanjam, / samo tebi predam sve, / da
te ljubim srcem cijelim, / kao Marija, Isuse.

Kao Marija da te ljubim, / tvoju bol da dijelim ja. /

Kao Marija da te pratim, / sve do križa Tvojega.

Kao Marija da te ljubim, / tvoj put da slijedim ja. /

Kao Marija da ti služim, / da ti predam život sav.

100. Ostani s nama

Pripjev: Ostani s nama jer večer je, / ostani Gospode. /
Ostani s nama jer mračí se, / ostani Gospodine.

1. Dvojica braće išli su tužni / što Isus umrije. / I dođe
Isus uskrsli k njima / tuga ih mine u tren.

2. Riječ Tvoja jasna često mi zbori, / želi me podići. /
Al' sav moj govor, djela i misli / žele Te mimoići.

3. Sebe nam daješ, život nam vraćaš, / blaguješ sa
nama. / Hvala ti, Kriste, za ljubav silnu / koja nas vodi
kroz svijet.

4. Primi nas, Kriste, ko sinove Oca, / tvoja smo braća
mi. / Premda je večer, tama sve veća / pođimo skupa
sad svi.

101. Lijepa naša

1. Lijepa naša domovino, oj junačka zemljo mila,
stare slave djedovino, da bi vazda sretna bila!

Mila kano si nam slavna, mila si nam ti jedina,
mila kuda si nam ravna, mila kuda si planina.

2. Teci Dravo, Savo teci, nit' ti Dunav silu gubi,
sinje more svijetu reci: da svoj narod Hrvat ljubi!
Dok mu njive sunce grije, dok mu hrašće bura vije,
dok mu mrtve grob sakrije, dok mu živo srce bije!

3. Vedro nebo, vedro čelo, blaga prsa, blage noći,
toplo ljeto, toplo djelo, bistre vode, bistre oči;
Vele gore, veli ljudi, rujna lica, rujna vina,
silni gromi, silni ljudi; to je naša domovina!

102. Credo

Credo in unum Deum. Patrem omnipotentem, factorem caeli et terrae, visibilium omnium, et invisibilium. Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia saecula. Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero. Genitum, non factum, consubstantialem Patri: per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, et propter nostram salutem descendit de caelis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine: Et homo factus est.

Crucifixus etiam pro nobis: sub Pontio Pilato passus, et sepultus est. Et resurrexit tertia die, secundum Scripturas. Et ascendit in caelum: sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare vivos, et mortuos: cujus regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum, Dominum, et vivificantem: qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre, et Filio simul adoratur, et conglorificatur: qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Et exspecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi saeculi. Amen.

103. Pater noster

Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in caelo et in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo. Amen.

104. Salve Regina

Salve, Regina, Mater misericordiae, vita, dulcedo, et spes nostra, salve. Ad te clamamus exsules filii Hevae,

ad te suspiramus, gementes et flentes in hac lacrimarum valle. Eia, ergo, advocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos converte; et Jesum, benedictum fructum ventris tui, nobis post hoc exilium ostende. O clemens, O pia, O dulcis Virgo Maria.

105. Sanctus

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus! Pleni sunt caeli et terra gloria tua! Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus! Benedictus qui venit in nomine Domini.

106. Venite, adoremus

Venite, adoremus, venite, adoremus, venite adoremus Dominum.

Magnificat! Magnificat! Magnificat! Anima mea Dominum!

107. Benedictus

Benedictus qui veni in nomine Domini, Benedictus qui veni in nomine Domini Hosana! Hosana! Hosana in excelsis!

108. Zdravo, Marijo (Ps. 112)

Ant.: Zdravo, Marijo, milosti puna, Majko Isusa Krista Hvalite, sluge Gospodnje, hvalite ime Gospodnje! Blagoslovljeno ime Gospodnje sada i dovijeka.

Od istoka sunca do zalaska hvaljeno bilo ime Gospodnje, uzvišen je Gospodin nad sve narode, slava njegova nebesa nadvisuje.

Tko je kao Gospod Bog naš koji u visinama stoluje i gleda odozgo nebo i zemlju.

Podiže iz prašine uboga, iz gliba vadi siromaha da ga posadi s prvacima, s prvacima svoga naroda.

Nerotkinji daje da u domu stanuje kao radosna majka djece brojne.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Kako bijaše na početku tako i sada i u vijeke vjekova.

109. Velika nam djela učini Gospodin (Ps. 126)

Ant. Velika nam djela učini Gospodin: opet smo radosni! Kad Gospodin vraćaše sužnjeve sionske, bilo nam je ko da snivamo. Usta nam bijahu puna smijeha, a jezik klicanja. Među poganima tad se govorilo: „Silna im djela učini Gospodin!“ Velika nam djela učini Gospodin: opet smo radosni!

Vrati, Gospodine, sužnjeve naše ko potoke negepske! Oni koji siju u suzama, žanju u pjesmi.

Išli su, išli plačući, noseći sjeme sjetveno: vraćat će se s pjesmom noseći snoplje svoje.

110. Gospodin je pastir moj

Ant.: Gospodin je pastir moj, zla se ne bojim, jer on je sa mnom.

Gospodin je pastir moj, ni u čem ja ne oskudjevam, na poljanama zelenim on mi daje odmora. Na vrutke me tihane vodi i krijepi dušu moju. Stazama pravim on me upravlja radi imena svojega.

Pa da mi je i dolinom smrti proći zla se ne bojim jer ti si sa mnom. Tvoj štap i palica tvoja utjeha su meni. Trpezu preda mnom prostireš na oči dušmanima mojim, uljem mi glavu mažeš, čaša se moja preljeva.

Dobrota i milost pratit će mene sve dane života moga. U Gospodnjem ću domu prebivati kroz dane mnoge.

111. Ako danas glas mu čujete

Ant.: Ako danas glas mu čujete, ne budite srca tvrda. Dođite, kličimo Gospodinu, uzvikujmo Hridi, Spasitelju svome! Pred lice mu stupimo s hvalama kličimo mu, kličimo u pjesmama!

Dodite, prignimo koljena i padnimo nice, poklonimo se Gospodinu koji nas stvorio! Jer on je Bog naš, a mi narod paše njegove, ovce što on ih čuva.

O da danas glas mu poslušate: „Ne budite srca tvrda kao u dan kušnje u pustinji gdje me iskušavahu očevi vaši, iskušavahu premda vidješe djela moja“

112. Hvali dušo moja,

Ant.: Hvali dušo moja, hvali dušo moja, Gospoda, Gospoda!

On ostaje vjeran do vijeka potlačenima vraća pravicu, a gladnima kruha daje.

Gospodin oslobađa sužnje, Gospodin uspravlja prignute Gospodin slijepcima oči otvara. Gospodin ljubi pravedne.

Gospodin štiti pridošlice, sirote i udovice podupire a grešnicima mrsi putove, tvoj Bog, Sione, od koljena do koljena.

113. Zahvaljajte Gospodinu

Ant.: Zahvaljajte Gospodinu jer je dobar, zahvaljajte Gospodinu jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova!

Neka rekne dom Izraelov: Vječna je ljubav njegova!

Neka rekne dom Aronov: Vječna je ljubav njegova!

Svi koji se Gospodina boje neka reknu: Vječna je ljubav njegova!

Gurahu me, gurahu da me obore, ali mi Gospodin pomože. Gospodin je moja snaga i pjesma, on mi je spasitelj. Čuj! Radost i spasenje odzvanja šatorima pravednika: Gospodnja se proslavi desnica!

Kamen koji odbaciše graditelji, postade kamen zaglavni. Gospodnje to je djelo: kakvo čudo u očima našim!

Ovo je dan što ga učini Gospodin: kličimo i radujmo se njemu!

114 Blago svima koji se boje Gospodina

Ant.: Blago svima koji se boje Gospodina, koji njegovim hode stazama!

Blago svakome koji se boji Gospodina, koji njegovim hodi stazama! Plod ruku svojih ti ćeš uživati, blago tebi, dobro će ti biti.

Žena će ti biti kao plodna loza u odajama tvoje kuće; sinovi tvoji ko mladice masline oko stola tvojega. Eto, tako će biti blagoslovljen čovjek koji se boji Gospodina! Blagoslovio te Gospodin sa Siona, uživao sreću Jeruzalema sve dane života svojega!

115. Pošalji Duha svojega

Ant.: Pošalji Duha svojega, Gospodine, i obnovi lice zemlje.

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina! Gospodine, Bože moj, silno si velik! Odjeven veličanstvom i ljepotom, svjetlošću ogrnut kao plaštem!

Stavio si zemlju na stupove njene: neće se poljuljati u vijeku vjekova, pokrio si je vodama kao haljinom, iznad bregova vode stajahu.

Izvore svraćaš u potoke što žubore među brdima. Uz njih se gnijezde ptice nebeske i pjevaju među granama. Ti natapaš bregove iz dvorova svojih, zemlja se nasićuje plodom tvojih ruku. Ti daješ te niče trava za stoku i bolje na korist čovjeku.

Kako su brojna tvoja djela, Gospodine! Sve si to mudro učinio: puna je zemlja tvojih stvorenja. Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina!

Gospodin oslobađa sužnje, Gospodin uspravlja prignute Gospodin slijepcima oči otvara. Gospodin ljubi pravedne. Gospodin štiti pridošlice, sirote i udovice podupire a grešnicima mrsi putove, tvoj Bog, Sione, od koljena do koljena.

**PUTOSITNICE
OD ZAGREBA DO LOURDESA**

Republika Slovenija

Himna: **Zdravljica**

Ustavno uređenje: **parlamentarna republika**

Neovisnost: **25. lipnja 1991. godine**

Površina: **20 273 km²**

Broj stanovnika (2012.): **2 058 000**

Gustoća naseljenosti: **101 st./km²**

Glavni i najveći grad: **Ljubljana**

Službeni jezik: **slovenski**

Očekivana životna dob: **76 godina**

Narodnosni sastav: **Slovenci 83,1%, Hrvati 1,8%,
Bošnjaci 1,1%, Srbi 2%**

Vjerski sastav: **rimokatolici 58%, pravoslavci 4%,
muslimani 3%**

Stupanj urbanizacije (udio gradskog stanovništva):
49%

BDP po st.: **28 010 \$**

Novčana jedinica: **1 euro; 1€=100 centi**

Predsjednik: **Borut Pahor**

Premijer: **Miro Cerar**

Republika Slovenija leži u Srednjoj Europi na dodiru Alpa, Dinarskoga gorja, Panonske nizine i Sredozemlja. Na zapadu graniči s Italijom, na sjeveru s Austrijom, na sjeveroistoku s Mađarskom, na istoku i jugu s Hrvatskom; na jugozapadu izlazi na Jadransko more.

Stanovništvo – Za razvoj stanovništva u Sloveniji do II. svjetskog rata bio je karakterističan velik prirodni priraštaj, no zbog masovnog iseljavanja u SAD, prije svega iz Kranjske, između dva svjetska rata stanovništvo Slovenije raslo je sporije nego drugdje u Europi. Među autohtonim stanovništvom veliku većinu čine Slovenci (87,8%), uz njih su još Mađari u istočnom dijelu Prekmurja, Talijani u obalnim gradovima i bližem zaleđu, Romi te nešto stanovništva koje govori njemački u Štajerskoj.

Nakon II. svjetskog rata udio autohtonog stanovništva smanjio se zbog doseljavanja iz drugih republika bivše Jugoslavije, osobito 80-ih godina (1991.: 11,5%). Nakon osamostaljenja velik dio doseljenika dobio je slovensko državljanstvo (54 000 Hrvata, 48 000 Srba, 27 000 Bošnjaka, 4 400 Crnogoraca i 3 600 Albanaca).

Državno uređenje – Slovenija je parlamentarna republika s Ustavom od 23. prosinca 1991. godine. Prema njemu, aktivno pravo glasa imaju svi slovenski državljani stariji od 18 godina, dakle i oni koji imaju stalno boravište u inozemstvu. Predsjednik republike

bira se na rok od 5 godina, a može biti izabran dva puta za redom. Predstavlja Sloveniju i vrhovni je zapovjednik oružanih snaga, raspisuje izbore za državnu skupštinu i proglašava zakone.

Parlament čine Državna skupština i Državno vijeće. Državnu skupštinu tvore 90 zastupnika, koji se biraju na četiri godine na općim izborima. Državno vijeće zastupa nosioce socijalnih, privrednih, strukovnih i lokalnih interesa i tvore ga 40 članova. Članovi Državnog vijeća biraju se na pet godina.

Povijest – Potkraj VI. st. na teritoriju Slovenije počela su se naseljavati slavenska plemena, koja su se kasnije, pod vodstvom kneza Valuka, pridružila Samovom plemenskom savezu (623.-658.). Do sredine VII. stoljeća u gornjem toku Drave i Mure formirala se kneževina Karantanija, koja je oko 745. došla pod neposrednu franačku vlast. U XI. st. potpuno se utvrdio njemački feudalni poredak, a u XII.-XV. st. nastali su prvi gradovi.

U XV. i XVI. st. pogoršao se gospodarski položaj slovenskih zemalja, sve veći porezi i prijelaz na novčano gospodarstvo prouzročili su seljačke ustanke (u Koruškoj 1478., Hrvatsko-slovenska seljačka buna 1573., Savinjski ustanak 1635. i Tolminski seljački bunt 1713.).

Reformacija u XVI. st. Slovencima je bila od izvanrednog značenja, udarila je temelje slovenskom književnom jeziku. Odredbom Augsburškoga državnog vijeća (1555.) slovenske zemlje ostale su katoličke jer su Habsburgovci protureformacijom posve zatrli protestantizam, koji se održao samo u Prekmurju.

U XVII. i XVIII. st. uslijedilo je razdoblje mira i gospodarskog razvoja, osobito za vladavine Marije

Terezije (1740.-80.) i njezinog sina Josipa II. (1780.-90.). Austrugarskom nagodbom (1867.) veći dio Slovenije potpao je pod austrijski dio Monarhije, a Pomurje je bilo uključeno u ugarski dio. 1869. godine slovenski zastupnici prihvatili su program za udružene Kranjske, Primorske, južne Štajerske i Koruške u jedinstvenu zemlju sa zajedničkom skupštinom i carskim namjesnikom. Zbog velikonjemačkog pritiska jačali su planovi o sjedinjenju svih južnoslavenskih naroda u okviru Austro-Ugarske. 30. svibnja 1917. godine predsjednik Jugoslavenskog kluba u Beču Anton Korošec pročitao je Svibanjsku deklaraciju kojom se to zahtijeva, no, austrijska vlada je odbacila deklaraciju u jesen 1917.

16. kolovoza 1918. godine Slovenci i istarski Hrvati osnovali su u Ljubljani Narodno vijeće Slovenaca, Hrvata i Srba, koje je bilo isključivi predstavnik Južnih Slavena u Austro-Ugarskoj. Ono je preuzelo sve državne poslove te 29. listopada 1918. proglasilo samostalnu Državu Slovenaca, Hrvata i Srba, koja se 1. prosinca 1918. udružila s Kraljevinom Srbijom u Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca. Kralj Aleksandar Karađorđević promijenio je ime kraljevine u Kraljevina Jugoslavija i još ju više centralizirao. 25. ožujka 1941. Jugoslavija je pristupila Trojnom paktu, a 6. travnja 1941. napala ju je Njemačka sa svojim saveznicima.

Okupatori su Sloveniju razdijelili na tri dijela: područje južno od Save zaposjela je talijanska vojska te ga 3. svibnja 1941. priključila Italiji (Ljubljanska provincija), Štajersku i Gorenjsku okupirala je njemačka vojska i priključila ih Trećem Reichu, a Prekmurje je priključeno Mađarskoj.

Četiri skupine Slovenaca (kršćanski socijalisti, Komunistička partija Slovenije, kulturni radnici i so-

kolska organizacija) ustanovile su u Ljubljani 27. travnja 1941. Oslobodilnu frontu slovenskog naroda, koja je otpočela oružanu borbu protiv okupatora.

Skupština zastupnika slovenskog naroda u Kočevju (1.-3. listopada 1943.) donijela je odluku o uključenju Slovenije u novu Jugoslaviju. 5. svibnja 1945. u Ajdovščini osnovana je Narodna vlada Slovenije, a 29. studenog 1945. Slovenija se preimenovala u Narodnu Republiku Sloveniju. Novim Ustavom (1963.) Slovenija se preimenovala u Socijalističku Republiku Sloveniju.

Nakon smrti Josipa Broza (4. svibnja 1980.) političke i gospodarske prilike u Jugoslaviji počele su se brzo zaoštavati. Ujedinjena slovenska oporba (Demos - Demokratska opozicija Slovenija) objavila je 8. svibnja 1989. Svibanjsku deklaraciju, kojom je izrazila zahtjeve Slovenaca za suverenom i demokratskom državom.

Na prvim demokratskim izborima (8. i 22. travnja 1990.) Demos je uvjerljivo pobijedio te počeo ostvarivati program osamostaljenja Slovenije. Na referendumu o neovisnosti (23. prosinca 1990.) 89% glasača izjasnilo se za samostalnu Sloveniju. Slovenski je parlament 25. lipnja 1991. proglasio neovisnu republiku Sloveniju.

26. lipnja 1991. Jugoslavenska narodna armija pokušala je vojnim zaposjedanjem granica pokoriti Sloveniju, no u desetodnevnom ratu bila je poražena. 23. prosinca 1991. tadašnja republička skupština donijela je novi, demokratski Ustav. Slovenija se uspješno uključila i u međunarodne organizacije: 22. svibnja 1992. primljena je u UN, a 14. svibnja 1993. u Vijeće Europe, a od 1. svibnja 2004. članica je Europske unije i NATO-a.

Gospodarstvo – Slovenija je razmjerno uspješno prebrodila teško razdoblje prijelaza na tržišno gospodarstvo. Za to su zaslužni raznolik gospodarski sastav i prevlast malih i srednjih poduzeća, dobro razvijena prometna i druga infrastruktura, povoljan geografski položaj na raskrižju prometnih putova, blizina zapadnoeuropskih i srednjoeuropskih tržišta te dosadašnje poslovne veze s razvijenijim dijelom svijeta.

Vojna sila – Slovenske oružane snage nastale su tijekom ratne 1991. godine iz Teritorijalne obrane Slovenije, koja je bila ustrojena 1968. godine kao paravojna formacija u bivšoj jugoslavenskoj republici. Snage TORS-a i slovenske policije činile su glavninu snaga koje su se tijekom desetodnevnog rata 1991. godine suprotstavile JNA koja je napala Sloveniju nakon proglašenja neovisnosti.

Slovenske oružane snage službeno su ustrojene 1993. godine, a deset godina kasnije uslijedio je preustroj. Nakon ukinuća obveznog služenja vojnog roka 2003. godine uslijedila je profesionalizacija Slovenske vojske. Uglavnom ju čini kopnena vojska s tim da sadrži i komponente zrakoplovstva i mornarice. Sa svojim postrojbama sudjeluje u međunarodnim mirovnim operacijama. Od ožujka 2004. godine Slovenija je članica NATO-a.

Prirodne i kulturne znamenitosti:

Bled, turističko središte na Bledskom jezeru u kojem je otok s crkvom Marijina uznesenja iz XVII. st.

Celje, grad na lijevoj obali Savinje, krasi ga gradska jezgra s renesansnom Starom grofijom, gotička crkva sv. Danijela iz XIV. st.

Hrastovlje, romanička crkva sv. Trojstva iz XII. st., opasana visokim zidinama.

Ljubljana, glavni grad te gospodarsko, kulturno i obrazovno središte na rijeci Ljubljanici. Krasi ga gradsko središte s baroknim i klasicističkim građevinama: katedrala sv. Nikole, uršulinska crkva sv. Trojstva, franjevačka crkva Navještenja Marijina, vijećnica, rokokoko Gruberova palača i dr. Brojne novije građevine: Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Tromostovje, ljetna pozornica Križanke, crkva sv. Franje u Šiški, groblje Žale i dr.

Maribor, gospodarsko i kulturno središte na rijeci Dravi. Na lijevoj obali sačuvana je stara gradska jezgra s teretnim pristaništem i sačuvanim srednjovjekovnim obrambenim kulama. Vijećnica, gotička crkva sv. Ivana Krstitelja iz XII. st.

Piran, slikovit grad na poluotoku na sjevernoj strani Piranskog zaljeva. Rese ga Tartinijev trg uz staru luku s mletačkom kućom iz XV. st., crkva sv. Jurja s krtionicom iz 1650., pomorski muzej Sergeja Mašere.

Planinska jama, 6,9 km dugačka špilja na izvoru Unice na južnom kraju Planinskog polja s opsežnim galerijama i podzemnim dotokom vode iz Postojnske jame i Rakovog Skocjana.

Pleterje, kartuzijanski samostan osnovan 1407., opasan 2,8 km dugačkim zidinama s gotičkom crkvom sv. Trojstva.

Ptuj, najstariji slovenski grad na rijeci Dravi sa slikovitim gradskom jezgrom između zamka na uzvisini i rijeke s brojnim starim zgradama: nekadašnjim minoritskim samostanom utemeljenim 1239., crkvom sv. Jurja, Orfejevim spomenikom iz II. st., baroknim dominikanskim samostanom.

Ptujska Gora, gotička crkva Majke Božje na uzvisini

povrh Ptujskog polja s kamenim reljefom Marije zaštitnice s plaštem (oko 1400.).

Stična, cistercitski samostan utemeljen 1136. sa samostanskom crkvom Majke Božje Žalosne iz XII. st.

Škocjanske jame, oko 5 km dugačak špiljski sustav na ponoru Reke kraj Divače.

Škofja Loka, stari grad na sutoku Poljanske i Selske Sore u podnožju Loškoga grada. Brojne stare građanske kuće na srednjovjekovnom Gradskom trgu i na Donjem trgu.

Triglavski nacionalni park, 848 km², osnovan 1961., obuhvaća gotovo čitave Julijske Alpe s najvišim vrhovima (Triglav, 2864 m) i širokim područjima visokogorskoga krša (Komna, Fužinske planine) te više visokogorskih dolina (Bohinj s Bohinjskim jezerom i slapom Savicom, Vrata sa slapom Peričnikom, Kot, Krmu, Martuljek, Pišnicu, Tamar, Zadnju Trentu).

Državni blagdani

Datum	Ime
<i>1. i 2. siječnja</i>	<i>Nova godina</i>
<i>8. veljače</i>	<i>Prešernov dan</i>
<i>dan nakon Uskrsa</i>	<i>Uskrsni ponedjeljak</i>
<i>27. travnja</i>	<i>Dan otpora</i>
<i>1. i 2. svibnja</i>	<i>Praznik rada</i>
<i>25. lipnja</i>	<i>Dan državnosti</i>
<i>15. kolovoza</i>	<i>Velika Gospa</i>
<i>31. listopada</i>	<i>Dan reformacije</i>
<i>1. studenoga</i>	<i>Dan spomena na mrtve</i>
<i>25. prosinca</i>	<i>Božić</i>
<i>26. prosinca</i>	<i>Dan neovisnosti i zajednosti</i>

Repubblica Italiana (Republika Italija)

Himna: **Fratelli d'Italia**

Ustavno uređenje: **parlamentarna republika**

Neovisnost: **17. ožujka 1861. godine**

Površina: **301 230 km²**

Broj stanovnika (2011.): **59 464 644**

Gustoća naseljenosti: **197 st./km²**

Glavni i najveći grad: **Roma (Rim)**

Očekivana životna dob: **80 godina**

Narodnosni sastav: **Talijani 94%, Sardi 3%, ostali 2% (Furlani, Austrijanci, Slovenci, Francuzi)**

Vjerski sastav: **rimokatolici 85%**

Službeni jezik: **talijanski**

BDP po st.: **30 580 \$**

Novčana jedinica: **1 euro; 1€=100 centi**

Predsjednik: **Sergio Mattarella**

Premijer: **Paolo Gentiloni**

Italija leži u Južnoj Europi, većim dijelom na Apeninskom poluotoku između Jadranskoga mora na istoku te Ligurskoga i Tirenskoga mora na zapadu. Pripadaju joj i veliki otoci Sicilija i Sardinija te nekoliko manjih otoka. Kopnenu granicu na sjeveru ima u Alpama, a graniči s Francuskom, Švicarskom, Austrijom i Slovenijom, na moru graniči s Hrvatskom. Unutar njenog nalaze se neovisne države San Marino i Vatikan.

Stanovništvo – Stanovništvo Italije prilično je homogeno, Talijani čine 94%, premda u rubnim pokrajinama žive i brojne manjine. Najbrojniji su Sardi na Sardiniji (1,7 mil.), koji govore posebnim roman-skim jezikom. U Furlaniji-Julijskoj krajini žive Furlani (oko 700 000) i Slovenci (oko 53 000). Južnotirolci (300 000), koji govore njemački, žive u autonomnoj regiji Južni Tirol, a Francuzi u autonomnoj regiji Valle d' Aosta (30 000). U alpskim dolinama zapadnih Dolomita živi oko 30 000 Ladina, u Kalabriji i na Siciliji oko 90 000 Albanaca, u Kalabriji i na Salentinskom poluotoku oko 30 000 Grka, a u pokrajini Molise oko 3 000 Hrvata.

Vjerski je opredijeljeno 95% stanovništva; većinu čine katolici. Prema Lateranskom sporazumu s Vatikanom (1929.), katolička vjera postala je državna vjera, no Ustav jamči potpunu vjersku slobodu. Novim sporazumom između države i Crkve 18. veljače 1984. to je potvrđeno.

Italija je zemlja iseljavanja; do II. svjetskog rata prevladavalo je iseljavanje u prekomorske krajeve, ponajprije u SAD, Argentinu i Australiju. Nakon 1950. oko 4 mil. Talijana otišlo je na rad u razvijenije europske države, prije svega u Njemačku, Francusku i Švicarsku. Na njihovo mjesto 80-ih i 90-ih godina došli su doseljenici iz sjeverne i zapadne Afrike i iz Albanije.

Državno uređenje – Po Ustavu od 1. siječnja 1948. godine Italija je parlamentarna republika. Aktivno biračko pravo imaju svi talijanski državljani stariji od 18 godina (za Senat 25 godina), a pasivno pravo stariji od 25 godina (za Senat 40 godina).

Predsjednik republike bira se na sedam godina. Bira ga izborni kolegij kojeg čine članovi oba doma parlamenta i po tri predstavnika svakoga regionalnog vijeća. Ustav mu daje pravo raspustiti parlament, ima pravo suspenzivnog veta na nove zakonske akte, imenuje predsjednika vlade i na njegov prijedlog ministre, vrhovni je zapovjednik oružanih snaga, predsjedava Višem sudskom vijeću i imenuje pet članova Ustavnoga suda.

Parlament čine Zastupnički dom i Senat. Njihovi članovi biraju se na općim izborima na pet godina. Imaju slične ovlasti jer za prihvaćanje zakona potrebna je suglasnost obaju domova.

Na izborima 1994. umjesto dotadašnjeg proporcionalnog izbornog sustava primijenjen je kombinirani: tri četvrtine članova obaju domova biraju se po većinskom sustavu, a četvrtina po proporcionalnom. Zastupnički dom ima 630 članova, a Senat 325 članova (315 izabranih i 10 doživotnih senatora). Senatori se biraju po regionalnom načelu tako da svaka regija ima 7 senatora, osim Aoste koja ima jednog i Molisea koji ima dva senatora. Predsjednik Senata istodobno je zamjenik predsjednika republike.

Italija je podijeljena na 20 regija koje se dijele na 102 pokrajine. Regije imaju svoja regionalna vijeća i vlade s različitim zakonodavnim i upravnim ovlastima. Pet regija ima poseban autonomni status zbog nacionalnih manjina ili povijesnih posebnosti: Valle d Aosta, Južni Tirol, Furlanija-Julijska krajina, Sicilija i Sardinija.

- 1) *Abruzzo*
- 2) *Valle d'Aosta*
- 3) *Apulija (Puglia)*
- 4) *Basilicata*
- 5) *Kalabrija (Calabria)*
- 6) *Kampanija (Campania)*
- 7) *Emilia-Romagna*
- 8) *Furlanija-Julijska krajina (Friuli-Venezia Giulia)*
- 9) *Lacij (Lazio)*
- 10) *Ligurija (Liguria)*
- 11) *Lombardija (Lombardia)*
- 12) *Marke (Marche)*
- 13) *Molise*
- 14) *Pijemont (Piemonte)*
- 15) *Sardinija (Sardegna)*
- 16) *Sicilija (Sicilia)*
- 17) *Trentino-Južni Tirol (Trentino-Alto Adige)*
- 18) *Toskana (Toscana)*
- 19) *Umbrija (Umbria)*
- 20) *Veneto*

Povijest – Oko 750. godine pr. Kr. utemeljen je grad Rim, a dva stoljeća kasnije uspostavljena republika. Nakon što su Kelti 387. pr. Kr. srušili grad Rim je u tri rata protiv Samnićana, Latina i Kelta osigurao vlast nad cijelom srednjom Italijom, a pobjedom u ratu protiv Taranta i nad južnom Italijom. U idućem stoljeću rimska država proširila se na račun Kartage (241. pr. Kr. dobila je Siciliju, 237. pr. Kr. Sardiniju i Korziku, 197. pr. Kr. južnu Španjolsku).

Sve do III. st. Rimsko Carstvo bilo je najveća svjetska velesila, a „Rimski mir“ (Pax Romana) donio je gospodarski i kulturni procvat. U III. st. Rimsko Carstvo počeli su ugrožavati „barbari“, prije svega Germani. Nakon smrti cara Teodozija (395.) carstvo se raspalo na zapadni i istočni dio. Zapadnorimsko Carstvo propalo je 476. pod pritiskom germanskih naroda kad je vojskovođa Odoakar srušio zadnjega rimskog cara Romulusa Augustulusa.

U sjevernu Italiju 568. godine prodrli su Langobardi te osnovali veći broj samostalnih država. Zbog njih je papa Stjepan II. zatražio pomoć od karoлинškoga kralja Pipina III. 753. godine čime se Italija za čitavo tisućljeće uključila u kasnije Sveto Rimsko Carstvo, a papa je od Pipina dobio teritorij koji je postao jezgra Papinske Države. Karlo Veliki pobijedio je Langobarde 774. i priključio njihovo područje frančkoj državi.

Potkraj XI. st. u Italiji je trajao rat za investituru između pape Grgura VII. i njemačkog cara Henrika IV. Od XIII. st. postojalo je više gradova republika (Mleci, Firenca, Genova) i feudalnih država (Milansko vojvodstvo, Papinska Država). Brz privredni razvoj nakon križarskih ratova potaknuo je u njima silan razmah kulturnoga stvaralaštva.

Od 16. st. za vlast nad Italijom borili su se Habsburgovci, francuski Bourboni i Španjolska. Španjolska je udruživanjem Aragona i Kastilje 1479. dobila i Napuljsko kraljevstvo, Siciliju i Sardiniju. Poslije smrti Karla II., zadnjeg predstavnika španjolske grane Habsburgovaca, buknuo je rat za španjolsku baštinu (1701.-1714.). Nakon njega je Napuljsko kraljevstvo, Milano i Siciliju dobila Španjolska, Lombardiju Austrija, a Korziku Francuska.

Tijekom ratova koje je vodio Napoleon je osvojio veći dio Italije i djelomično ga priključio Francuskoj, a djelomice osnovao satelitske države. Izvan njegova carstva ostale su samo kraljevine Sardinija i Sicilija. Bečki kongres (1815.) ponovno je razdijelio Italiju između Austrije (Veneto, Lombardija, Toskana, Modena, Parma), Španjolske (Napulj i Sicilija), Papinske Države i Kraljevstva Sardinije (Pijemont, Sardinija i Genova).

Na čelo pokreta za ujedinjenje Italije stupio je predsjednik pijemontske vlade Camillo Cavour 1852. pod savojskom krunom i isprva bio usmjeren protiv Austrije. U ratu protiv nje Sardiniju je poduprla Francuska tako da su Austrijanci morali napustiti Toskanu, Modenu, Parmu i Lombardiju. 1860. godine Giuseppe Garibaldi osvojio je španjolsko Kraljevstvo dviju Sicilija, dok mu osvajanje Papinske Države nije uspjelo zbog francuske vojne potpore papi. 17. ožujka 1861. talijanski parlament u Torinu izabrao je pijemontskoga kralja Viktora Emanuela II. za talijanskoga kralja. Time je bila ujedinjena cijela Italija, osim Mletaka i Papinske Države.

U razdoblju gospodarskog procvata do I. svjetskog rata jako su ojačali lijevi i desni ekstremizam, a nakon 1890. Italija se pridružila kolonijalnoj politici

velikih sila. Ojačao je i pokret Iredenta - nastojanje da se „talijanska“ područja u Austro-Ugarskoj priključe Italiji (J. Tirol, Furlanija, Trst, Istra, Dalmacija).

Italija je 1882. stupila u trojni savez s Njemačkom i Austro-Ugarskom, no potpisom tajnog Londonskog sporazuma 26. travnja 1915. koji joj je jamčio područja na istočnoj obali Jadranskog mora, pristupila je Antanti te 23. svibnja 1915. navijestila rat Austro-Ugarskoj. Iako je na Soči i u Dolomitima poražena, mirovnim sporazumom u Saint-Germainu 10. rujna 1919. dobila je J. Tirol, a Rapalskim 12. studenog 1920. Trst, Goricu, znatan dio zapadne Slovenije, Istru, otoke Cres, Lošinj, Lastovo i otočje Palagruže, kao i Zadar s okolicom. 1919. godine Italija si je priključila i Slobodnu državu Rijeku.

U vrijeme teške gospodarske krize i socijalnih nemira fašisti su 28. listopada 1922. izveli državni udar pa je kralj povjerio mandat Benitu Mussoliniju za sastav nove vlade. Do 1928. „Duce“ je zatro ljevičarski pokret, uvevši fašističku diktaturu. 25. listopada 1936. Mussolini i Adolf Hitler potpisali su Sporazum o utemeljenju osovine Rim-Berlin, a 22. svibnja 1939. „Čelični pakt“. 10. lipnja 1940. Italija je stupila u II. svjetski rat na strani Njemačke, 6. travnja 1941. zajedno s njom napala je Jugoslaviju i okupirala Ljubljansku provinciju, veći dio Dalmacije, dijelove Crne Gore i Hercegovine. Nakon savezničkog iskrcavanja na Siciliji 10. srpnja 1943. Mussolini je maknut s položaja predsjednika vlade 25. srpnja 1943., a njegov nasljednik maršal Pietro Badoglio potpisao je kapitulaciju 3. rujna 1943.

Na referendumu 2. lipnja 1946. većina birača opredijelila se za republiku, koja je proglašena 18. lipnja 1946. Potpisom mirovnog sporazuma u Parizu

10. veljače 1947. Italija se morala odreći svih kolonija i okupiranih teritorija na istočnoj obali Jadranskog mora, a Trst s okolicom postao je slobodni teritorij pod zajedničkom savezničkom upravom.

Brz poratni privredni razvoj povećao je razlike između bogatoga sjevera i siromašnog juga. Šezdesetih godina kriza se produbila zbog gospodarskih poteškoća i stalnih štrajkova, sredinom 70-ih vrhunac je dosegla teroristička djelatnost Crvenih brigada (ubojstvo predsjednika vlade Alda Mora 9. svibnja 1978.), a u južnom dijelu razmahala se mafija. Početkom 90-ih zbog nepovjerenja birača i upletenosti političara u korupciju i druge afere raspala se tradicionalna stranačka struktura (kršćanski demokrati, komunisti, socijalisti). Tek promjenom izbornoga zakonodavstva 1994., izborima 1996. i preraspodjelom političke moći prilike su se znatnije smirile.

Italija se nakon II. svjetskog rata, unatoč unutarnjim sukobima i velikoj moći Komunističke partije, usmjerila prozapadno te imala značajnu ulogu kao članica utemeljiteljica NATO-a, Vijeća Europe i Europske zajednice za ugljen i čelik, prethodnice današnje EU. Potpisnica je Schengenskoga sporazuma, a od 1. siječnja 1999. članica ja EMU sa zajedničkom valutom eurom.

Gospodarstvo – Italija je po gospodarskoj snazi šesta država na svijetu. Brz gospodarski razvoj bio je ograničen na sjeverne i srednje dijelove Italije dok je južni dio, unatoč državnom nastojanju, jako zaostao. 1933. godine osnovan je Zavod za industrijsku obnovu koji je usmjeravanjem kapitala utemeljio snažna državna poduzeća koja i danas vladaju elektroprivredom, proizvodnjom čelika, autocestama, medijima,

zračnim prometom, petrokemijskom industrijom. Početkom 90-ih godina Italija je ušla u političku i privrednu krizu, koje su nastale zbog budžetskog deficita, vrlo proširene korupcije u političkim i gospodarskim krugovima i sve veće nezaposlenosti. Vlada je bila prisiljena ući u temeljitu reformu mirovinskog i socijalnog osiguranja, opsežne političke promjene i privatizaciju najvećih državnih koncerna.

Kultura – Italija je znamenita zbog svoje umjetnosti, kulture i brojnih spomenika, a poznata je i po dobroj hrani, vinu, modi, dizajnu, operi i mnogo čemu drugome. Začela je europsku renesansu tijekom XIV. i XV. stoljeća. Traga na zapadnoj kulturi ostavili su bezbrojni talijanski geniji poput: pjesnika Dantea i Petrarce, pisaca Boccaccioa, Casanove, Machiavellia i Castiglionea, slikara, kipara i arhitekta: Leonarda da Vincia, Raffaella, Michelangela Buonarrotia, Berninia i Palladia, skladatelja Vivaldia, Paganinia, Puccinia, Rossinia i Verdia, filmskih redatelja Antonionia i Fellinia, filozofa Giordana Bruna... Najznačajniji talijanski književnici XX. Stoljeća su: Luigi Pirandello, Guido Gozzano, Filippo Tommaso Marinetti, Alberto Moravia, Italo Calvino, Umberto Eco.

Vojna sila – Talijanskim oružanim snagama zapovijeda talijansko nadređeno obrambeno vijeće kojim predsjedava talijanski predsjednik. Čine ih 308 tisuća pripadnika, a uz kopnenu vojsku, zrakoplovstvo i mornaricu u njihovom sastavu su i karabinjeri. Glavninu snaga čini kopnena vojska koja je od 2004. profesionalna i u svom sastavu ima oko 115 tisuća djelatnih pripadnika, a služenje vojnog roka dragovoljno je. Talijansko ratno zrakoplovstvo u svom sastavu ima

oko 46 tisuća, a mornarica oko 35 tisuća pripadnika. Četvrtu komponentu čine karabinjeri, odnosno žandarmerija i vojna policija. Uz njih, u sklopu obrambenog sastava Italije, je i Financijska garda - specijalna policija za borbu protiv financijskog kriminala, trgovine drogom i drugih ilegalnih radnji. Italija je jedna od 12 zemalja koje su 1949. godine utemeljile Sjeverno-atlanski savez, a talijanske oružane snage sudjeluju u brojnim operacijama u sklopu NATO-a i UN-a.

Prirodne i kulturne znamenitosti:

Assisi, srednjovjekovni grad u Umbriji s bazilikom sv. Franje Asiškoga sa svečevim grobom, katedralom sv. Rufina, gotičkom crkvom sv. Klare.

Cagliari, središte Sardinije. Poznato po stijenama u koje je uklesan rimski amfiteatar iz III. st., katedrali iz XIII. st. gradskim zidinama iz XIII. st.

Castel del Monte, dvorac u Abruzzima, izgrađen u XIII. st. za njemačkoga cara Friedricha II. Resi ga slikovita kombinacija arapske i gotičke arhitekture.

Dolomitska cesta, 144 km dugačka planinska cesta kroz srce Dolomita, jedna od najljepših na svijetu, građena od 1895.-1909.

Etna, najveći aktivni vulkan u Europi (3323 m) s glavnim krater i oko 200 manjih na obroncima.

Ferrara, grad u Emiliji-Romanji, lijepo sačuvana gradska jezgra s renesansnim palačama: Palazzo dei Diamanti, Palazzo Schifanoia, dvorac obitelji Este.

Firenca (Firenze), središte Toskane na obalama rijeke Arna. Svoj vrhunac doživjela je u 15. i 16. st. u doba vladavine obitelji Medici, kada je bila jedno od glavnih žarišta renesanse.

Genova, središte Ligurije u Genovskom zaljevu.

Gradsko središte kod luke Porto Vecchio s brojnim palačama uz cestu Via Garibaldi.

Liparski otoci, sedam vulkanskih otoka u Tirenskom moru, među kojima je Stromboli s vulkanom koji već više od 2500 godina izbacuje lavu u razmacima od nekoliko minuta do nekoliko sati.

Milano, gospodarsko i kulturno središte Lombardije s gotičkom katedralom, crkvom i samostanom Santa Maria delle Grazie, dvorcem Castello Sforzesco.

Napulj, najveći grad u južnoj Italiji, središte Kampnije u podnožju Vezuva.

Pienza, grad u Toskani. Renesansni grad izgrađen po nacrtima firentinskog arhitekta Bernarda Rossellina na narudžbu pape Pija II.

Pisa, grad u Toskani u donjem toku rijeke Arno. Središte Piazza del Duomo s katedralom, krstionicom i 55 m visokim kosim tornjem, grobljem Camposanto.

Pompeji, antički grad u podnožju Vezuva što ga je u erupciji 79. godine uništio užareni oblak. Arheološkim iskapanjima nakon 1860. otkopan je nekadašnji grad.

Ravenna, grad u Emiliji-Romanji, važna luka u rimsko doba. Rese ju mozaici iz bizantskog razdoblja u crkvi San Vitale, bazilici Sant' Apollinare in Classe, mauzoleju carice Galle Placidije.

Rim, glavni grad države na rijeci Tiberu. „Vječni grad“ s brojnim kulturnim spomenicima iz svih razdoblja. Središte antičkoga grada je Forum Romanum s hramovima Saturna, Kastora i Poluksa, slavoluci pobjede cara Tita i Septima Severa, rimski amfiteatar Kolosej, Andeoska tvrđava, Karakaline terme, Panteon, ranokršćanske katakombe. Brojne su i bazilike: Sv. Ivana Lateranskog, Santa Maria Maggiore, Sv. Petra, Sv. Pavla izvan zidina, renesansna palača Farnese te ostale znamenitosti: Piazza di Spagna sa Španjolskim stubama,

Fontana di Trevi, Rimski nacionalni muzej, Muzej i galerija Borghese, Nacionalna galerija antičke umjetnosti. **Siracusa**, grad na Jonskom moru na Siciliji. Stara gradska jezgra na otočiću Ortigia s katedralom.

Siena, grad u Toskani. Slikovit srednjovjekovni grad sa središtem na trgu Piazza del Campo s vijećnicom.

Torino, središte Pijemonta i prvi glavni grad Italije od 1861.-1865. godine.

Urbino, zidinama opasan grad u Markama, jedno od najvažnijih središta renesanse. Renesansna duždeva palača, crkva sv. Ivana Krstitelja i sv. Josipa.

Venecija, grad na niskim otocima u Venecijanskoj laguni, prijestolnica Mletačke Republike. Glavna prometnica je 3,8 km dugačak Canal Grande, na kojem su brojne palače, preko njega most Rialto. Središte grada je Trg sv. Marka s bazilikom sv. Marka, s 99 m visokim zvonikom i Duždevom palačom.

Državni blagdani

Datum	Ime	Talijanski naziv
1. siječnja	<i>Nova godina</i>	<i>Capodanno</i>
6. siječnja	<i>Sveta tri kralja</i>	<i>Epifania</i>
dan nakon Uskrsa	<i>Uskrsni ponedjeljak</i>	<i>Lunedì di Pasqua</i>
25. travnja	<i>Dan oslobođenja</i>	<i>Liberazione</i>
1. svibnja	<i>Praznik rada</i>	<i>Festa del Lavoro</i>
2. lipnja	<i>Praznik Republike</i>	<i>Festa della Repubblica</i>
15. kolovoza	<i>Velika Gospa</i>	<i>Assunzione</i>
1. studenog	<i>Svi sveti</i>	<i>Tutti i Santi</i>
8. prosinca	<i>Bezgrešno začće</i>	<i>Immacolata</i>
25. prosinca	<i>Božić</i>	<i>Natale</i>
26. prosinca	<i>Sveti Stjepan</i>	<i>Santo Stefano</i>
31. prosinca	<i>Silvestrovo</i>	<i>San Silvestro</i>

République Française (Republika Francuska)

Himna: **Marseljeza**

Ustavno uređenje: **parlamentarna republika**

Neovisnost: **Verdunskim ugovorom 843. godine**

Površina: **543 965 km²**

Broj stanovnika (2007.): **61 538 322**

Gustoća naseljenosti: **113,1/km²**.

Glavni i najveći grad: **Paris (Pariz)**

Očekivana životna dob: **79 godina**

Narodnosni sastav: **Francuzi 94% (Bretonci, Baski, Katalonci, Korzikanci, Flamanci, Alzašani)**

Vjerski sastav: **rimokatolici 76%, muslimani 6%, protestanti 2%**

Službeni jezik: **francuski**

BDP po st. (2006.): **29 316 \$**

Novčana jedinica: **1 euro; 1€=100 centi**

Predsjednik: **François Hollande**

Premijer: **Bernard Cazeneuve**

Francuska leži u zapadnoj Europi na obalama Atlantskoga oceana i kanala La Manchea, a na jugoistoku seže do Sredozemnoga mora. Pripada joj i otok Korzika u Sredozemnom moru. Graniči s Belgijom, Luksemburgom, Njemačkom, Švicarskom, Italijom, Monakom, Andorom i Španjolskom. Francuska je jedna od zemalja osnivačica Europske Unije.

Stanovništvo – U XIX. st. Francuska je imala oko 28 mil. stanovnika (25% tadašnje Europe). Pedesetih i 60-ih godina XX. st. zbog dekolonizacije u Francusku se vratilo oko 1,5 mil. Francuza, a doselilo se još i oko 4 mil. stranaca. Između 1960. i 70. broj stanovnika povećao se za 11,1%, a 90-ih godina rast se usporio, premda je prirodni priraštaj među najvišima u Europi.

Po nacionalnoj pripadnosti 94% stanovnika čine Francuzi, premda među pokrajinama vladaju velike jezične i kulturne razlike. U Bretanji žive Bretonci (500 000), u Baskiji Baski (80 000), u Roussillonu Katalonci (260 000), u Akvitaniji i Provanci govori se i okcitanski (910 000), na Korzici korzički (260 000), na Azurnoj obali talijanski (260 000), a u Alzasu al-

zaški (1,5 mil.). Na svim područjima buja regionalizam i oživljuje kulturni identitet.

U Francuskoj živi 3,6 mil. stranaca (6,4% stanovništva): 1,3 mil. iz drugih članica EU, dok su drugi većinom iz Alžira (721 000), Maroka (274 000) i Tunisa. Stranci s arapskog govornog područja čine polovicu stranaca što uzrokuje jačanje protuarapskog raspoloženja i desničarski radikalizam; izrazita je njihova koncentracija u siromašnim četvrtima Marseillea, Pariza, Mulhousea, Lyona i Lillea.

Vjerski je opredijeljeno 85% stanovništva, od toga: 89% katolika, 3,2 mil. muslimana (6,4%), 1,1 mil. protestanata (2,1%) i 610 000 židova.

Na širem području Pariza živi 25% pučanstva, što je posljedica tradicionalno centralističkog uređenja države. Ostala gusto naseljena područja nalaze se u sjevernoj Francuskoj, Alzasu, na širem području Lyona i na sredozemnoj obali. Brdovita područja su područja iseljavanja, kao i privredno slabija jugozapadna Francuska. Osamdesetih godina proces depopulacije se usporio, osobito se smanjilo doseljavanje u Pariz, a povećalo iseljavanje iz gradova u prigradska područja (1982.-90. broj stanovnika Pariza smanjio se za 1,1%, a u prigradskim departmanima povećao se za 13,3%).

Državno uređenje – Prema Ustavu od 4. listopada 1958., Francuska je parlamentarna republika. Biračko pravo imaju svi francuski državljani stariji od 18 godina.

Predsjednik republike bira se na sedam godina na općim izborima. Njegova zadaća je brinuti se za poštovanje Ustava i djelovanje javnih službi, a ujedno je čuvar nacionalne samostalnosti i teritorijalne cjelovitosti države. Imenuje predsjednika vlade i na njegov prijedlog imenuje te razrješava ministre, predsjedja

Ministarskom vijeću, nakon savjetovanja s predsjednikom vlade i predsjednicima obaju domova parlamenta može raspustiti Narodnu skupštinu.

Parlament čine Narodna skupština i Senat. Narodnu skupštinu čini 577 zastupnika, koji se biraju na pet godina na općim izborima po većinskom sistemu u jednomandatnim izbornim okruzima (555 u Francuskoj i 22 u prekomorskim teritorijima). Senat ima 321 senatora, koje na devet godina biraju izborni kolegiji u departmanima i prekomorskim teritorijima tako da svake tri godine zamjenjuju trećinu senatora. Izborni kolegij čine svi članovi departmanskog vijeća i svi članovi općinskih vijeća. Francuska ima 296 senatora, 13 ih je iz prekomorskih departmana i drugih ovisnih teritorija, a 12 biraju francuski državljani koji žive izvan Francuske ili ovisnih teritorija.

Francuska se upravno dijeli na 26 pokrajina: Elzas (Alsace), Akvitanija (Aquitaine), Auvergne, Donja Normandija (Basse-Normandie), Burgundija (Bourgogne), Bretanja (Bretagne), Centre, Champagne-Ardenne, Korzika (Corse), Franche-Comté, Gornja Normandija (Haute-Normandie), Île-de-France, Languedoc-Roussillon, Limousin, Lorraine, Pireneji-Jug (Midi-Pyrénées), Nord-Pas-de-Calais, Regija Loire (Pays-de-la-Loire), Pikardija (Picardie), Poitou-Charentes, Provansa-Alpe-Azurna obala (Provence-Alpes-Côte d'Azur), Rona-Alpe (Rhône-Alpes). Prekomorski departmani, a ujedno i pokrajine: Gvadalupa (Guadeloupe), Martinik (Martinique), Francuska Guyana (Guyane Française) i Reunion (La Réunion). Pokrajine se zatim dijele na sto departmana, koji se opet dijele na 342 okruga. Osim toga, Francuska ima i dva teritorijalna kolektiva (Mayotte, Sveti Petar i Mikelon) i četiri prekomorske zemlje i teritorija (Francuska Polinezija, Francuski južni

i antarktički teritoriji, Nova Kaledonija, Wallis i Futuna). Kontrolira i brojne otočiće u Indijskom i Tihom oceanu, uključujući Bassas da India, otoke: Clipperton, Europa, Glorioso, Juan de Nova, Tromelin.

Na toj podjeli temelje se proračunska politika i prostorno planiranje. Godine 1982. vođenje regija prenjeto je s regionalnih prefekata, koje je imenovala vlada, na neposredno izabrane predsjednike regionalnih vijeća, kako bi se time još više naglasila njihova autonomnost i individualnost.

Povijest – Galiju, u kojoj su živjeli Kelti, osvojio je Julije Cezar (58.-51. pr. Kr.), a u V. st. naselili su je germanski Franci. Njihov vladar Klodvig 486. osnovao je franačku državu, koja se za vladavine dinastije Merovinga proširila na Burgundiju, Provansu, Tiringiju i Bavarsku. Pipin Mali - Karoling svrgnuo je s prijestolja zadnjega Merovinga i okrunio se za kralja 751. Njegov sin Karlo Veliki (786.-814.) proširio je granice franačke države, a papa Leon III. okrunio ga je 25. prosinca 800. za cara. Unuk Karlo II. Ćelavi (840.-877.) dobio je prilikom diobe carstva (Verdunski sporazum 843.) zapadni dio, od kojega je nastala Francuska.

Francuska loza Karolinga izumrla je 987. Naslijedili su je Capeti (987.-1328.), a njih kuća Valois. Zbog engleskih posjeda na teritoriju Francuske i težnji za francuskim prijestoljem buknuo je Stogodišnji rat s Engleskom (1337.-1454.), u kojemu je Francuska zadobila Burgundiju, Provansu i Bretanju te postala jedinstvena država sa snažnom središnjom vlašću.

Za vladavine Luja XIV. (1643.-1715.) apsolutizam je dosegao vrhunac, a slabljenjem španjolske i austrijske moći u Tridesetogodišnjem ratu te kolonijalnim osvajanjima Francuska je u kratkom roku postala

vodeća svjetska velesila. U ratu za španjolsku baštinu (1701.-14.) doživjela je otpor drugih europskih država, a u Sedmogodišnjem ratu (1754.-63.) izgubila je sve kolonije u Americi i prevlast u svjetskoj trgovini.

Kralj Luj XVI. (1774.-92.) zbog kritičnih prilika sazvao je u Versaillesu zasjedanje staleža, no predstavnici građanstva nisu priznali diobu na staleže nego su se 17. lipnja 1789. proglasili Narodnom skupštinom i proveli zajedničko zasjedanje svih staleža. U Parizu su buknule demonstracije i 14. srpnja 1789. mase su zauzele Bastille, simbol apsolutizma, a revolucija je zahvatila cijelu Francusku. Narodna skupština 26. kolovoza 1789. donijela je Deklaraciju o pravima čovjeka i građanina, kojom su sloboda, jednakost i pravo na vlasništvo proglašeni neotudivim pravima svih ljudi. 3. rujna 1789. donesen je novi Ustav po kojem je Francuska postala parlamentarna monarhija.

Pod utjecajem radikalnih jakobinaca i rata protiv Pruske i Austrije Konvent je 1792. svrgnuo kralja i proglasio republiku (Prva republika, 1792.-1804.). Ubrzo zatim vladavinu Konventa zamijenila je krvava diktatura jakobinaca. Nakon njih vlast je prepuštena Direktoriju kojeg je, državnim udarom 1799. srušio Napoleon Bonaparte. Isprva je vladao kao prvi konzul, a zatim se 1804. okrunio za cara. Nakon sklapanja mira s Austrijom u Lunevilleu i Velikom Britanijom u Amiensu uredio je odnose s Katoličkom crkvom, dovršio centralizaciju uprave i postavio nove temelje pravosuđa, da bi ratnim pohodima za nekoliko godina ostvario europski imperij. Neuspjeli vojni pohod na Rusiju i poraz u bitci naroda kod Leipziga prisilili su ga da 1814. Abdicira. Na vlast su ponovno došli Bourboni, a nakon njih Luj Filip iz kuće Orleans (1830.-48.).

U Februarskoj revoluciji 1848. srušen je kralj i

proglašena Druga republika. Nju je srušio Louis Napoleon Bonaparte (Napoleon III.). Francuska je ponovno postala vodeća sila u Europi. Nakon poraza u Francusko-pruskom ratu 1870. proglašena je Treća republika (1870.-1940.), koju je doskora snažno uzdrmao radnički ustanak Pariške komune. U I. svjetski rat stupila je 1914. na strani Antante i pretrpjela velike gubitke. Versajskim mirovnim sporazumom 1919. dobila je Alzas i Lorenu i velik dio njemačke ratne odštete. U II. svjetskom ratu Francuska je 3. rujna 1939. navijestila rat Njemačkoj koja ju je u svibnju 1940. napala i porazila. 16. siječnja 1947. proglašena je Četvrta republika i te je godine Francuska pristupila Marshallovu planu, 1949. stupila je u NATO i Vijeće Europe, a 1951. u Europsku zajednicu za ugljen i čelik.

Referendumom od 28. rujna 1958. prihvaćen je Ustav Pete republike, koji je ojačao položaj predsjednika republike. Charles de Gaulle je do 1960. dovršio dekolonizaciju i odlučnom vanjskom politikom doveo Francusku u položaj vodeće sile u Europi. S predsjednikom Françoisom Mitterandom (1981.-95.) na vlast je došla udružena ljevica te pokušala ostvariti suvremenu državu blagostanja (podržavljenje ključnih industrijskih grana i banaka, decentralizacija države, socijalna sigurnost). Mitteranda je zamijenio Jacques Chirac. S više nuklearnih pokusa i vraćanjem u vojni sastav NATO-a osnažio je politički položaj Francuske u Europi. Vlada predsjednika Lionela Jospina donekle je ublažila tvrdi politiku prijašnje vlade prema doseljenicima i uvela opsežne mjere štednje te privatizirala više državnih poduzeća.

Gospodarstvo – Francuska je po gospodarskoj snazi četvrta država na svijetu, ima vrlo raznoliku in-

dustriju i snažnu poljoprivredu. Zbog naraslih socijalnih izdataka u Mitterandovu razdoblju upala je u velik proračunski manjak. No, već tada, sredinom 80-ih godina, počela je poticati veću tržišnu usmjerenost privrede, povećanje konkurentnosti, restrukturiranje industrije, prilagodbu poljoprivrede novim prilikama u EU pa je Francuska, uz Njemačku, postala najznačajnijom zagovornicom europskoga privrednog i monetarnog udruživanja.

U Francuskoj država ima vrlo snažan utjecaj na gospodarstvo, što se vidi u vlasničkim udjelima u ključnim granama (u baznim industrijama, energetici i uslužnim djelatnostima). Vrlo je velika koncentracija gospodarskih djelatnosti u Parizu i široj okolici te su osjetne regionalne razlike između središnje Pariške zavale i drugih dijelova. Državi je uspjelo preseliti znatan dio industrijskih objekata iz Pariza na njegovu periferiju, gdje su nastali novi satelitski gradovi, no istodobno je potaknut nastanak novih gospodarskih jezgri, prije svega u trokutu Lyon-Grenoble-Saint Etienne, u Marseilleu i Toulouseu.

Vojna sila – Francuske oružane snage u svom sastavu imaju četiri komponente: kopnenu vojsku, zrakoplovstvo i mornaricu te vojnu policiju. Vrhovni zapovjednik oružanih snaga je predsjednik republike. Imaju oko 780 000 pripadnika od kojih oko 260 000 u djelatnom sastavu, a oko 420 000 u pričuvi dok je preostalih 100 000 u Nacionalnoj žandarmeriji u sklopu koje je i vojna policija. Po broju postrojbi Francuske oružane snage najveće su u Europi i 13. u svijetu, a Francuska ima drugi najveći vojni proračun u svijetu i treća je nuklearna sila svijeta, nakon SAD-a i Rusije. Kao članica euroatlanskih asocijacija sudjeluje u broj-

nim mirovnim misijama diljem svijeta, a trenutačno ima oko 36 tisuća vojnika u postrojbama koje su na dužnostima izvan nacionalnog teritorija.

Kultura – U 17. i 18. stoljeću kulturni utjecaj Francuske bio je toliki da je francuski jezik bio jezik Europe. Među nebrojenim velikanima su: filozofi: Calvin, Descartes, Pascal, Sartre i Rousseau, Voltaire; fizičar Becquerel; kemičari: Lavoisier, bračni par Marie i Pierre Curie; kipar Rodin; književnici: Lamartine, La Fontaine, Dumas, de Saint-Exupéry, Verne, Rousseau, Camus, Gide, Stendhal, Flaubert, France, Ionesco, Nostradamus, Rabelais, Hugo, Balzac, Zola, Prévert, Molière i Proust; skladatelji: Debussy, Berlioz, Ravel i Bizet; slikari: Braque, Cézanne, Corot, Courbet, Degas, Delacroix, Duchamp, Gauguin, Manet, Matisse, Monet, Renoir i Toulouse-Lautrec.

Marseljeza - Francuska državna himna nastala je u vrijeme kad je u Marseille iz Pariza stigla vijest da je revolucionarna Francuska objavila rat prusko-austrijskoj koaliciji. U noći s 24. na 25. travnja 1792. potekla je iz pera posve anonimnoga glazbenog amatera, časnika Rougeta de Lislea. Bila je skladana za vojne potrebe i tada se zvala Ratna pjesma Rajnske vojske. Kada su bataljuni vojnika 1792. godine iz Marseillea ulazili u Pariz, pjevali su upravo tu melodiju. Od tada se naziva Marseljezom. Ciljevima revolucije trebala je melodija jasnih obrisa, pristupačna glazba koja se lako pjeva i pamti. Sugestivne melodike i teksta koji poziva na boj za domovinu, Marseljeza je vodila francuske postrojbe u njihovim vojnim pohodima od Rajne do Moskve. Postala je simbol francuske borbenosti i slobodoljubivosti, a 14. srpnja 1795. proglašena je francuskom nacionalnom himnom.

La Marseillaise

*1 Allons enfants de la Patrie,
Le jour de gloire est arrivé!
Contre nous de la tyrannie,
L'étendard sanglant est levé,
Entendez-vous dans les campagnes
Mugir ces féroces soldats?
Ils viennent jusque dans vos bras
Égorger vos fils, vos compagnes!*

Ref: *Aux armes, citoyens
Formez vos bataillons
Marchons, marchons!
Qu'un sang impur
Abreuve nos sillons!*

*2 Que veut cette horde d'esclaves,
De traîtres, de rois conjurés?
Pour qui ces ignobles entraves,
Ces fers dès longtemps préparés?
Français, pour nous, ah! quel outrage
Quels transports il doit exciter!
C'est nous qu'on ose méditer
De rendre à l'antique esclavage!
Ref.*

*3 Quoi! des cohortes étrangères
Feraient la loi dans nos foyers!
Quoi! ces phalanges mercenaires
Terrasseraient nos fiers guerriers!
Grand Dieu! par des mains enchaînées
Nos fronts sous le joug se ploieraient
De vils despotes deviendraient
Les maîtres de nos destinées!
Ref.*

4 Tremblez, tyrans et vous perfides
 L'opprobre de tous les partis,
 Tremblez! vos projets parricides
 Vont enfin recevoir leurs prix!
 Tout est soldat pour vous combattre,
 S'ils tombent, nos jeunes héros,
 La terre en produit de nouveaux,
 Contre vous tout prêts à se battre!
 Ref.

5 Français, en guerriers magnanimes,
 Portez ou retenez vos coups!
 Épargnez ces tristes victimes,
 À regret s'armant contre nous.
 Mais ces despotes sanguinaires,
 Mais ces complices de Bouillé,
 Tous ces tigres qui, sans pitié,
 Déchirent le sein de leur mère!
 Ref.

6 Amour sacré de la Patrie,
 Conduis, soutiens nos bras vengeurs
 Liberté, Liberté chérie,
 Combats avec tes défenseurs!
 Sous nos drapeaux que la victoire
 Accoure à tes mâles accents,
 Que tes ennemis expirants
 Voient ton triomphe et notre gloire!
 Ref.

7 Nous entrerons dans la carrière
 Quand nos aînés n'y seront plus,
 Nous y trouverons leur poussière
 Et la trace de leurs vertus
 Bien moins jaloux de leur survivre
 Que de partager leur cercueil,
 Nous aurons le sublime orgueil
 De les venger ou de les suivre.

Marseljeza

1 Hajdemo, sinovi domovine, / dan slave je stigao. / Protiv nas se digao krvav barjak tiranije. / Ne čujete li u poljima / riku tih divljih vojnika? / Dolaze vam vrlo blizu, / progutati vašu djecu, vaše družice./

Refren: Na oružje, građani! Formirajte bataljune, / u marš, u marš, neka se naši tragovi nečistom natope krvlju! /

2 Što hoće ta horda robova, / izdajica, kraljevih urotnika? / Za koga su te sramotne klade, / ti okovi već dugo pripremljeni? / Za nas, o Francuzi! Kakva uvreda! / Kakav bijes to mora izazvati! / Mi smo ti koje oni smjeraju / vratiti u staro ropstvo./
Ref./

3 Zar da strane kohorte / kroje zakon na našim ognjištima? / Zar da plaćeničke falange / gaze ponosne ratnike naše? / Veliki Bože! Naši su dani plakali pod jarmom, / zli despoti zar da postanu / gospodari naših sudbina? /
Ref./

4 Drčite, tirani! I vi, podmukli, / sramoto svake stranke, / drhtite! Vaše ocoubojičke namjere / konačno dobivaju zasluženu nagradu. / Svugdje ima vojnika koji će se protiv vas boriti, / a ako padnu naši mladi junaci, / zemlja će stvoriti nove, / spremne za borbu protiv vas./
Ref./

5 Francuzi! Kao velikodušni ratnici / Zadajmo i zadržavajmo svoje udarce! / Poštedimo te tužne žrtve, / Nerado, protiv nas naoružane! / Ali taj tiranin krvavi! / Ali ti urotnici iz Bujea! / Ti tigrovi koji bez milosti, / Razdiru grudi svoje majke! /
Ref./

6 Sveta ljubavi za domovinu, / vodi, ojačaj naše osvetničke ruke. / Slobodo, draga slobodo, bori se uz svoje branitelje. / Nek' pod našim zastavama pobjeda / pomogne tvojim vatrenim muškarcima. / Nek' tvoji umirući neprijatelji / vide tvoj trijumf našu slavu./

Prirodne i kulturne znamenitosti:

Ajaccio, gospodarsko i kulturno središte Korzike s rodnom kućom Napoleona Bonapartea.

Avignon, zidinama dugačkim 4 km opasan grad na lijevoj obali Rhône s velebnom papinskom palačom iz 4. st.

Azurna obala, uzak pojas na Sredozemnom moru između Toulona i La Spezie. Dijeli se na Francusku rivijeru (Côte d'Azur) i Talijansku rivijeru (Riviera Ligure). Azurna obala počinje kod Toulona i završava kod Mentona.

Bordeaux, gospodarsko i kulturno središte Akvitanije, na lijevoj obali Garonne.

Bourges, grad južno od Orleansa s velebnom gotičkom katedralom sv. Stjepana.

Camargue, ravničarski, močvarni kraj u delti Rhone. Prirodni park, s karakterističnim biljnim i životinjskim svijetom. Hodočasničko mjesto Saintes-Maries-de-la-Mer, cilj godišnjeg hodočašća Roma iz cijeloga svijeta.

Cannes, poznati turistički centar i sjedište internacionalnog filmskog festivala.

Carcassonne, grad u pokrajini Roussillon. Stari dio na uzvisini povrh rijeke Aude opasuju dvostruke zidine s brojnim obrambenim kulama, jedna od najjačih srednjovjekovnih utvrda u Europi.

Chamonix, ljetovaliste, središte zimskih sportova i alpinista u podnožju Mont Bianca.

Lascaux, krška špilja kod sela Montignaca u dolini rijeke Vézère sa živo obojenim slikama životinja iz ledenog doba iz razdoblja 15.000-14.500 pr. Kr.

Lourdes, katoličko hodočasničko mjesto na sjevernom podnožju Pireneja gdje se sv. Bernardici 1858. ukazala Marija. Izvor čudotvorne vode, a u njegovoj blizini Bazilika svete krunice i podzemna bazilika sv. Pija X.

Lyon, treći najveći francuski grad sa slikovitim starim dijelom na sutoku Rhône i Saône, od 17.-19. st. najveće europsko središte svilarstva.

Marseille, lučki grad, drugi po veličini u Francuskoj. Brojni su otoci oko luke, najpoznatiji je Chateau d'If na kojem je bio zatočen grof Monte Christo. Na brdu iznad grada je crkva Notre Dame de la Garde, a s nje ga se vidi 26 stoljeća povijesti Marseilla: ostatci Stare luke, Glavna katedrala i crkva Svetog Viktora, sinagoge i džamije. Impozantno zdanje palače Longchamp simbol je snage Marseillea iz XIX. stoljeća.

Mont-Saint-Michel, selo na otočiću ispred bretonske obale s benediktinskim samostanom u gotičkom stilu s velebnom samostanskom crkvom sv. Mihaela.

Morbihan, razveden zaljev na južnoj obali Bretanje s više od 40 otočića, slikovitim selima, uzgajalištima ostriga, plažama i megalitskim nalazištima.

Nica, lučki grad smješten nedaleko od talijanske granice, između Cannesa i Monaka. Poznat po Engleskom šetalištu ili Engleskoj obali na kojoj su poredani najelitniji hoteli i luksuzne vile. Ulica se pruža 5 km duž zaljeva, do same delte Vara.

Nîmes, grad u pokrajini Languedoc sa slikovitom srednjovjekovnom gradskom jezgrom i građevinama iz rimskoga razdoblja.

Pariz, glavni grad i jedno od najvažnijih svjetskih kulturnih središta, gospodarsko i obrazovno središte države. Katedrala Notre-Dame de Paris na otoku u Seini, 320 m visok Eiffelov toranj, 2 km dugačka i 71 m široka ulica Elizejske poljane s Napoleonovim Slavolukom pobjede, crkva Sacré-Coeur na brdu Montmartreu, ranoklasicistički Pantheon, palača Louvre, Elizejska palača, Bourbonaska palača. U okolici Versailles s perivojem, renesansni dvorac Fontainebleau s

perivojem, više od 80 muzeja i 60 kazališta: Louvre, Orsay, Rodinov, Picassov muzej.

Pireneji, planinski lanac na jugozapadu Europe, dijeli Pirinejski poluotok od Francuske. Proteže se od Atlantskog oceana (Biskajski zaljev) do Sredozemnog mora (Cap de Creus). Lanac predstavlja prirodnu granicu između Španjoske i Francuske. Tri najviša vrha lanca su: Pico d'Aneto s 3 404 m, Mont Posets s 3 375 m i Mont Perdu s 3 355 m.

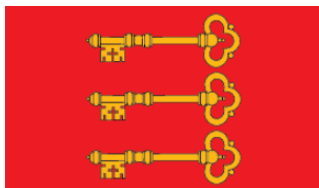
Reims, gospodarsko i kulturno središte vinogradarske Champagne s gotičkom katedralom Notre-Dame u kojoj su se krunili francuski kraljevi.

Strasbourg, kulturno i gospodarsko središte Alzasa. Srednjovjekovna gradska jezgra Grande-Ile s gotičkom katedralom, romaničko-gotička crkva sv. Tome, dvorac Rohan s tri muzeja. Sjedište Vijeća Europe, Europskog parlamenta i Europskog suda za ljudska prava.

Državni blagdani

Datum	Ime	Francuski naziv
1. siječnja	<i>Nova godina</i>	<i>Jour de l'An</i>
dan nakon Uskrsa	<i>Uskrsni ponedjeljak</i>	<i>Lundi de Pâques</i>
1. svibnja	<i>Praznik rada</i>	<i>Fête du Travail</i>
8. svibnja	<i>Dan pobjede</i>	<i>Victoire 1945</i>
40 dana nakon Uskrsa	<i>Uzašaće Kristovo</i>	<i>Ascension</i>
7 tjedana nakon Uskrsa	<i>Duhovi</i>	<i>Pentecôte</i>
14. srpnja	<i>Dan pada Bastilje</i>	<i>Fête Nationale</i>
15. kolovoza	<i>Velika Gospa</i>	<i>Assomption</i>
1. studenog	<i>Svi sveti</i>	<i>Toussaint</i>
11. studenog	<i>Dan primirja</i>	<i>Armistice 1918</i>
25. prosinca	<i>Božić</i>	<i>Noël</i>

Avignon

Avignon je najveći grad i prefektura departmana Vaucluse s 4 kantona u pokrajini Provansa-Alpe-Azurna obala s površinom od 64,78 km² i oko 90 000 stanovnika. Nalazi se na lijevoj obali Rhône u blizini Orangea (sjeverno), Nîmesa (jugozapadno), Arlesa (južno) i Salon de Provence (jugoistočno). Ima status grada povijesti i umjetnosti, okružen je bedemima unutar kojih se nalazi mnoštvo starih kuća. Vrlo važan simbol grada je i avinjonski most iz VII. st. kao i palača papā iz XIV. stoljeća.

Avinjonsko sveučilište osnovano je 1303. godine, bulom pape Bonaficija VIII., te sudjelovanjem Karla II., napuljskog i sicilijskog kralja, i grofa Provanse. Na njemu je najviše izučavano građansko i crkveno pravo. Ukinuto je za vrijeme revolucije, 15. rujna 1793. Nasljednik ovog sveučilišta je „Université d'Avignon et des Pays du Vaucluse“, koje ima preko 7 000 studenata.

Avignon su osnovali Fokejci 539. pr. Kr. iz marsejske kolonije. Za vrijeme rimske vladavine grad je postao jedan od najperspektivnijih gradova u Narbonskoj Galiji. Nije ostalo puno dokaza iz tog vremena, osim dijelova foruma iz ulice Molière. U V. st. zbog barbarskih provala grad je bio teško oštećen. Padao je u ruke Gotima, kraljevstvima Burgundije i Arlesa,

Ostrogotima, te na kraju 612. godine Francima pod vodstvom Teodorika I. 736. godine grad je pao u ruke Saracenima. Godinu dana kasnije razorili su ga Franci pod vodstvom Karla Martela, zbog udruživanja s Arapima. Nakon podjele carstva Karla Velikog, Avignon je postao dio kraljevstva Arlesa ili kraljevstva dvije Burgundije i držali su ga grofovi Provanse i Forcalquiera, pa Toulousea i Provanse. Od 1135.-1146. bio je republika s konzularnom vladom. Krajem XII. stoljeća u Avignonu je proglašena nezavisnost, koja je srušena 1226. u albižanskom pohodu, nakon što su građani odbili pustiti u grad kralja Luja VIII. i papinsko poslanstvo. 1271. godine Avignon je naslijedio Filip III., te ga je 1285. predao svom sinu Filipu Lijepom. Tako je grad pao pod francusku krunu.

Razdoblje papā – Avignon je poznat i kao privremeno sjedište poglavara Rimokatoličke crkve. Zbog sukoba aristokratskih obitelji u Rimu oko izbora pape tražilo se novo sjedište za njega. 1309. godine papa Klement V. odabrao je Avignon kao svoju rezidenciju. U to vrijeme gradom je vladala grofovija Venaissin, koja je bila pod kraljevima Sicilije. 1309. godine Ivana I. Napuljska prodala je posjed Klementu V. za 80 000 forinti. Avignon je pripadao papinskoj stolici sve do 1791. godine kada je u revoluciji vraćen u sastav Francuske.

Sedam papa imalo je sjedište u Avignonu:

- 1309. – 1316. Klement V.
- 1316. – 1334. Ivan XXII.
- 1334. – 1342. Benedikt XII.
- 1342. – 1352. Klement VI.
- 1352. – 1362. Inocent VI.
- 1362. – 1370. blaženi Urban V.
- 1370. – 1378. Grgur XI.

Nakon papinog povratka u Rim u Avignonu su birani i dvojica protupapa: Klement VII. (1378.-1394.) i Benedikt XIII. (1394.-1423.).

Rim je teško podnio papinu odsutnost. Jedan od zagovornika njegovu povratku je Petrarca, za Avignon je rekao da je „ponor u kojem su sakupljena sva zla svijeta. Tu se prezire Bog, obožava novac, nogama se gazi Božji i ljudski zakon“.

Razdoblje avinjonskog papinstva naziva se i „avignonsko progonstvo“, kao pandan biblijskom progonstvu Izraelaca. Kad je Grgur XI. vratio papin-

sko sjedište u Rimu, u Avignonu je postavljen legat. U grad su se pape vratili za vrijeme zapadnog raskola (1379.-1411.). Od tada je opet gradom upravljao legat uz pomoć vicelegata (od 1542.).

U razdoblju od 1335.-1364. građena je papinska palača (Palais des Papes) koja je služila i za obranu papa budući da gradske utvrde nisu bile dovoljno jake. Žgrada je građena u gotičkom stilu, sa vrlo debelim zidovima. Bila je korištena i kao vojarna za vrijeme Revolucije.

Nakon odlaska papa Avignon je preživio kao papinska enklava, iako je postojao veliki francuski vojni garnizon preko Rone u Villeneuve-lès-Avignonu. Francuski kraljevi silno su nastojali priključiti grad svojoj kruni. 1476. godine Luj XI. poslao je vojsku u opsadu grada zbog izbora Giuliana della Rovere za legata, umjesto njegovog izabranika Charlesa od Bourbona. Vojsku je povukao tak nakon što je njegov izabranik proglašen kardinalom. 1536. godine Franjo I. napao je ovaj papinski teritorij kako bi istjerao tadašnjeg vladara Provanse Habsburgovca Karla V., a 1583. Henrik III. Valois pokušao je zamijeniti Saluzzo za Avignon ali je papa Grgur XIII. odbio. 1663. Luj XIV. okupirao je Avignon izazvan napadom na svog veleposlanika u Rimu. Nakon isprike kardinala Chigija iduće godine grad je vraćen. Još jedan pokušaj okupacije grada dogodio se 1688. godine. Kralj Luj XV., nezadovoljan postupcima Klementa XIII., okupirao ga je od 1768.-1774., s odobravanjem stanovnika Avignona, nakon masakra kod La Glacièrea koji se dogodio između papinskih pristalica i republikanaca. Nakon priključenja grada Francuskoj za vrijeme Revolucije, 30. svibnja 1814. godine, papa je priznao francuski suverenitet nad gradom. Kardinal Ercole Consalvi bezuspješno je pokušao vratiti grad Svetogj Stolici na Bečkom kongresu 1815. godine.

Carcassonne

Carcassonne je grad na jugu Francuske u departmanu Aude u nekadašnjoj oblasti Languedoc. Poznat je po utvrđenom gradu koji se nalazi na oko 90 km jugoistočno od Toulousea, na mjestu na kojem se križaju stari karavanski putovi korišteni još u doba Rimljana. Čine ga veliki izvanjski bedem koji je štiti naselje i unutrašnji prsten koji je čuvao Citadelu u kojoj se nalazilo sjedište feudalne uprave.

Prvo naselje na području Carcassonna datirano je oko 3 500. godine pr. Kr., a naselje na brdu Karsak postaje značajna tržnica u V. stoljeću pr. Kr. Rimljani su ga utvrdili oko 100. godine pr. Kr. i nazvali Julia Carsaco, a kasnije Carcasum. Ostaci te rimske utvrde i danas čine glavni dio sjevernih bedema utvrde. Rimljani su tvrđavu, kao i cijelu oblast, ustupili 462. godine vizigotskom kralju Teodoriku II. On je pojačao i proširio tvrđavu, a pripisuje mu se i izgradnja bazilike na čijim je temeljima kasnije podignuta katedrala svetog Nazaira. Utvrdu je 508. godine pokušao zauzeti franački kralj Klodovik, ali je njegov napad odbijen, a Carcassonne je ostao u vizigotskim rukama sve do 725. godine kada su ga zauzeli Saraceni. S njima se oko Carcassonnea borio Pipin Mali 759. i 760. godine.

Vikont Nimesa Raimond Bernard Trencavel došao je u posjed Carcassonnea ženidbom 1067. godine. Utvrda je ostala u rukama njegove obitelji do 1209. godine. U tom vremenu izgrađen je dvorac Comtal i bazilika svetog Nazaira. Papa Urban II. 1096. godine blagoslovio je temelje nove katedrale, koja je trebala zaustaviti prodor patarenske hereze. Međutim, i pored toga narod je na čelu s Trenkavelima bio glavno

uporište Patarena zbog čega ga je Simon de Montfort opsjeo tijekom Albigenškog pohoda. Grad se predao 15. kolovoza 1209. godine, a Montfort je postao novi vikont. Tijekom njegove vladavine bedemi su dodatno ojačani tako da je pokušaj jednog od Trencavela da osvoji tvrđavu 1240. godine završio neuspjehom.

Od tada je Carcassonne postao glavna francuska pogranična utvrda prema kraljevini Aragon. U posjed francuske krune došao je 1247. godine, a Luj IX. je osnovao novi dio grada s druge strane rijeke. Njegov nasljednik Filip III. dodao je vanjski prsten bedema tako da ga Edvard Crni Princ nije uspio zauzeti tijekom Stogodišnjeg rata 1355. godine.

Pirinejskim sporazumom iz 1659. godine Francuska je došla u posjed Roussillonu, čime je Carcassonne izgubio strateški značaj pošto se granica pomaknula na jug. Tvrđava je tada počela propadati, a grad postajati središtem vunarske industrije.

Katastrofalno stanje utvrde primoralo je francusku vladu da 1849. godine donese odluku o njegovom rušenju. Toj odluci usprotivili su se gradonačelnik Jean-Pierre Cros-Mayrevieille i pisac Prosper Mérimée koji su povelili kampanju za očuvanje i renoviranje tvrđave. Eugène Viollet-le-Duc iste godine dobio je zadatak da svoj rad na obnovi bazilike svetog Nazaira proširi na cijelu utvrdu. Radovi su započeli 1853. godine na zapadnim i jugozapadnim bedemima, kulama i vratima Narbonnaise, glavnom ulazu u grad. Bedemi su ojačani, a obnovljena je i krovna konstrukcija. Poslije Eugènovе smrti 1879. godine prema njegovim nacrtima obnovu Carcassonnea dovršio je njegov učenik Paul Boeswillwald. Bez obzira na pojedine nedosljednost prilikom obnove, Carcassonne se smatra jednom od najreprezentativnijih tvrđava na svijetu.

Katari - U XII. stoljeću na jugu Francuske pojavio se snažan vjerski pokret katara (od grčkog katharoi - čist) ili patarena, a njihovo sjedište bilo je u pokrajni Languedoc, koja se nalazila na zapadnom mediteranskom dijelu Francuske. Tada je Languedoc bio dio Katalonsko-Aragonske konfederacije Aragonskog kraljevstva. Pripadnici ovog vjerskog pokreta zvali su se i Albigenzi, jer je pokret bio prisutan oko grada Albi.

Početkom XIII. stoljeća Crkva je poduzela prve akcije protiv katara. Godine 1209. osnovala je Red svetog Franje, a par godina kasnije i Red svetog Dominika. U to vrijeme Carcassonne je bio dobro utvrđen grad koji su držali katari i predstavljao je važno središte u širenju njihova učenja na ostale krajeve. Križari su stigli pred grad u kolovozu 1209. i stavili

ga pod opsadu, a 7. kolovoza odsjekli su dovod vode. Carcassonne se predao 15. kolovoza 1209., a njegovo stanovništvo nije ubijeno, nego je protjerano iz grada. Nakon predaje Carcassonnea predali su se mnogi katarski gradovi. Prema nekim izvorima protjerano katarsko stanovništvo većinom je pobjeglo u Bosnu. Poslije dvadesetšestogodišnjih borbi katare je savladao Simon de Montfort.

Vjeronanje - Katari su vjerovali da u svakom čovjeku postoji iskra božanske svjetlosti. Ta svjetlost ili duh, pala je u zatočeništvo ovozemaljske iskvarenosti, koja se poistovjećuje s materijalnim svijetom. Svijet je stvorilo niže božanstvo. Ovaj tvorac nije "pravi Bog" iako se predstavlja kao "jedan i jedini Bog". Katari ga identificiraju sa Sotonom. Cilj katarske eshatologije je oslobođenje od ograničenosti i iskvarenosti materijalne egzistencije. Katarske starješine su nazivali cathari (čisti) ili perfecti, dok su se ostali katari nazivali „bons hommes“ (dobri ljudi), „bonnes femmes“ (dobre žene) ili „bons chrétiens“ (dobri krstjani). Savršenih je bilo relativno malo u odnosu na ostale. Živjeli su u zajednici, obučeni u jednostavan crni habit – posvetivši život čistoći, molitvi, propovijedanju i milosrđu. Žene su mogle postati vjerske predstojnice ravnopravno kao i muškarci.

Katari su štovali Isusa kao i katolici te su se stoga nazivali „dobrim kršćanima“. Po njima Isus je zauzimao posve drukčije mjesto jer su ga štovali kao čisto duševno biće te su kategorički odbacivali njegovo tjelesno uskrsnuće kao Sina Božjeg, rođenog u ljudskom tijelu. Pitali su se kako je mogao biti razapet ako fizički nikada nije postojao?! Shodno tome poricali su glavni katolički simbol, križ. Takvim poimanjem kršćanskih simbola izazvali su protivljenje srednjovjekovne Katoličke crkve.

U učenju osobito se isticala velika dualistička manihejska hereza. Pobornik tog učenja bio je čak i sam sv. Augustin, prije obraćenja na kršćanstvo. Učenje je protjerano na Istok, da bi se u XII. st pojavilo u obličju katarstva i to u samom središtu zapadne kulture. Štoviše, pokazalo se da to nije neki prolazan pokret vezan uz živote nekolicine karizmatičkih vođa, već najkobnija prijetnja s kojom se katolička vjera ikada suočila.

Ono zbog čega je katarstvo predstavljao veliku prijetnju Katoličkoj crkvi nije bio samo uspjeh u obraćenju katolika, već i to što su uz privlačenje prostog puka zadobivali skrivenu, a katkad i otvorenu podršku nekih od najmoćnijih plemićkih obitelji jugoistočne Europe, poput grofova Toulousea, grofova Foixa i vikonta Trencavela, koji su vladali utvrđenim gradovima.

Lourdes

Lourdes je grad smješten na jugozapadu Francuske, u pokrajini Hautes-Pyrenees, u podnožju planina Pirineji. Može se vidjeti s južnih vrhova Pirineja (Aneto, Montaigu i Vignemale), oko njega se nalaze tri vrha koja dosežu 1000 m visine (Beout, Petit Jer i Grand Jer). Leži na visini od 420 m na rijeci Gavi koja dolazi s juga od Gavarnie i u koju se ulijeva nekoliko manjih rijeka. Rijeka se grana na zapad prema Bearnu i prolazi pokraj nekoliko spilja prema gradu Pau.

U vrijeme ukazanja najistaknutiji dio grada bio je utvrđeni dvorac. Nakon ukazanja Lourdes se razvio kao marijansko svetište u veliko turističko odredište. Danas u Lourdesu živi oko 17 000 stanovnika, a sposoban je primiti i 5 000 000 hodočasnika i turista po sezoni. Sa 270 hotela odmah je iza Pariza.

Do 1858. Lourdes je bio obično, malo mjesto s oko 4000 stanovnika koje je čuvalo uspomenu na svoju slavnu prošlost. Od te godine ljudi iz cijeloga svijeta pristižu u nj. Svake godine, više od 5 000 000 hodočasnika ga posjeti. Lourdes kao da poziva k sebi. Za kršćane je mjesto okupljanja u obnovi i pronalasku vjere, za bolesnike je nada u ozdravljenje, za tužna srca razlog nade. Pohode ga sa svih strana svijeta i stapaju se u zajednicu koja kleči pred okrunjenom Bogorodicom.

Posebno impresivne su procesije naroda sa svjetlom svijeća. No, zapaženije od hodočasnika je niz čudesnih ozdravljenja, koja su se dogodila po zagovoru BDM. Razni neobični događaji događaju se u Lourdesu ne samo pijući vodu iz Lourdskeih izvora ili kupajući se u njima, nego i za vrijeme euharistijskih procesija. Sva ukazanja i izlječenja dovela su do toga da je Lourdes postao jedno od najpoznatijih svetišta u svijetu.

Nica

Nica (francuski: Nice) je lučki grad, smješten u pokrajini Provence-Alpes-Côte d'Azur u departmanu Alpes-Maritimes nedaleko od talijanske granice, između Cannesaa i Monaka. Ima 348.721 stanovnika i prostire se na 71,92 km². Čine ju tri različita dijela: stari dio grada, Simez (staro rimsko regionalno središte) i novi dio grada.

Stari dio grada karakteriziraju uske i krivudave ulice, kao i visoke kamene kuće s drvenim kopcima na prozorima. Istočno od starog grada i luke, na poluotoku Kap-Fera, u gustim i vječno zelenim mediteranskim šumama, razvilo su luksuzno turističko naselje Villefranche s više od 3 000 vila, koje se teritorijalno spojilo s Nicom. Istočnije se razvilo drugo turističko naselje Bollier.

Novi dio grada prostire se pored obale, odnosno duž širokog i ovalnog zaljeva. Njegovu najupadljiviju odliku predstavljaju široke avenije dekorirane zelenim palmama, raznovrsnim cvijećem i travnjacima. Najprivlačnije od svih je „Englesko šetalište“ na kome su najelitniji hoteli i luksuzne vile. Ova ulica pruža se 5 km duž zaljeva, od delte Vara. Ostale ulice međusobno su paralelne.

Neosporno je da je Nica još od najstarijih vremena bila gusto naseljena. Dokaz su predmeti nađeni u Grimaldijevoj pećini. Ime su joj dali Grci (Nikaea), a to ime zadržali su i Rimljani, koji su kasnije osvojili ovu regiju. U XIV. stoljeću Avignon je bio duhovni centar i cijela Provansa je doživjela literarni i umjetnički procvat. Dok je Provansa tada postala francuska, Nica je kroz povezanost sa savojskim vojvodama doživjela obrat. Grad je 1793. pripojen Francuskoj, a 1814. pripao je Savojskoj kući, sve dok, poslije masovnog protesta 1860., nije dodjeljen Francuskoj.

Padova

Padova (latinski: Patavium) je grad na sjeveru Italije u regiji Veneto u istoimenoj pokrajini. Prostire se na 92 km², a broj stanovnika premašuje 213 000 od čega je čak 70 000 studenata.

Padova je grad svetaca, jedan od njih, sv. Antun, došao je sa Zapada, s obale Atlantika, u XIII. stoljeću, a drugi, sv. Leopold Bogdan Mandić, s Istoka, s obale Jadrana, u XX. stoljeću. Ona je i grad studenata, grad znanosti, umjetnosti i kulture, grad tisućljetne bogate i burne povijesti, a danas gospodarski, financijski i prometni centar najprostranije i najnapučenije regije sjeveroistočne Italije.

Prvi sačuvani pisani spomen Patavija je iz 302. godine prije Krista. Oko 200. godine pr. Kr. područje Veneta osvajaju Rimljani, no Padova zadržava autonomiju i 49. godine pr. Kr. postaje gradska oblast sa svim privilegijama rimskih građana. Međutim, slabljenjem Rimskog carstva i prodorima barbara, Padova postepeno propada, sve do 602. godine kada su je Longobardi razorili do temelja. Oporavljala se sve do početka XIII. stoljeća i općeg kulturnog i vjerskog preporoda.

Sveučilište u Padovi osnovala je 1222. godine grupa profesora i studenata koji su zbog sukoba napustili Bolognu. Novo sveučilište, zahvaljujući pomoći i povlasticama koje je dobilo od kneževa od Carrare, ubrzo se proširilo i postalo vrlo uglednim. Na njemu je od 1592.-1610. godine predavao i Galileo Galilei. S njega potječe i osnivač suvremene anatomije Andrea Vesallius, a na njemu je 1545. osnovan prvi botanički vrt na svijetu, 1594. izgrađen prvi anatomski amfiteatar, a 1629. prva sveučilišna knjižnica. Na njemu je 1678. prvi put uopće diplomirala žena: Elena Cornaro Piscopia, a stu-

dirali su i brojni Hrvati, među njima i Ruđer Bošković.

U samom centru nalazi se Palača pravde, koje je građena od 1218.-1306., a koja je tijekom povijesti više puta stradavala u požarima. Nakon jednog od njih, 1420. godine, uklonjeni su pregradni zidovi na zadnjem katu i time je dobivena „Il salone“, jedna od najvećih plesnih dvorana na svijetu impresivnih dimenzija: 81 metar dužine, 27 metara širine i 27 metara visine. Dvorana je oslikana freskama kršćanske ikonografije, astronomije i astrologije. U blizini je i Općinski toranj izgrađen 1269. godine.

U to vrijeme izgrađena je i Kapela Scrovegni koju je 1303.-1305. godine oslikao talijanski slikar Giotto. Kapelu je podigao Enrico degli Scrovegni, sin Reginalda, kojeg Dante smješta u sedmi krug Pakla, gdje su lihvari. Giotto je u kapeli naslikao 38 fresaka u boji i 14 u monokromiji. Na trijumfalnom luku kapele naslikano je „Navještenje“, a sučelice njemu „Posljednji sud“ u kojem trijumfiraju bezgrešni, a odjekuju krikovi prokletih, nebeska i paklena drama u snažnim bojama. Na zidovima nižu se prikazi iz Marijina i Kristova života, a u donjem redu su monokromatske alegorije proroka i kreposti.

1405. godine Padova je pala pod venecijansku vlast, sve do 1797. kada ju je osvojio Napoleon. 1813. godine mirovnim ugovorom pripala je Austriji, a 1866. pripojena je Kraljevini Italiji.

Padova je razarana mnogo puta tijekom svoje povijesti, a u njenoj blizini, na rijeci Piavi i Soči u I. svjetskom ratu izginuli su mnogi Hrvati. U tim borbama kao poručnik 96. karlovačke pješačke pukovnije Austrougarske vojske sudjelovao je i blaženi Alojzije Stepinac. Zarobljen je na Piavi u srpnju, a oslobođen sredinom prosinca 1918. godine.

Padovom su vladali i Rimljani i barbari, kao i Mleci i Napoleon i Austrija, no biljeg joj daje kult sveca zaštitnika – sv. Antuna Padovanskog, kojeg slavi cijeli svijet.

Sveti Antun Padovanski

Sv. Antun Padovanski rodio se 1195. godine u Lisabonu. Krsno ime mu je bilo Ferdinand. Umro je u Padovi gdje su i danas njegovi posmrtni ostatci. Njegovi roditelji Martin i Marija bili su plemićkog podrijetla, no kako su bili bogobožni, više su cijeni- li krepost nego plemstvo. Nju su nastojali usaditi i u srce svoga sina. Mladi Ferdinand stjecao je znanja kod svećenika stolne lisabonske crkve. U petnaestoj godini odlučio je posvetiti se Bogu i stupio je u samostan augustinaca kraj Lisabona. Na njegovu molbu premjesti- li su ga u Koimbru u samostan sv. Križa. Nakon osam godina zaređen je za svećenika.

Ubrzo nakon toga dogodilo se nešto što mu je promijenilo život. Don Pedro, portugalski infant, do- nio je u Koimbru ostatke petorice misionara franjevaca, sv. Bernarda i njegovu subraču, koji su početkom 1220.

godine poginuli u Maroku muceničkom smrću. Taj događaj utjecao je na Ferdinanda tako da je poželio biti misionarem sv. Franje. Iste godine stupio je u franjevački samostan u Olivares kod Koimbre i uzeo si redovničko ime Antun. Ubrzo je zatražio postati misionarem. Na koljenima je molio poglavare da ga puste k Maurima u Afriku, da im pripovijeda. U prosincu 1220. godine dobio je dozvolu od svog provincijala i krenuo sa subraćom, no, čim se iskrcao na afričku obalu obolio je te je zbog bolesti morao natrag u Španjolsku.

Ipak, put ga je doveo na sicilijansku obalu blizu grada Mesine. Bolest je uzela danak, no Antuna je radovala nada da će oko Duhova 1221. vidjeti sv. Franju u Asizu gdje je sazvaio skupštinu. Iza Uskrsa krenuo je na put i u Asisu upoznao sv. Franju te s njim proveo mnogo vremena. Razgovori su ga ispunili utjehom i pouzdanjem, a osobito ga se dojmila Franjina jednostavnost i ljubav prema Bogu. Odlučio je ostati u Italiji.

Ubrzo zatim sv. Antun je stekao glas vrsna propovjednika. Od sv. Franje dobio je dozvolu da propovijeda po svoj Italiji. Krajem 1222. poslao ga je sv. Franjo u Verceli da kod opata Tome uči bogoslovlje. Nakon pet mjeseci postao je učitelj bogoslovije u Bologni. U istoj

službi bio je poslan u Montpellier 1224. godine. Djelovao je i protiv krivovjeraca u Tulusi, u Puy-u kao gvardijan, u Limogeryu kao čuvar provincije za južnu Francusku, predavao je i propovijedao. Nakon smrti sv. Franje 1226. godine postao je provincijalom proširene bolognske provincije u sjevernoj Italiji.

Do smrti je obnašao tu dužnost. Umro je 13. lipnja 1231. godine u Arcelli kod Padove u svojoj 36. godini. Braća su ga pokopala u padovanskoj crkvi svete Marije. Već u svibnju 1232. godine papa Grgur IX. proglasio ga je svecem. Franjevci su do 1263. godine sagradili crkvu u Padovi u koju su prenesene moći sv. Antuna Padovanškog. Spomendan sv. Antuna slavi se 13. lipnja.

Sveti Leopold Bogdan Mandić

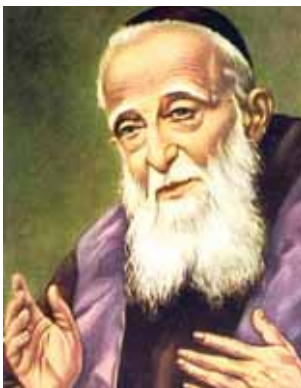
Hrvatski svetac, svećenik, kapucin, poznati ispovjednik, promicatelj jedinstva kršćana Leopold Mandić rođen je 12. svibnja 1866. godine u Herceg Novom kao jedanaesto od 12 djece u obitelji Petra i Karoline (rođ. Carević) Mandić. Kako je bio slabašan i lošeg zdravlja kršten je mjesec dana nakon rođenja kao Bogdan Ivan. Velik interes za duhovnost pokazao je još u djetinjstvu. Budući da je kapucinski samostan u Herceg Novom pripadao venecijanskoj provinciji Bogdan je u dobi od 16 godina otišao u kapucinsko sjemenište u Udinama (Italija). Nakon dvije godine prešao je u samostan Bassano di Grappa zbog ulaska

u novicijat. 20. travnja postao je članom kapucinskog reda i uzeo ime fra Leopold. Zavjetovao se u svibnju 1885. godine. Upisao je teološki studij na sveučilištu u Padovi da bi potom školovanje nastavio u Veneciji gdje je zaređen za svećenika 20. rujna 1890. godine.

U periodu od 1890. do 1906. godine obnašao je razne redovničke dužnosti unutar venecijanske provincije. Bio je i poglavar samostana u Zadru te neko vrijeme u Rijeci i Koprju. Od 1906. pa do svoje smrti obnašao je dužnosti u Padovi, izuzev 1917. i kratkog perioda tijekom kojeg je boravio u Rijeci. U Padovi je bio odgojitelj studentima i profesor patrologije. K tome, putovao je iz Padove u Veneciju u kojoj je poučavao mlade kapucine hrvatskom jeziku te ih tako pripremao za pastoralni rad među hrvatskim vjernicima. Zadnjih četrdeset godina života proveo je ispovijedajući.

22. rujna 1940. godine proslavio je svoju zlatnu misu. Nakon tog dana njegovo zdravlje se je ubrzano pogoršavalo. Smrt ga je sustigla 30. srpnja 1942. godine dok se oblačio za misno slavlje. Dok je umirao izgovarao je riječi molive „Zdravo Kraljice“.

Postupak za proglašenje fra Leopolda Mandića blaženim pokrenut je 1946. Blaženim ga je proglasio papa Pavao VI. 2. svibnja 1976., a svetim papa Ivan Pavao II. 16. listopada 1983. Spomendan svetog Leopolda slavi se 12. svibnja.

„LURD – SUSRET NEBA I ZEMLJE“

Obitelj Soubirous

Lourdes, gradić na jugu Francuske, na podnožju Pirinejskog gorja koje graniči sa Španjolskom, početkom 1858. godine imao je svega nekoliko tisuća stanovnika. Nije imao ništa čime bi privukao pažnju. U njemu su samo odjekivali događaji koji su se zbivali u središtu zemlje, u glavnim gradovima i po svijetu.

Među najnižom klasom jedva da bi se mogla naći siromašnija obitelj od Soubirousovih. Stanovali su u ulici Petits Fossés u takozvanom „cachotu” (kašo), nekadašnjem lurdskom zatvoru. Jedna jedina prostorija za njih šestero, vlažna, mračna... No, nisu uvijek bili u takvu stanju. Imali su mlin, ali su pali pod stečaj i od tada ih bije bijeda. Otac je bio bez stalnog zaposlenja, radio je kao najamni radnik. Imali su četvoro djece: Bernardica 14 godina, rođena 7. siječnja 1844, Toinette 11 godina i dva mlađa brata Jean i Justin.

Krajem siječnja Bernardica se vratila iz Bartrès, malog mjesta udaljenog nekoliko kilometara od Lourdesa. Pomagala je u kućanstvu i oko čuvanja ovaca kod Marie Laguës, svoje dojilje. Trebala je poći u školu i na vjeronauk. Nije znala ni čitati ni pisati, a nije primila niti prvu pričest. Obiteljsko siromaštvo i bijeda nisu joj dopustili poći ranije u školu. Povrh toga, bila je i bolesna. Tri godine ranije preboljela je koleru, a posljedice je nosila kroz cijeli život: astmu i tuberkulozu.

Jedino bogatstvo obitelji bili su križ i krunica; i danas se čuvaju u cachotu. Njihova vjera našla je svoj izraz kroz molitvu i ostala netaknuta unatoč udarcima siromaštva i bijede. Iako je na vani krajnje siromašna, u Božjim očima nije.

Ne zna se mnogo o Bernardičinom duhovnom životu prije ukazanja. Ali ono malo što je kasnije otkrila dostatno je za nazrijeti o kakvoj se duši radi. Nije

joj bilo lako dok je čuvala ovce i pomagala u kući obitelji Laguës. Nailazili su i teški časovi: „Mislila sam da to dobri Bog hoće. A kad se znade da to dobri Bog dopušta, onda se čovjek ne tuži”. Kako će se rijetko i kod odraslih naći ovakav stav predanja Božjoj volji.

Prvi susret, četvrtak, 11. veljače 1858.

Hladno zimsko prije podne. Majka Lujza šalje svoje dvije kćeri Bernardicu i Toinetteu s njihovom prijateljicom Jeanne Abadie da nakupe granja. Djevojčice odlučiše poći uz lijevu obalu Gave do Massabiellske pećine. Toinette i Jeanne već su bose prešle rukavac Gave, koji se nalazi između spilje i rijeke. Bernardica se skanjuje. Vraća se pred spilju i počinje skidati obuću.

Odjednom začuje šum. Digne glavu, pogleda prema livadi preko rijeke. Sve mirno. Nastavi izuvanje. Opet isti šum. Ovaj put pogleda ispred sebe prema spilji. Neko blago svjetlo počelo je polagano rasvijetljavati udubinu. I u tom svjetlu pojavljuje se divna bijela mlada žena, više slična djevojčici. Smiješi se neizrecivim smiješkom. Širi ruke, naklanja glavu i kao da tom kretnjom želi reći: približite se... Obučena je u bijelo, na glavi bijeli veo; plavi pojas oko struka, krunica u rukama i na nogama po jedna ruža svijetložute boje kao i krunica...

Bernardica je kao prikovana. Uplašena. Ne usuđuje se približiti. Gotovo nesvjesno ruku gura u džep svoje pregače i uzima krunicu. Prinosi križ čelu da se prekriži ali ruka joj se zaustavlja i pada. Neka nevidljiva sila ne dopušta joj prekrižiti se. Strah postaje veći. U tom času divna prikaza uzima blistavi križ svoje krunice i čini lijepo, dostojanstveno lijepo, znak svetog križa. Bernardica je slijedi; tek sada se i ona mogla prekrižiti. I započinje molitvu krunice. Zrnca krunice

klize joj kroz prste. Ali i prikaza čini to isto. Samo ne miče usnicama i ne moli. Bernardica je mirna, strah je iščeznuo, a radost joj je preplavila dušu. Po završetku krunice prikaza je iščeznula.

Bez poteškoća prešla je rukavac da bi se pridružila svojim drugaricama. Još jedno iznenađenje: voda je bila mlaka...

- Niste li ništa vidjeli? – upitala ih je kad su se sastale. Malo začuđene promatraju Bernardicu sjetivši se da su je maločas vidjele kako kleči i moli krunicu, što im je bilo još čudnije...

- A što si ti vidjela?

Na navaljivanje Bernardica im povjeri što je vidjela i zamoli ih da to nikome ne kažu. Ali, čim su došle kući, majka je sve doznala i istukla Bernardicu, misleći da joj kćer stvara komedije.

Navečer kod zajedničke molitve uz ognjište Bernardičin glas odjednom je postao tih. Za vrijeme molitve Blaženoj Djevici obuzelo ju je nešto od radosti koju je doživjela danas kod spilje.

Drugi susret, nedjelja, 14. veljače

Bernardica polazi u društvu znatizeljnih prijateljica. Navraćaju u crkvu i uzimaju svete vode. Došavši pred spilju, Bernardica počinje moliti krunicu. Pri kraju druge desetke vidljivo je zadrhtala.

- Evo svjetla.... Evo je! Krunicu ima preko desne ruke. Promatra vas, - reče djevojčicama, koje su nastojale usmjeriti pogled onamo kamo je Bernardica gledala, ali nisu ništa vidjele.

No, čujmo kako Bernardica opisuje što se zbivalo: „Počela sam bacati prema njoj svetu vodu govoreći da ostane ako dolazi od Boga, ako ne neka ode, i žurila sam sa škropljenjem.

Ona se počela smiješiti, saginjati glavu i što sam je

više škropila, ona se više smiješila i naklanjala glavu... i tada se uplaših i požurih škropiti dok se bočica nije ispraznila”.

Bernardica je potom kleknula. Za vrijeme prve polovine viđenja, mogla je govoriti s prisutnima. No poslije toga, viđenje ju je potpuno obuzelo. Klečala je blijeda, nepokretna, otvorenih očiju, usmjerenih prema spilji, lica gotovo preobražena.

Njezine prijateljice su se uplašile. Nakon uzaludnih pokušaja da je vrate u stanje svijesti, neke su u strahu pobjegle.

Potom su Bernardicu odnijeli u mlin, gdje je došla k svijesti. Uto je stigla i majka, uzbuđena i uznemirena. Najprije je počela tući Bernardicu. Prirodna reakcija žene koja, povrh bijede u kojoj je živjela njezina obitelj, sada zbog kćeri postaje predmet govorkanja. No žene koje su vidjele Bernardičino preobraženo lice kao u anđela, kako su rekle, spriječile su majku od daljnjeg kažnjavanja. Ona je tada slomljena briznula u plač, jer je jedva što razumjela.

Kako se osjećala Bernardica? Unatoč svim reakcijama koje su se na nju oborile imala je veliki mir: nešto je novoga u njezinom srcu što ne može izreći...

Treći susret, četvrtak, 18. veljače

Ovaj put Bernardica je išla s gospođom Milhet i Antoinette Peyret rano ujutro, još za mraka.

Misleći da se radi o ukazanju duše Elise Latapie gospođa Milhet je uputila Bernardicu neka je pita za ime i neka ga napiše na papir koji su ponijele zajedno s tintom i perom.

Tek što su došle, kleknule i počele moliti krunicu, Bernardica potihlo reče:

- Evo je!

Obje su pogledale prema spilji, ali nisu ništa vidjele.

Bernardičino lice bilo je mirno, sretno, no bez onog bljedila s drugog svijeta, kako su pričali svjedoci od nedjelje. Bistre oči gledale su desno gore u smjeru spilje blistajući od radosti. Sve tri izmolile su krunicu, a prikaza je prebiralala svoju krunicu bez riječi.

Pri završetku krunice, Bernardica se digla i upućena od gospođe Milhet približila se spilji s papirom, perom i tintom.

Pružajući pero i papir Bernardica je izgovorila lekciju gospođe Milhet:

- Da li biste bili tako dobri da napišete svoje ime.

Divna bijela gospođica smije se u svome svjetlu. U svakom slučaju to je dobroćudan smijeh. Bernardica se također smije. Kakvo prijateljstvo zrači iz pogleda bijele gospođice i kako je slatko u to prijateljstvo ući smijući se! Smijeh divne bijele prikaze završava se odgovorom uz smiješak:

- Nije potrebno.

Po prvi put Bernardica čuje njezin glas „nježan i sladak“. Potpuno je sigurna da se ne radi o priviđenju. Prikaza nastavlja dalje ali ovaj puta ozbiljnijim tonom:

- Da li biste bili tako ljubazni pa dolazili ovamo kroz petnaest dana (Voulez-vous avoir la grâce de venir ici pendant quinze jours)?

Bernardica, nenaučena na toliko poštovanje prema svojoj osobi, potpuno je zbunjena. Nitko je do sada nije oslovio s „vi“ kao ova divna djevojka. Bernardica potvrdno odgovara, ne misleći na posljedice. Na Bernardičino obećanje nadovezuje mlada gospođica:

- Ne obećavam da ću vas učiniti sretnom na ovom nego na drugom svijetu (Je ne vous promets pas de vous rendre heureuse en ce monde, mais en l'autre).

Ove ozbiljne riječi, koje sadržavaju proročanstvo trpljenja, čine se slatkima pod pogledom One koja ih je izgovorila.

Gospođa Milhet i Antoinette čekale su izvan spilje i upozoravale Bernardicu neka pita prikazu kako je bilo dogovoreno. Bernardica je to već obavila pa je u čudu ustanovila da je nisu čule iako je glasno govorila. To se događalo u svim kasnijim viđenjima.

Četvrti susret, petak, 19. veljače

Bernardicu opet prati gospođa Milhet, zajedno s njenom tetom Bernardom. Dok su ostali pristigli, Bernardica je već bila pred spiljom. Kleči i započinje kronicu. Tek što je izmolila tri Zdravo Marije, njeno lice se mijenja. Smiješi se. Molitva i sabranje vladaju prisutnima, ali isto tako i uzbuđenje.

Povratak je radostan. Bernardica malo govori. Nema ništa novoga za reći. „Aqueró“ – „Ono“ (tako je u siromaštvu svoga rječnika nazivala prikazu) smiješila se u tišini.

Vijest o ukazanju se širi Lurdom. Postavlja se pitanje tko se ukazuje? Bernardica nije ništa određeno navela. Prikazu koju je vidjela već četiri puta, naziva „mala gospođica“, „bijela djevojka“, „mala djevojka“...

Peti susret, subota, 20. veljače

Između šest i sedam Bernardica je opet pred spiljom. Kleči i moli. Potom joj se lice mijenja. Smiješi se, naklanja... Malo-pomalo ozračje sabranosti obuhvaća sve i svi mole u tišini.

Šesti susret, nedjelja, 21. veljače

Ovaj put Bernardicu prati tetka Basile. Danas se pred spiljom okupilo oko stotinjak osoba. Tiho promatraju Bernardičino ushićenje da bi se razišli sretni što su vidjeli Bernardičino preobraženo lice i doživjeli ozračje sabranja i molitve. Aqueró ni danas nije ništa rekla. Toga jutra, kad je Bernardica prolazila pokraj kuće ka-

pelana Pènea, grupa žena je zaustavlja i poziva da poče svećeniku koji je želi vidjeti. Bernardica ga, istina, ne poznaje, ali je poslušala.

Kapelan je prima neupadljivom blagonaklonošću. Bernardica odgovara... Njezina jednostavnost, čednost, jasnoća njezinih odgovora snažno se doimlju kapelana... i povećavaju Bernardičin umor.

Vijest je došla i do policije. Bernardici sigurno nije bilo ugodno kad je izlazeći s večernjice u crkvi ugledala dva čovjeka: poljara Calleta i policijskog komesara Jacometa.

- Hodi sa mnom – reče joj komesar i Bernardica bez prigovora poslušala.

Ušli su u njegovu kuću zvanu Cénac...

- Dakle, Bernardice Soubirous, ti ideš svaki dan k Massabiellu?

- Da gospodine.

- I vidiš ondje nešto lijepa?

- Da gospodine.

Iz Bernardičina lika izlazi snažan, siguran glas, bez straha. Uzima papir, olovku i počinje zapisivati Bernardičine osobne podatke.

- Dakle, Bernardice, ti vidiš Blaženu Djevicu?

- Ne kažem da sam vidjela Blaženu Djevicu!

- No, što si vidjela?

- Nešto bijeloga.

- Je li to nešto ili netko?

- Ono (Aqueró) ima oblik male djevojke.

- I to ti nije reklo: Ja sam Blažena Djevicu?

- Ne, „Ono“ mi nije reklo.

- Zanimljivo! Pa to se govori po gradu. Čak piše i po novinama.

- Je li lijepa?

- Oh, da gospodine, veoma lijepa!

- Lijepa kao... gospođa Pailhasson, ili gospođica Dufo?

- Komesar se očito razumije i cijeni domaće ljepotice. Bernardica će sažalno:
- Ne mogu se usporediti.
- Koliko joj je godina?
- ... mlada.

Komesar se počinje zanimati za osobe koje su bile uz Bernardicu za vrijeme „ukazanja“. Usmjeruje ispitivanje na to da bi mu Bernardica priznala kako ju je netko nagovorio i rekao što mora govoriti...

Na kraju mu preostane prijetnja zatvorom.

- Učinite što hoćete, - odgovara mirno Bernardica.

Potom je Jacomet zapisnik prepisao na čisti list papira. Svjesno je unio neke netočnosti, onako kako je on htio da se stvar odigrala.

Bernardica sluša pažljivo:

- ... Blažena Djevica mi se ukazala.
- Nisam rekla da mi se ukazala Blažena Djevica – prigovara Bernardica. I Jacomet je morao ispraviti.
- Lijepa kao gospođa Pailhasson...
- Ne, rekla sam da je ljepša od svih dama koje ste spomenuli.

I čitanje se nastavljalo isprekidano Bernardičinim ispravicima.

- Ne, gospodine... vi ste mi sve izmijenili!

Tu i tamo Jacomet uporno ostaje pri svojim greškama.

- Da! To si mi rekla!
- Ne, gospodine!
- Jesi!
- Nisam!

U međuvremenu žamor pred kućom postaje sve veći.

Čuju se udarci na vratima i povici:

- Pustite je van!

Vraćajući se kući i brišući suze, Bernardica je osjetila da se sama ne bi mogla nositi s ovakvom kušnjom. Ova hrabrost jednostavno joj je dana. Naslućuje od koga je.

Dan bez susreta, ponedjeljak, 22. veljače

Uzalud Bernardica ujutro moli roditelje da bi išla k spilji. Dolazeći pred školu, Bernardica se zauzastavlja. Jednostavno ne može dalje. Neka nutarnja sila prevladava i gotovo je tjera prema spilji. Došavši pred nju, Bernardica klekne i započinje molitvu. Tu su njezine tete, dva policajca i oko pedesetak osoba. Ali Aqueró se ne pojavljuje. Odsutnost ukazanja različito se tumači, no ipak, ako je sve do sada glumila i pretvarala se, zašto to nije učinila i danas?!

Sedmi susret, utorak, 23. veljače

Lurdski župnik i ostali svećenici veoma su suzdržljivi, što je normalno i poželjno u takvim izvanrednim pojavama. Ipak, župnik Peyramale, ujedno i dekan, već bi se ođavno okomio s propovjedaonice protiv tih „navodnih ukazanja“ i govorkanja pobožnih žena da ga u tome ne sprečava činjenica tolikog priliva vjernika u crkvu i na ispovijed. Mnogi dolaze iz daleka, a ima i iskrenih obraćenja.

Dan prije, porezni kontrolor Estrade, dolazi do župnika po potvrdu da je u pravu što odbija pratiti svoju sestru Emmanuéelite do spilje. Na njegovo iznenađenje, župnik ne samo da ga ne odvraća, nego mu gotovo nalaže da je prati.

Još nije odbilo šest sati, a Bernardica je stigla u pratnji tetke Bernarde. Kleknula je blizu g. Estradea, koji je, s jedne strane sretan, a s druge pomalo zbunjen tom povlasticom, jer će biti gotovo u središtu pažnje.

Promatra Bernardicu; lice prirodno, obično, s nešto malo izraza žalosti i bojazni...

U kojem se času stvar dogodila? Da li se Bernardica neprimjetno promijenila ili su se u njemu raspršile predrasude? Obuzeo ga je fizički osjećaj: netko je ovdje. Bernardica je završavala prvu desetku kad se zbila

promjena na njezinom licu. Pokret prstiju i usana je prekinut. Čini se da joj radost zadržava disanje, i zaustavlja molitvu. Smiješak, nakloni, veliki znakovi križa, kakve g. Estrade nikada nije vidio pa će za njih reći: „Ako se u nebu križa, onda se to čini samo tako“. Poslije toga odvija se razgovor. Bernardica govori ali se ne čuje zvuk riječi. Samo se usnice miču. Potom sluša. Čudi se. Glavom daje potvrdni znak, potom niječe. Rražalosti se, a zatim se opet smije, otvoreno, radosno. Estrade je svladan.

U međuvremenu jedna djevojka, Eleonora, promatrajući Bernardicu, uštinu je; ova ne osjeća. Potom iz pregače vadi veliku pribadaču i zabode je Bernardici u pleća. Bernardica se ne miče. Uzbuđena na Bernardičinu neosjetljivost, Eleonora se okanjuje tih pokusa, predaje se sabranosti, koja se malo-pomalo spustila na sve prisutne kao veliki nevidljivi plašt.

Viđenje je trajalo oko jedan sat. Tiho, neusiljeno, nesvjesna divljenja Bernardica se diže i upućuje kući. O današnjem razgovoru nitko ništa neće doznati. Radi se o stvarima koje ostaju samo između nje i njezine nebeske prijateljice. Najvjerojatnije da je to bilo danas, tvrdi R. Laurentin, kad ju je Gospa naučila jednu molitvu, samo za nju, koju će Bernardica moliti svakog dana do kraja života.

Sumnjičavi, ironični gospodin Estrade, koji je došao k spilji da se svemu nasmije, izjavljuje:

- Došao sam kao nevjernik, a vraćam se vjerujući...

Osmi susret, srijeda, 24. veljače

Između dvije i tri stotine osoba već je pred spiljom kad je stigla Bernardica. Kleknula je, upalila svijeću i načinila znak križa. Sabranje koje izlazi iz te kretnje je zarazno. Zrnca krunice klize kroz prste...

Prema kraju prve desetke Bernardičin lik se mijenja.

Neovisno o jutarnjem svjetlu, koje je počelo bivati sve jače, i zapaljene svijeće što je drži, lice joj je pobijelilo od neke svijetle bjeline. Prelazi u drugi svijet.

Dragi Bože, umrijet će – uzdahnula je jedna žena. Gospodin Dufo danas je prisutan sa cijelom obitelji, ali ne usuđuje se ni pogledati, toliko ga se prizor dojmio. Učiteljica Fanny Nicolau je zaplakala, tiho, i nije sama...

Nakon pet do šest minuta, nemir kvari ovu slatkoću prizora. Bernardica gubi svoj smiješak. Ponovo joj se vratila prirodna boja. Diže se. Izraz lica odaje žalost, nemir, čak i nezadovoljstvo. Oči su joj pune suza. Što se dogodilo? Aqueró je nestala, povukla se u dubinu spilje. Bernardica se približava nekoliko koraka prema unutrašnjosti spilje na desno i gleda prema gore u prolaz, koji povezuje gornju nišu s donjom udubinom. Najbliži su čuli jedan uzdah „veoma sladak, jedva izgovoren, kao da je rekla: Ah, kakva sreća, evo je!“. Njezino lice ponovno poprima smiješak i postaje bljeđe. Ovaj put Bernardica daje dojam da sluša. Usnice joj se miču, ali ni najbliži ništa ne čuju premda je po izrazu lica jasno da razgovara s osobom koju vidi. Da li je razgovor bio o nečemu žalosnom? Vjerojatno, jer Bernardica se vraća na prijašnje mjesto sa suzom na svakom obrazu. No, stigavši pred vanjsku udubinu, žalost iščezava i premda su joj oči još vlažne od suza, počela se smiješiti velikom milinom, primjećuje Jacqueline Pène, koja ju je izbliza promatrala.

Zatim počinje puzati na koljenima, potom se sagiba prema zemlji i ljubi je. Ponavlja tu istu kretnju kad li njezina tetka Lucila prestrašeno krikne misleći da se Bernardici dogodilo nešto loše. Ovaj krik dozove Bernardicu, ali dok je upozorila tetku da se ne boji Aqueró je nestala. Bernardica se diže, pomalo žalosna. No, što se dogodilo? Bernardica je dala razjašnjenje kapeanu Pène.- Aqueró je danas izgovorila novu riječ: Po-

kora. Rekla je: „Molite se Bogu za obraćenje grešnika“. Potom ju je zamolila da „hoda na koljenima i da poljubi zemlju za pokoru za grešnike“. Imala je žalosno lice. S puno poštovanja prema njoj pitala ju je da li „bi joj to bilo neugodno“. „Oh, ne“, odgovorila je Bernardica od srca. Ta osjeća se spremnom na sve samo da učini veselje prijateljici iz Neba, koja je tako žalosna kad govori o grešnicima.

Deveti susret, četvrtak, 25. veljače

Kad je Bernardica stigla skupilo se oko 300 osoba. Kleknula je i počela moliti kronicu. Nakon molitve predala je svijeću svojoj tetki i počela puzati na koljenima po kamenitom hrapavom tlu. Od vremena do vremena sagnula bi se i poljubila zemlju. U jednom času Josèphe Barinque, najbliža osoba koja je bila uz nju, čula ju je izgovoriti u jednom dahu, kao neki odjek, tri puta ponovljenu riječ: Pokora... pokora... pokora...

Kad je Bernardica došla u unutarnji dio spilje, zaustavila se, uspravila i gledala. Najbliži su vidjeli kako joj se usnice miču, ali nisu ništa čuli. Vratila se nazad i uputila prema rijeci. Ali nešto je zaustavlja... Vraća se s izrazom zbunjenosti, gleda prema gornjoj udubini i potom ide prema lijevoj strani spilje...

Nakon što se uspjela probiti kroz svijet do podnožja spilje i pošto je ponovno pogriješila pravac koji joj je prikaza pokazivala, konačno se zaustavila na pravom mjestu. Što su vidjeli okolni svjedoci bilo je ovo: gotovo s odvratnošću Bernardica je pogledala blatnjavo tlo, potom je pogledala prema spilji upitnim, zbunjenim pogledom i onda je odlučno kleknula i počela desnom rukom praviti udubinu u tom blatnjavom tlu. Iz nje je tek četvrti put uspjela zahvatiti vode, još uvijek mutne. Prinijela ju je ustima, pila i onda ponovno zahvatila, da bi njome oprala lice; a jer je voda bila blat-

njava, lice joj je ostalo uprljano. No to nije bilo sve. Pokraj udubine, što ju je iskopala, nalazile su se neke divlje biljke, uzela je nekoliko listića te ih stavila u usta i pojela. I potom se vratila na uobičajeno mjesto.

Svi promatrači ostali su ne samo iznenađeni, nego razočarani i osupnuti. Šaputanje, žamor, razočaranje... Na putu kući Bernardica je mirno odgovorila da je sve ono što je učinila izvela po naređenju Aqueró.

I danas ju je pratilo nekoliko osoba. Jedna od odvažnijih, Pauline Cazaux, približila se i upitala Bernardicu:

- Zašto si zaustavila znak križa na kraju krunice?

- Aqueró nije završila. Nisam ga mogla napraviti prije nego je ona završila.

No svi se pitaju što je značilo ono gibanje bez smisla pa kopanje rukama u tlu i ostalo u tako jasnoj proturječnosti s vedrom nepokretnošću prijašnjih dana. Nekoliko će puta Bernardica razjasniti što se dogodilo: na povratku kući, kod kuće, u Cénacuu pred velečasnim Pèneom i g. Estradeom.

- Aqueró mi je rekla da idem piti i da se umijem na izvoru. Ne vidjevši ga, poslala sam prema potočiću. Ali mi je dala prstom znak da idem pod pećinu. Poslala sam i našla malo vode kao mulj, tako malo da sam jedva mogla zahvatiti rukom. Tri put sam je bacila, tako je bila prljava. Tek sam četvrti puta uspjela.

- Zašto je to tražila od tebe?

- Nije mi rekla.

- Što ti je točno rekla?

- Idite piti na izvor i ondje se umijte.

- A ona trava, koju si jela, što ti je rekla?

- Idite jesti od te trave, koja je ondje.

- A zašto ono kretanje na koljenima?

- Aqueró mi je rekla da poljubim zemlju kao pokoru za grešnike.

- A znaš li da misle da si luda, kad činiš ovakve stvari?

- Za grešnike...

Bernardica ostavlja snažan dojam odgovarajući na pitanja i opisujući ono što se zbilo. Da, iz dubine svoga srca shvatila je da postoji samo jedna žalosna stvar na svijetu: grijeh.

Joanne Montet donijela je bočicu svete vode, poškropila unutrašnjost spilje i onda joj je došla misao da napuni bočicu vodom iz lokvice, koja se jedva nazirala. Bila je to prva bočica lurdske vode.

Tog dana Bernardicu je čekalo još jedno iskušenje. Jedan službenik iz općine pokucao je na vrata cachota kasno poslijepodne:

- Gospodin kraljevski zastupnik traži da Bernardica Soubirous večeras dođe k njemu u šest sati.

Oca nije bilo kod kuće. Majka sva u suzama ide po bratića Sajousa, da pođe s njima.

Kad su došli do kuće g. Dutoura, kraljevskog zastupnika, samo majka i Bernardica pošle su u sobu, dok je ujak Sajous morao čekati u predvorju.

Ispitivanje započinje na isti način kao kod komesara Jacometa. S puno ljubaznosti, takta, finoće, sve s ciljem da se postigne ono što je i Jacomet želio: provjeriti koliko je mala iskrena i poštena te napose učiniti da više ne ide k spilji.

Dan bez susreta, petak, 26. veljače

Sutradan ujutro Bernardica je opet u stanju kao prije nekoliko dana, u ponedjeljak 22. veljače.

Konačno polazi u pratnji grupe žena, svoje tete, ali i poljskog stražara. Klekne, započinje krunicu, gleda prema spilji molećivim pogledom, punim čeznuća, ali udubina je prazna. Ništa se ne događa. Aqueró se ne pojavljuje.

Voda što je počela istjecati iz izvora, sve je čistija i obilnija.

Deseti susret, subota, 27. veljače

Drvene cokule nisu nikad tako rano klopotalale u tako velikom broju kao u noći između 26. i 27. veljače. Antoine Clarens, mladi direktor škole, probudio se od te neuobičajene buke. Znao je o čemu se radi, odlučio je i on poći do spilje.

Kad je stigao do spilje prostor je već bio ispunjen. Oko sedam sati eto i Bernardice! Čim je kleknula, nastade opći tajac, neka vrsta sabranosti, koja je godila duši. Clarens se uspio progurati upravo do Bernardice. Danas prvi puta gleda prizor, koji je već tolikima posvema blizak: bljedilo, nakloni, smiješci... Nato je Bernardičino lice postalo žalosno. Ova zadnja promjena u izgledu, koja je čini gotovo neprepoznatljivom, doimlje se mladog direktora. I dok je promatrao, mislio je: “Sve ovo nema nikakva smisla i zahtijeva liječnički zahvat”.

Jedanaesti susret, nedjelja, 28. veljače

Računa se da je kod današnjeg ukazanja bilo prisutno oko tisuću osoba. Bernardica je ponovila pokorničke vježbe iz prošlih dana. Više nego jučer, crpi se iz izvora, a količina vode se povećava.

Međutim, vlasti se sve više uznemiruju kako se približava „veliki četvrtak“ - tj. posljednji dan ukazanja. Nakon mise, Bernardicu su odveli na preslušavanje po naređenju Jacometa, ovog puta pred malo veću komisiju mjesne vlasti. Unatoč zabranama, prijetnjama i nagovaranjima, ništa nisu postigli.

Poslije podne istraga se nastavila. Ovog puta kući dolazi direktor škole Clarens. Uvjeran da djevojčica boluje od katalepsije, kako je objavljeno u domaćem listu „Lavedan“, došao je ne samo iz ljubavi, nego i službeno, ne bi li je uvjerio da više ne ide k spilji.

Ali, bio je veoma brzo razoružan. Nikakvo uzbuđenje kod Bernardice! Na pitanja odgovara stvarno, ravno-

dušno, prirodno, jasno, sigurno, priprosto i ljupko, što je sve uzdrimalo Clarensovo ranije uvjerenje. Čak je i onim čudnim vježbama Bernardica dala jednostavno i zadovoljavajuće razjašnjenje!

- Viđenje mi je to naredilo za pokoru, za mene, a onda za druge.

Clarens odlazi zbunjen. No jedna stvar mu je posve sigurna: ona nešto vidi...

Dvanaesti susret, ponedjeljak, 1. ožujka

Danas je jedan policajac, po naređenju Renaulta, izbrojio 1 500 osoba koje su se vraćale nakon ukazanja. Ovog jutra, po prvi i jedini put, bio je prisutan i jedan svećenik kod spilje za vrijeme ukazanja. Antoine Désirat, zaređen prije nekoliko mjeseci, još je kod kuće i čeka mjesto službovanja. Istina, čuo je za zabranu odlaska k spilji što ju je izdao župnik Peyramale za svoje svećenike. Ali on nije potpadao pod župnikovu vlast pa je pošao s grupom župljana iz Omexa.

Došao je pred spilju u isto vrijeme kad i Bernardica. Čim su ga ljudi ugledali, pustili su ga pa je uspio doći se dobra mjesta, ni metar od Bernardice.

O onome što je vidio, sačuvat će duboku uspomenu i nikad neće uspjeti izraziti to onako kako bi želio. Čujmo kako je pokušao:

„Dok je Bernardica prebiralala krunicu, jedva je micala usnama, ali po njezinom stavu i crtama lica vidjelo se da joj je duša očarana. Smiješak je nadilazio svaki izražaj. Ni najspretniji umjetnik, ni najsavršeniji glumac ne bi mogao proizvesti njezinu ljupkost i milinu!

Nemoguće predstaviti!...

Što me se dojmilo bila je radost pa žalost, koja joj se odražavala na licu. Kad bi se jedna od tih pojava izmjenjivala, bilo je to na brzinu, ali ipak prijelaz nije bio prenaogao, nego veličanstven. Promatrao sam dijete

kad je išlo k spilji. Promatrao sam ga sa skrupuloznom pažnjom. Kakve li razlike između njega tada i u času ukazanja! Ista razlika, koja postoji između materije i duha... Jedino je Bernardica vidjela prikazu, ali su svi osjetili njezinu prisutnost... Poštovanje, tišina i sa-branost vladala je posvuda... Oh! Kako je bilo lijepo ondje! Vjerovao sam da se nalazim u predvorju raja.“

Nije mogao, a da ne podijeli svoj jutrošnji doživljaj s dva druga svećenika. Jedan od njih ostao je suzdržan, a drugi, o. Sempé, prasnuo je u smijeh. I sigurno bi se još više nasmijao da mu je netko rekao kako će za deset godina postati prvi upravitelj lurdske svetišta... Te noći prema spilji uputila se Catherine Latapie iz Loubajaca. Prije dvije godine povrijedila je desnu ruku pa su joj dva prsta ostala savinuta i ukočena tako da nije mogla raditi mnoge poslove. Krenula je pješice na put i povela sa sobom dvoje manjih od svoje četvero djece, dok je peto nosila već devet mjeseci. Čula je za izvor i te noći ju je probudila jedna misao i zagrijala joj srce: pođi k spilji i ozdravit ćeš! I pošla je! A kako je zaronila ruku u vodu izvora, prsti su joj se jednostavno ispružili. Sva radosna, počela je zahvaljivati u molitvi. Vratila se kući, da bi odmah na povratku dala na svijet svoje peto dijete, sina Jean-Baptistea, koji će jednog dana postati svećenik.

Njezino ozdravljenje biti će jedno od sedam čudesa, što će ih biskupska komisija prihvatiti kao dokaz vjerodostojnosti ukazanja.

Trinaesti susret, utorak, 2. ožujka

Čim je ukazanje završilo, najbliže žene okruže Bernardicu ispitujući je što joj je prikaza danas rekla.

- Rekla mi je da idem reći svećenicima neka se ovamo dolazi u procesiji.

No, Bernardica ipak nije sve rekla. Dobila je još jedan

zadatak: da kaže svećenicima neka se sagradi kapelica. Bila joj je povjerena još jedna tajna, ali to nitko neće doznati.

No Bernardica se ne usuđuje ići sama. Teta Basile je premalo. Treba pojačanje u teti Bernardi.

- I ti kažeš da vidiš Blaženu Djevicu? – pita župnik.

- Nisam rekla da je to Blažena Djevica – odgovara.

- Tko je onda ta gospođa?

- Ne znam!

- Kako ne znaš? Pa što onda vidiš?

- Nešto... nalik na jednu gospođu...

Župnikova reakcija prelazi već u ironiju. Dakle, nije netko nego nešto. No Bernardica prekine župnika i odrješito reče:

- Gospodine župniče, Aqueró traži da se k spilji dolazi u procesiji.

- A za kada je to tražila procesiju – nastavlja župnik pola ironično – za četvrtak?

Bernardica napinje pamet, ali se ne može sjetiti ništa određena.

- Ne znam!

Užasno! Župnik sve više galami, uzbuđenje raste.

- To su izmišljotine i laži – nastavlja dalje župnik. I obraćajući se tetama reče strogim glasom:

- Možete ići. Pošaljite je u školu i ne dopustite joj da ide k spilji!

Tek što su došle k sebi u mirnoj uličici, Bernardica se sjeti da je zaboravila reći drugi dio poruke: da se izgradi kapelica. Teta Bernarda je već nestala, a tetka Basile je čvrsto odlučila da se više neće pojavljivati pred župnikom. Bernardica ni kod kuće ne nalazi nikoga tko bi je ponovno pratio župniku.

Tog dana župnika je posjetio i gospodin Estrade koji je branio događaje kod spilje:

- Zapamtite gospodine župniče, jednoga dana ići ćete

u plaštu prema Massabielleu pjevajući Sancta Maria, a ja ću biti sretan da vam odgovoram Ora pro nobis. I to se zbilo 5. listopada 1872.

Bernardica je u neprilici tko će je pratiti župniku da mu prenese i drugi dio poruke, što ga je u zbunjenosti zbog njegova oštrog nastupa zaboravila izreći. Stvar je razriješila sakristanka, gospođica Dominique, koja je pošla pripremiti teren kod župnika. U sedam sati navečer Bernardica je ponovno pošla župniku zajedno s njom.

Sva četiri svećenika okupljena su u velikom župnom salonu u kojem gore svijeće i daju cijelom prostoru neku ozbiljnost i svečanost. Bernardici je župnik ponudio da sjedne u veliku fotelju, no trebalo je vremena da smogne hrabrosti i izrekne drugi dio poruke:

- Gospodine župniče, Aqueró mi je rekla: Idite reći svećenicima neka ovdje sagrađe kapelu.

Župnik je iznenađen. Dakle nije procesija! Novi problemi. Bernardica osjeća kako se ponovno priprema oluja...

- Kapelica? Isto kao i za procesiju. Jesi li sigurna?

- Jesam! – izgovara Bernardica s potpunim uvjerenjem.

- I još uvijek ne znaš kako se ona zove?

- Ne, gospodine župniče.

- Dobro, onda je treba pitati.

I gospodin župnik je završio. Ovaj put bez „svete srdžbe“.

No nastupili su kapelani: o. Pène, o. Serres, a napose o. Pomian. Bernardica se, međutim, ne zbunjuje na njihova pitanja.

S olakšanjem i sa zadovoljstvom Bernardica napušta župni dvor. Reći će Dominiquei, koja će se toga sjećati:

- Veoma sam zadovoljna. Izvršila sam svoj zadatak.

- Treba pitati Gospođu za ime.

- Da, ako se sjetim.

Bernardica je zabrinuta. Kad počne ukazanje zaboravi sve, i pitanja koja je pripremila izmaknu joj iz pameti.

Četrnaesti susret, srijeda, 3. ožujka

Kako odmiče krunica tako joj lice postaje žalosnije. Suznih očiju se diže i vraća se kući u pratnji svoje majke, koja također plače.

Ukazanja nije bilo.

Na izlasku iz škole osjeti poticaj da ponovno pođe k spilji. Prepozna je u njemu poziv od Aqueró.

Kakva radost! Došavši k spilji gospođica od svjetla već je tu, očekuje ju sa smiješkom. Današnji susret bit će kratak, ali tako srdačan.

Nakon ukazanja Bernardica je okružena svom silom pitanja, ali najvažnije je da mora k župniku, koga cijeli dan nije bilo u Lurdu. Išao je posjetiti svoga prijatelja kanonika Ribesa u Tarbes i s njim porazgovarati o svemu što ga je mučilo i uznemiravalo.

Tek što je stigao kući, dolazi Bernardica. Treći put od jučer ujutro.

- Gospodine župniče, Gospođa još uvijek želi kapelicu.

- Jesi li je pitala za ime?

- Jesam, ali se samo smiješila.

- Ona ti se ruga na ljubazan način.

Pada mu na pamet da zatraži jedan znak.

- Dobro, ako želi kapelicu, neka kaže svoje ime i neka učini da procvate ružin grm kod spilje. I ako to učini, sagradit ćemo joj kapelicu i neće biti malena!

Petnaesti susret, četvrtak, 4. ožujka

Odzvonilo je sedam sati. Kod spilje je sve puno. Mnogi su se popeli na drveće, drugi se povješali po stijeni, treći su na vodi i stoje na kamenju, koje viri iz

Gave, naprežu se ne bi li što vidjeli.

Bernardica je jedva uspjela doći do svoga mjesta. Na njezino traženje Jacomet dovodi do nje njezinu sestričnu Jeanne, koja je ostala zarobljena u masi svijeta. Bernardica pali svijeću. Započinje krunicu. Ozračje molitve zahvaća sve.

Kod treće Zdravo Marije druge desetke Bernardičina ruka, koju je promatrala Jeanne, da bi mogla moliti krunicu istim ritmom, pobljedila je. Smiješak se pojavio na njezinom licu, i vanjski svijet je iščeznuo. Oni oko nje iznenađeni su očitošću njezine sreće. „Zdravo Marijo“... izgovaraju te riječi s Bernardicom, osjećaju prisutnost One koju zazivaju.

Molitva krunice odmiče polagano, isprekidana Bernardičinim naklonima i smiješcima. Na kraju tri prsta u kojima drži križ krunice prinosi čelu s namjerom da se prekriži. Ali ruka joj pada dolje. Isto se ponavlja i drugi put. Tek treći put s pogledom upravljenim k spilji Bernardica započinje jedan od onih izvanrednih znakova križa - izvanrednih napose zbog njihove jednostavnosti. Križ Kristov, malo cijenjen, činjen na brzinu, podrezan i skraććen navikom i nehajem, čini se da je sišao sasvim nov, s pećine i preko Bernardice prelazi na mnoštvo.

Kad se krunica bila završila, Aqueró je otišla. Bernardica je ugasila svoju svijeću i bez riječi napustila spilju. Navratit će kući prije nego pođe župniku za koga ima poruku. Mnoštvo svijeta zakrčilo je ulicu Petits Fossés, gdje je Bernardičina kuća. Žele je vidjeti. Neki si čak uzimaju komadiće zida od kuće za relikviju.

Počinje skandiranje: Ber-na-dette, Ber-na-dette!

Na kraju otvaraju vrata i rijeka posjetilaca počinje prolaziti kroz cachot. Svi je žele vidjeti, dotaknuti, neki ushićeni neprimjetno si režu komadiće njezine odjeće, mole je da se dotakne predmeta...

Među svijetom ima i bogatih osoba, koje bi prije s

odvratnošću odvrćale oči od ovog mjesta bijede. Bernardicu danas čeka još jedna dužnost. Posjet župniku, koji je očekuje ne bez uzbuđenja. I kad se pojavila, župnikovo prvo pitanje je bilo:

- No što ti je rekla gospođa?
  - Pitala sam je za ime. Ona se smiješila. Pitala sam je da učini da procvate grm. Ona se opet smiješila. Ali još uvijek hoće kapelicu.
  - Imaš li novaca da napraviš tu kapelicu?
  - Ne, gospodine župniče.
  - Niti ja... Reci gospođi neka ti ga dade.
- I doda:
- Nije ti rekla da će se vratiti?
  - Ne, gospodine župniče.
  - A nije ti rekla ni da neće doći?
  - Ne, nije mi to rekla.

Dani bez susreta, od 5. do 24. ožujka

Bernardica ne ide više k spilji. Nastavlja svoj redoviti život i rad. Najbliži primjećuju da je zadovoljnija, zdravlje joj se nešto popravilo i uspješnija je u svemu što poduzima.

Župnik sve izdaleka slijedi i uviđa da ljudi dolaze pred spilju i mole se u redu. Osim toga posjet crkvi, pobožnostima i korizmenim poukama brojniji je nego prije. Očito da se radi o Božjem prstu. Uvjerio se također kako se jednom dječaku zdravlje poboljšalo nakon što je pio vodu s izvora i što ga je Bernardica posjetila.

Šesnaesti susret, četvrtak, 25. ožujka, Blagovijest

Došla je večer 24. ožujka, Bernardica je odsutna pogledima znatizeljnih, koji je sve više zanemaruju. Međutim, sutrašnji blagdan Blagovijesti budi nadu: koji su uvjereni da se radi o Blaženoj Djevici misle da bi se sutra moglo nešto dogoditi...

Prije četiri Bernardica se se budi. Ustaje, oblači se... Budi ostale članove obitelji:

- Moram ići k spilji. Požurite ako me želite pratiti.

Nitko nije obaviješten. Bit ćemo u miru - mislila je. Ali to je bila samo želja.

No, čeka je radosno iznenađenje: bijela djevojka, njezina prijateljica je već tu, čeka je, vjerna susretu što ga je zakazala.

Bernardica zadobiva hrabrost. Otkad je osjetila poticaj da dođe, njezina je briga dobiti odgovor za gospodina župnika. Za vrijeme ukazanja zaboravlja sve ostalo.

Složila je jedan uljudan izraz, rečenicu punu počitanja, koju su joj dijelom drugi natuknuli:

- „Gospođice“, da li biste bili tako dobri da mi kažete tko ste vi, molim vas?

Na Bernardičino pitanje svijetla „gospođica“ samo se smiješi. Da li je ismjehuje, kako je rekao gospodin župnik? Ne... ima toliko ljubaznosti i dobrote u njezinoj pogledu.

I Bernardica ponavlja. Opet smiješak. Treći put. Samo smiješak i šutnja. Ali Bernardica je ustrajna. Na Bernardičino četvrti puta ponovljeno pitanje Aquero se uozbiljila. Premjestila je svoju krunicu na desnu ruku. Njezine sklopljene ruke otvaraju se i šire prema zemlji. Iz te jednostavne kretnje zrači sama uzvišenost: njezin lik mlade djevojke poprima neke vrste uzvišeno dostojanstvo; njezina mladost dobiva dimenziju vječnosti. I u jednom mahu ona sklapa ruke u visini grudiju i uzdiže oči k nebu i reče:

- Ja sam Bezgrešno Začće. (Que soy era Immaculada Councepciou).

Gotovo jedan sat trajalo je ukazanje ovoga jutra. Bernardica se diže sa svoga mjesta i tek sad primjećuje da one riječi, koje su tako divno, uzvišeno zvučale u ustima mlade gospođice, jesu u stvari teške, nikad ih nije

čula do tada... čak ih i ne razumije... posebno drugu. Sabire se, doziva ih u pamćenje, a onda ih stade ponavljati do župnog dvora, samo da joj ne bi nestale iz sjećanja, baš zbog toga, jer ih ne razumije.

Bernardica je konačno zadovoljna da dolazi župniku s odgovorom. Istina bila bi sretna da mu može reći da je to Blažena Djevica Marija, kako svi ljudi misle, a i ona si priželjkuje. Ali, eto stvarno ne zna tko je to „Councepciou“. Otvara vrata sobe i bez pozdrava, bez uvoda, pred župnikom izgovara riječi, brzo:

- Ja sam Bezgrešno Začeće.

No, uvidjevši kako je glupo stvar izrekla, odmah ispravlja:

- Aqueró je rekla: Ja sam Bezgrešno Začeće.

Župnik je iznenađen, osupnut. Još mu ne dolazi k svijesti potpuno značenje i dubina tih riječi. Sjeća se dogme o Bezgrešnom Začeću, proglašene prije četiri godine od Svetog Oca Pija IX. u Rimu, svojih propovijedi od 8. prosinca, ali još ne može stvari povezati, da bi ušle u njegovu logiku. Ispituje Bernardicu:

- Znaš li što to znači?

Bernardica niječe glavom.

- Pa onda, kako možeš reći, kad nisi razumjela?

- Ponavljala sam cijelim putem!

Tom zadnjom rečenicom župnik je potpuno razoružan. Iz dubine njegova srca uzdižu se osjećaji ganuća, kakvi su ga znali obuzeti samo u djetinjstvu. Potresen je i zbunjen, ali mu je sada sve jasno.

- Aqueró još uvijek želi kapelicu - tiho progovori Bernardica za vrijeme stanke, koja je nastala.

I da si spasi ugled i dostojanstvo pred Bernardicom, još je smogao samo da kaže:

- Vrati se sada kući. Pozvat ću te koji drugi dan.

I onda je potresen kleknuo na pod, sa suzama u očima, i predao se osjećajima, koji su ga preplavili kao more...

Tek poslije podne konačno će se i za Bernardicu stvar razbistriti. Ponovno mora pričati, ovaj puta kod gospodina Estradea i njegove sestre, sve što se jutros dogodilo. Bernardica je točno ponovila kretnje i riječi, kojima je Aqueró izrekla svoje ime. Ali u tom prizoru je bilo nešto tako uzvišeno, kao da je nešto božanskog prošlo, te Estrade i njegova sestra umalo nisu zaplakali od ganuća. I kad je Bernardica pitala što na koncu znače te riječi „Bezgrešno Začeće“, dobila je odgovor. I taj se dan završio za nju u velikoj radosti: dakle, ipak je to bila Blažena Djevica Marija, koja joj se ukazivala. Ali još je netko te večeri bio neobično zadovoljan i sretan: gospodin župnik, i nije to mogao skriti ni u izvještaju što ga je još iste večeri napisao biskupu.

Sedamnaesti susret, srijeda, 7. travnja

Kad je Bernardica stigla ukazanju je prisustvo-
vao i mjesni liječnik dr. Dozous, koji je došao proučiti religiozni fenomen s medicinske strane.

Kod druge desetke krunice Bernardičino lice se preobražava. Smiješi se, naklanja... Prisutne promatrače prolaze trnci. Bernardica nastavlja krunicu, ali nepravilno, kako primjećuje dr. Dozous. Na časove se zaustavlja sva očarana prizorom što ga vidi; samo se smije od radosti i pozdravlja.

No u tom času zbiva se nešto neobično, što će privući pažnju napose dr. Dozousa. Završivši krunicu, Bernardica kleči sklopljenih ruku uz svijeću čiji joj plamen zbog strujanja zraka dotiče prste objiju ruku. Mnogima se čini kao da plamen prolazi kroz njih. Koji promatraju taj prizor uzbuđeni su i žele joj pomoći, odmaknuti svijeću. No Bernardica ne daje nikakav znak da osjeća plamen. Dr. Dozous, ne vjerujući svojim očima, zabranjuje svako posredovanje i promatra prizor. Gleda i na sat. Nakon 10 minuta Bernardica se diže, naklanja se

lijepo prema niši i ide prema donjoj udubini.

I čim se na Bernardici vidjelo da je ukazanje završeno, dr. Dozous joj prilazi, uzima je za ruke, traži bilo kakav trag plamena svijeće.

- Nema ništa!

- Ne znam što vidiš - reče liječnik sav uzbuđen - ali sada vjerujem da nešto vidiš!

I u pratnji svoja dva prijatelja dr. Dozous vraća se u grad sav potresen prizorom, čiji je svjedok bio cijeli sat, a najviše činjenicom događaja sa svijećom.

- Sada vjerujem! - priznaje glasno.

I upravo njegovo svjedočanstvo, njegova vjera i obrana istinitosti događaja kod spilje doprinijet će da će spilja još više dobiti na svojoj važnosti u narodu.

Zadnji susret, petak, 16. srpnja, Gospa Karmelska

Bernardica ponovno osjeća poznati poticaj da pođe k spilji. Gospa je zove. Ali kako onamo stići. Spilja je zabarikadirana. Roditelji će se protiviti... Ako svijet dozna, izazvat će uzbunu u narodu i dati povod vlastima za nove mjere. Treba pričekati večer. Bernardica s tetom Lucilom ide prema spilji, ali ne na lijevu obalu, jer je pristup onemogućen, nego na desnu.

Na drugoj obali Gave nasuprot spilji Bernardica je kleknula. Pratlja primjećuje promjenu na njezinom licu: radosno iznenađenje, naklon, smiješak... Krunica klizi među prstima. Zdravo Marije se izmjenjuju...

Koliko je ukazanje trajalo? Teško je reći.

Bernardica se diže. Na pitanja kojima je salijeću odgovara kratko:

- Ništa mi nije rekla.

Iako nije bilo ni razgovora ni poruke, ova živa veza je iznad svake riječi. Bernardici je dostatno da ju je vidjela. I nikad je nije vidjela tako lijepu, kao da joj je Gospa željela ostaviti dar prilikom rastanka.

Po završetku posljednjeg ukazanja Bernardica, istina, neizmjereno obogaćena izvanrednim milostima kojima ju je Nebo obdarilo kao posrednicu, započela je svoj hod u vjeri kao i svaki drugi član Božjeg naroda. 16. srpnja 1860. godine ušla je u konvikt časnih sestara u Lurdu gdje je nastavila učiti čitati, pisati, šivati, vesti; to je trajalo šest godina.

Nije neobično da je Bernardica pokazivala sklonosti prema redovničkom životu nakon ukazanja. Ali nije se mogla odlučiti u koji bi red pošla. Izgleda da joj je najveći problem nedostatak miraza, koji se u ono vrijeme tražio od djevojaka za ulaz u samostan. Biskup Forcade, crkveni poglavar redovnica iz Neversa, koje su bile u Lurdu, dopustio je da Bernardica uđe u samostan bez miraza, ako bi željela ući u taj red. No prošle su još tri godine prije nego se Bernardica odlučila. Ovaj put zdravlje ju je sprečavalo. Konačno, 4. srpnja 1866. napustila je Lurd. Nakon tri dana stigla je u samostan St. Gildars u Nevers.

U samostanu je nastavila proživljavati razne vidove poruke koje je Gospa preko nje uputila svijetu: molitvu, pokoru, trpljenje za grešnike - ali sretna jer je u srcu nosila obećanje koje joj je dala Blažena Djeвица: da će je učiniti sretnom na drugom svijetu. U samostanu je vršila službu bolničarke i sakristanke. No 1875. teško se razboljela. To se nastavilo kroz četiri godine do smrti.

16. travnja 1879. na uskrсну srijedu već je potpuno oslabila. Zadnje riječi bile su joj: „Dragi Bože! Sveta Marijo, Majko Božja, moli za mene jadnu grešnicu!” Pogledala je na raspelo i na kip Gospe Lurdske. „Vidjela sam je... Oh, kako je bila lijepa... Kako se žurim da je ponovno vidim... Žedna sam”. Prije nego

je uzela čašu, učinila je još jednom onaj divni dostojanstveni znak svetoga križa i prešla u Vječnost. Bilo joj je 35 godina.

Papa Pio XI. proglasio ju je blaženom 1925. godine, a svetom 1933. godine.

Tijelo, potpuno neraspadnuto, čuva se u staklenom lijesu u kapelici samostana sestara u Neversu. Na pozlaćenom okviru lijesa stoji natpis: „Ne obećajem da ću vas učiniti sretnom na ovom svijetu, nego na drugom”.

Događaji poslije

8. lipnja bila je izdana zabrana pristupa k spilji, a 15. lipnja podignuta je ograda. Nekoliko puta ograda je rušena, dok crkvene vlasti nisu umirile narod. Takvo stanje trajalo je nekoliko mjeseci dok na posredovanje francuskog cara Napoleona III. mjesne vlasti nisu povukle zabranu i oslobodile pristup spilji. Bilo je to 5. listopada 1858.

Crkvene vlasti stvar su od početka nadzirale i proučavale. Četiri godine trajao je rad biskupskog povjerenstva na proučavanju svih događaja u Lourdesu. Cudesna ozdravljenja, koja su se od samog početka zbivala u okviru spilje i njezinog izvora, pospješila su njegov rad; to su bili znakovi kojima je Nebo potvrđivalo istinitost Bernardičinog svjedočanstva. 18. siječnja 1862. godine mons. Laurence, biskup Tarbesa i Lurda, službenim dokumentom potvrdio je istinitost lurdskih ukazanja. U njemu se potiče vjernike neka se odazovu Gospinim željama što ih je očitovala u Lurdu.

Već slijedeće godine započelo se s radovima oko izgradnje „kapelice” što ju je Gospa tražila. Najprije se izgradila kripta. Poslije nje gornja Bazilika, koja se

danas izdiže nad spiljom. Kasnije se dodala Bazilika Sv. Krunice ispod kripte. Za 100. godišnjicu ukazanja 1958. god. izgrađena je velika podzemna bazilika, koja može primiti i do 30.000 hodočasnika.

Sadržaj lurdске poruke

Gospa preko Bernardice nije izrekla nikakav novi nauk. Ono što je rekla Crkva prenosi od ustanovljenja: nauk o grijehu, poziv na obraćenje, pokoru, molitvu... Koji je onda smisao tog izvanrednog Božjeg zahvata?

U prvom redu Gospa je potvrdila službenu objavu koju je Crkva dobila u zalag prenositi ju novim narodima i naraštajima. Vječne istine zasjale su u svojoj svježini i vrijednosti. Dana im je dubina, plastičnost, sva stvarnost koju trebaju imati u našem životu. Gospa je naglasila neke istine, bilo posredno bilo neposredno.

Po Mariji k Isusu

Za vrijeme ukazanja Blažena Djevica nije spomenula svoga Sina. Ipak, jasno proizlazi da je njezina zadaća privedi nas njemu. Već prva kretnja - dostojanstveni znak križa, koji je načinila da pouči Bernardicu kako se treba križati, molitva krunice kod svakog ukazanja, činjenica da Bernardicu šalje svećenicima – onima koji nastavljaju poslanje njezina Sina, otkrivanje svoga identiteta na blagdan Isusova utjelovljenja - sve to pokazuje Isusovu prisutnost.

Kristocentričnost lurdskih događaja najjasnija je u razvoju i manifestacijama vjere. Počinje se kod spilje, a završava se oko Isusa, bilo slaveći euharistiju, bilo u euharistijskoj procesiji ili večernji sa svijećama, da bi se

na kraju pred Bazilikom otpjevala ispovijest vjere. Tome pribrajamo brojna obraćenja srdaca u ispovijedima.

K tome, nije li Isusova Majka s njim najviše združena u djelu otkupljenja? Nije li ona najbliža Bogu i ljudima? I kao takva ne nastavlja li najodlučnije skrbiti o našem spasenju i posvećenju?

Crkva

Činjenica da se Gospa ukazala u okviru Katoličke crkve posebno očituju njezinu potvrdu Crkve kao od Krista uređene zajednice vjernika. Poslala je Bernardicu svećenicima, a razumijeva se svećenstvo na čelu s biskupom, ono koje u ime njezina Sina nastavlja njegovu trostruku službu: učiteljsku, svećeničku i pastirsku.

Drugi Gospin zahvat još jasnije potvrđuje Crkvu i njezino hijerarhijsko uređenje. Kad je na blagdan Blagovijesti konačno otkrila svoje ime „Ja sam Bezgrešno Začće“, upotrijebila je riječi Crkve da bi ljudi doznali za njezin identitet. Četiri godine prije, papa Pio IX. u Rimu proglasio je dogmu o Bezgrešnom Začću Blažene Djevice Marije.

Molitva

Velika poruka Lurda je molitva: njezina potreba, njezina vrijednost i njezina učinkovitost. Kao i kod drugih vidova poruke i ovdje čini prethode riječima. Sva ukazanja odvijaju se u ozračju sabranja, tišine i molitve.

Blažena Djevica izričito je tražila molitvu za obraćenje grešnika. Nije li nam time Gospa jasno rekla koliko je važna naša molitva? I kad je tražila da se

dolazi u procesiji i da se sagradi kapelica, nije li time opet naglasila molitvu, ovaj put zajedničku. Nakon pojedinačne molitve Gospa upravlja pažnju na zajedničku molitvu koja svoj vrhunac postiže u euharistiji.

Grijev, obraćenje, pokora

Druga stvarnost na koju je Blažena Djevica upozorila je grijeh. Čovjeka grijeh teško ranjava i ponižava. To će Gospa pokazati žalošću koja će se odmah odraziti na Bernardičinu licu. Ali smisao dolaska nije samo upozoriti ljude na žalosno stanje grešnosti u kojem se nalaze, nego pomoći ljudima iz njega izaći. Gospa pomaže i pokazuje put kako se riješiti grijeha, kako uspostaviti red u svojoj duši i opet doći u prijateljstvo s Bogom.

Poziv na obraćenje i pokoru bit je lurdske poruke. Nakon molitve koja treba raspoložiti dušu za Boga i nadnaravne vrijednosti, treba uslijediti potpuno obraćenje srca k Bogu. Treba požaliti za svoje grijehe, odbaciti grešnu prošlost i početi živjeti životom dostojnim Božjeg djeteta.

Pedagogija ukazanja

Kad se analiziraju ukazanja otkriva se dobro ustrojen plan po kojem su se ukazanja odvijala.

Vrijeme ukazanja, u kojima se usredotočila glavna poruka početak je korizme, upravo kad se Crkva na poseban način posvećuje molitvi i pokori. Način na koji se ukazanja odvijaju nije silovit, bučan, nego tih, skroman, blag, bez buke i zastrašivanja. Gospa se ukazuje u liku mlade djevojke i nešto niža od Bernardice, samo da se Bernardica ne bi prestrašila njezine veličan-

stvene ljepote. Sve što Gospa čini i govori, sve je sukladno s naukom i praksom Crkve.

Kad se promatra odvijanje ukazanja, uočava se kako se sve odvija polagano, bez prisile, unatoč ljudskim protivljenjima. Božji način djelovanja drugačiji je nego naš. Polagan, tih, skroman. Protivljenja roditelja, policije, civilnih vlasti, crkvenih osoba, javnoga mnijenja, sve se to na kraju raspršuje, ali ujedno pridonosi vjerodostojnosti samih ukazanja.

Bog se služi onim stvarima koje su često u očima svijeta bezvrijedne, da bi se baš kroz to pokazala njegova svemoć. Reći će sv. Pavao: „Lude svijeta izabra Bog da postidi mudre (1Kor 1, 27). Nije li upravo Bog ludošću križa spasio svijet?

Prva dva ukazanja (11. i 14. veljače) su molitva i kontemplacija. Potom 18. veljače počinje govor: poziv i nenametljiv uvod („Ne obećajem...“). Slijedi nova faza razmatranja od 19.-23. veljače. Zatim slijedi središnji dio poruke: poziv na molitvu i pokoru, izvor, poruka svećenicima za organiziranje hodočašća i izgradnju kapelice (24. veljače do 4. ožujka). I na kraju, 25. ožujka tajnovita Aqueró otkriva svoj identitet. Sve se završava kao što je i počelo: tiho, u molitvi i razmatranju bez riječi (16. srpnja).

Dakle, sam način ukazanja, skladnost objave koja postupno raste i završava se kao što je započela u molitvi i razmatranju, govori kako Nebo djeluje, kako se objavljuje te kakav stav trebamo zauzeti kad je u pitanju Božje očitovanje, Božja poruka koja nam stiže redovitim putem preko Crkve. I zato svatko tko se želi učvrstiti i produbiti u svojoj vjeri neće mimoići Lurd, jer je to veliki milosni dar koji je Bog darovao Crkvi.

Tekstovi su preuzeti iz knjige “Lurd - susret Neba i zemlje” u kojoj se nalazi opis ukazanja prema dokumentaciji R. Laurentina, a priredio ju je i komentirao: o. Božidar Nagy, DI, u Zagrebu 1979. Djelomično su prilagođeni “Vodiču”.

BARKING

CRKVA

NICA

prom. des Anglais - Quai des Épis - Une

prom. des Anglais - Quai des Épis - Une

prom. des Anglais - Quai des Épis - Une

Upitnik

Međunarodno vojno hodočašće u Lourdes

Dob

1. do 30 godina
2. 30 – 50 god.
3. preko 50 god.

Ja sam

1. DVO
2. civil

Sudjelujem na hodočašću prije svega zbog:

1. novog doživljaja
2. obnove života
3. religioznosti

Moj osobni dojam (zaokružiti ocjenu)

Ceremonija otvaranja (petak)				
1	2	3	4	5
Procesija s Presvetim (subota)				
1	2	3	4	5
Procesija sa svijećama (subota)				
1	2	3	4	5
Molitveno bdijenje (subota)				
1	2	3	4	5
Međunarodna misa (nedjelja)				
1	2	3	4	5
Ceremonija pozdrava (nedjelja)				
1	2	3	4	5
Koncert (nedjelja)				
1	2	3	4	5

Dojmovi

Molimo svakog hodočasnika da ispuni ovaj upitnik, napiše svoje dojmove s hodočašća te ih pošalje na adresu: Vojni ordinarijat, Ksaverska cesta 12, 10 000 Zagreb (ovi podaci potrebni su nam kako bismo ih mogli poslati u lurdsko svetište koje na osnovu dobivenih podataka priprema godišnje izvješće).